

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ, ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ
ΠΟΛΙΤΗ

Εκφάνσεις του νέο-ναζισμού στη σύγχρονη Ευρώπη:
παραδείγματα από τη Γερμανία και την Ελλάδα

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ζωή Παζαρακιώτη Γκαραβέλου

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Έφη Γαζή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Επιβλέπουσα

Βασίλης Καρύδης, Καθηγητής

Τάκης Καφετζής, Καθηγητής

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2014

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ, ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ
ΠΟΛΙΤΗ**

**Εκφάνσεις του νέο-ναζισμού στη σύγχρονη Ευρώπη:
παραδείγματα από τη Γερμανία και την Ελλάδα**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ζωή Παζαρακιώτη Γκαραβέλου

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Έφη Γαζή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Επιβλέπουσα

Βασίλης Καρύδης, Καθηγητής

Τάκης Καφετζής, Καθηγητής

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2014

Copyright © Ζωή Παζαρακιώτη - Γκαραβέλου, 2014.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και μόνο.

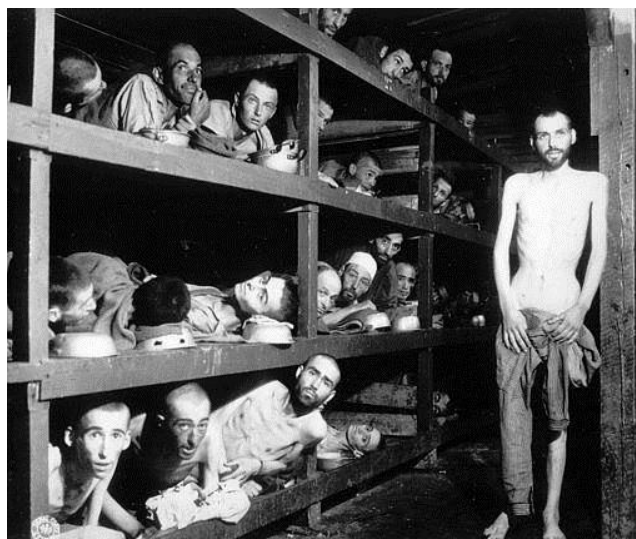
Τον Οκτώβριο 1933 μέλη των Ναζί πυρπόλησαν τη Βουλή (Ράιχσταγκ) και διέδωσαν ότι ευθύνονταν οι κομμουνιστές. Ήταν μια δικαιολογία για το διωγμό που ακολούθησε...

φωτογραφίες κατά την απελευθέρωση, για να μην ξεχαστεί η φρίκη...

διασωθέντες...

Περιεχόμενα:

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
----------------	---

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	8
----------------	---

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
----------------	---

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

➤ Μεθοδολογία συγγραφής	12
➤ Δευτερογενής έρευνα	12
➤ Λογική της έρευνας	13
➤ Επιλογή ερευνητικής μεθόδου	13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Το φαινόμενο του ναζισμού, οι παράγοντες ενδυνάμωσης του και τα εγκλήματα

1.1. Βασικά ιστορικά στοιχεία	14
1.2. Χρονικό του ναζισμού στη Γερμανία	16
1.3. Τα δικτατορικά καθεστώτα της μεσοπολεμικής Ευρώπης (1917 - 1939)	18
1.4. Η εμφάνιση του ναζισμού στη Γερμανία και το Ευρωπαϊκό πλαίσιο	20
1.5. Ορισμός και χαρακτηριστικά του εθνικοσοσιαλισμού	25
1.6. Χαρακτηριστικά της ιδεολογίας του ναζιστικού φαινομένου	27
1.7. Ποιοι χρηματοδοτούσαν τον Χίτλερ	28
1.8. Ο Χίτλερ στην εξουσία	32
1.9. Έλεγχος της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής	34
1.10. Το ολοκαύτωμα	37
1.11. Διαφορές φασισμού και ναζισμού	38
1.12. Εγκλήματα του ναζισμού στη Γερμανία και στην Ευρώπη	41
1.13. Όπου να 'ναι θα ακούσουμε πάλι το "εγέρθητι"	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η εμφάνιση του νεοναζισμού στη σύγχρονη Ευρώπη

2.1. Η σημερινή ευρωπαϊκή άκρα δεξιά	45
2.2. Δημοκρατικές ελλείψεις και ενδυνάμωση ναζισμού λόγω οικονομικών – κοινωνικών συνθηκών στη σύγχρονη Ευρώπη	54
2.3. Η έννοια, τα αίτια και οι συνέπειες της μη νόμιμης μετανάστευσης	56
2.4. Ρατσιστικός λόγος και ξενοφοβία ως αιτία ανάπτυξης φασιστικών-ναζιστικών συμπεριφορών στην Ευρώπη	58
2.5. Οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που εντείνουν το φαινόμενο του ναζισμού στην σύγχρονη Ευρώπη	61
2.6. Ο εθνικισμός "νεκρανασταίνει" φασισμό και ναζισμό στην Ευρώπη που αναζητά ηγέτες	62
2.7. Η ναζιστική βία δεν προέκυψε τυχαία, εγγράφεται σε ένα πολιτισμικό περιβάλλον	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Εκφάνσεις του νεοναζισμού στη Γερμανία

3.1.	Παράγοντες που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη του νεοναζισμού στη σύγχρονη Γερμανία	65
3.1.1.	Οι έννοιες του έθνους, του κράτους και του εθνικισμού	65
3.1.2.	Ο καπιταλισμός ως γενεσιουργός αιτία πέρα από την κρίση	67
3.2.	Στοιχεία νεοναζισμού στις μέρες μας στη Γερμανία	69
3.3.	Ρατσιστική και δολοφονική βία	72
3.4.	Πολιτικά κόμματα και συνθήκες που ευνοούν την ανάπτυξη ακροδεξιών και ναζιστικών στοιχείων	79
3.4.1	Ο ρόλος του NPD στη Γερμανική ακροδεξιά και στην εμφάνιση νεοναζιστικών στοιχείων	81
3.4.2	Η Γερμανική Λαϊκή Ένωση (DVU)	83
3.4.3	Το Κόμμα των Republikaner.....	83
3.5.	Λόγοι ανόδου του δεξιού εξτρεμισμού και νεοναζισμού στα νέα κρατίδια	84

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Εκφάνσεις του νεοναζισμού στην Ελλάδα

4.1.	Δικτατορία και η γοητεία του φασισμού στην Ελλάδα (1920-1967)	86
4.2.	Δικτατορία και η γοητεία του φασισμού στην Ελλάδα (1967-1980)	87
4.3.	“Παράνομη” μετανάστευση και ρατσιστική βία που οδηγεί σε φιλοναζιστικές συμπεριφορές στην Ελλάδα	89
4.4.	Το ελληνικό ακροδεξιό σύμππτωμα – Η Χρυσή Αυγή	91
4.5.	Το καταστατικό της ναζιστικής οργάνωσης Χ.Α.	97
4.6.	Φασισμός/ναζισμός και η ιδεολογική ηγεμονία του αντιναζιστικού μετώπου	100

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	105
--------------------------------------	------------

ΠΗΓΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	110
-----------------------------------	------------

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ, εν είδει ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ	116
--	------------

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εργασία έχει ως αντικείμενο τη μελέτη του νεοναζισμού στη σύγχρονη Ευρώπη, με παραδείγματα από τη Γερμανία και την Ελλάδα. Αναφέρονται οι κοινωνικές και πολιτισμικές ανακατατάξεις που εμφανίζονται στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και περιγράφονται ο εθνικισμός, ο ρατσισμός, ο εθνικοσοσιαλισμός, η εξοικείωση με το μιλιταρισμό, στα πλαίσια του έθνους-κράτους. Εξετάζεται ο ρόλος του βιομηχανικού και του τραπεζικού κεφαλαίου, η οικονομική κρίση και οι συνέπειες στον κοινωνικό ιστό (αστικά κόμματα, οργανωμένο προλεταριάτο) και σε ποιο βαθμό αυτές προετοιμάζουν το έδαφος για την ανάδυση των φασιστικών ιδεολογιών. Προσεγγίζονται φαινόμενα, όπως η παράνομη μετανάστευση, ο ρατσισμός και η εμφάνιση εκδηλώσεων νεοφασιστικών και ακροδεξιών συμπεριφορών τις τελευταίες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Καταγράφεται η κορύφωση του φαινομένου σήμερα, όπου νεοφασιστικά μορφώματα εξελίσσονται, αν και όχι εκ νέου σε μαζικά κινήματα, με τον κίνδυνο εγκλωβισμού να ελλοχεύει στη διαδικασία εκφασισμού μεγάλων κοινωνικών και πολιτικών στρωμάτων. Κυριαρχούν οι περιπτώσεις της Γερμανίας και της Ελλάδας, η έκταση του νεοναζιστικού φαινομένου και οι δυνητικές λύσεις στην αντιμετώπιση του.

Λέξεις κλειδιά: κράτος, εθνικισμός, ρατσισμός, έθνος, εθνικοσοσιαλισμός, αντισημιτισμός, καπιταλισμός, ιδεολογία.

ABSTRACT

The paper has as its subject the study of neo-Nazism in contemporary Europe, with examples from Greece and Germany. Reference is made to the social and cultural upheavals that occur in the late 19th century and Nationalism, Racism, National Socialism, and the familiarity with militarism, within the nation-state are being described. The role of industrial and bank capital is examined as well as the economic crisis and its impact on society (bourgeois parties, organized proletariat) and to what extent they are paving the way for the emergence of fascist ideologies.

Situations such as illegal immigration and racism are approached as well as the occurrence of extreme right and neo-fascist behaviors during the last decades of the 20th century. The culmination of the phenomenon nowadays is being recorded where neo-fascist formations evolve, if not once again into mass movements, with the risk of entrapment to be lurking in the fascization process of major social and political categories.

The cases of Germany and Greece are dominating, the true scale of the Neonazi phenomenon, and the potential solutions for its combat.

Keywords: state, nationalism, racism, nation, National Socialism (Nazism) anti-Semitism, capitalism ideology.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επιλογή αυτής της διπλωματικής εργασίας, βασίστηκε στην αναγκαιότητά μου να κατανοήσω σε βάθος την προέλευση και τους λόγους της γέννησης του «μορφώματος», που λέγεται Ναζισμός και την αναβίωσή του, ως Νεοναζισμού. Η αναγκαιότητα αυτή δεν προέκυψε τυχαία, αλλά μέσα από πολλά γιατί και ανησυχίες, που με ακολουθούσαν από τη παιδική ηλικία, κάθε φορά που άκουγα τους γονείς μου να μιλούν για την αντίσταση των λαών και τις θηριωδίες που διέπραξαν οι ναζιστές, σε βάρος της ανθρωπότητας.

Η τύχη, κατά τα πρώτα σχολικά μου βήματα, να έχω ένα δάσκαλο άριστο στη μετάδοση της γνώσης και με σαφή καθοδήγηση των μαθητών του στις δημοκρατικές αξίες, σε συνδυασμό με τις αντιλήψεις των γονιών μου, λειτούργησαν καταλυτικά, στη μετέπειτα πορεία μου.

Η νοσηλευτική, κλάδος που ακολούθησα, δεν ήταν πρώτη μου επιλογή, αλλά σίγουρα αποτέλεσε μετά την αποφοίτησή μου το σκαλοπάτι για να σταθώ με στοργή κι αγάπη, δίπλα στον ασθενή, τον ανήμπορο, τον κατατρεγμένο. Η πρώτη μου επαφή στο τομέα της νοσηλείας, ήταν η εθελοντική προσφορά μου στους «Γιατρούς του Κόσμου» και η σχεδόν άμεση εξάμηνη συμμετοχή μου, σε κλιμάκιο αποστολής, στην Ηγουμενίτσα. Εκεί πλέον, οι ανησυχίες, τα ερωτηματικά και οι διαμορφωμένες πεποιθήσεις μου, έγιναν οργή, ενάντια σε ένα σύστημα ανισότητας και απανθρωπιάς απέναντι στους κατατρεγμένους.

Σήμερα, μετανάστρια κι εγώ, εργάζομαι στην εντατική του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου της Βόννης, βιώνοντας τι σημαίνει να είμαι ξένη ανάμεσα σε ξένους, γιατί η πατρίδα μου έκανε τα πάντα για να με στείλει μακριά της.

Εύχομαι οι αγώνες των λαών να οδηγήσουν σε μια κοινωνία, που όλοι οι πολίτες θα χαίρουν ίσων δικαιωμάτων και ευκαιριών, μια κοινωνία δίκαιη προς όλους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια: στο 1^ο παρουσιάζονται ιστορικά στοιχεία, τα χαρακτηριστικά και τα εγκλήματα που διέπραξε το ναζιστικό καθεστώς της Γερμανίας, στο 2^ο αναλύονται περαιτέρω τα αίτια ανάδειξής του με στοιχεία νεοναζισμού, στη σύγχρονη Ευρώπη μέσα από έξαρση των φαινόμενων ρατσισμού και εθνικισμού, στο 3^ο επικεντρωνόμαστε στο νεοναζισμό στη χώρα της Γερμανίας με παραδείγματα ακροδεξιών και ναζιστικών συμπεριφορών και τέλος στο 4^ο προσπαθούμε να περιγράψουμε και να εξηγήσουμε το τραγικό για τη χώρα μας, φαινόμενο της Χρυσής Αυγής καταγράφοντας τις απόψεις ερευνητών για την αντιμετώπισή της.

Ο εθνικοσοσιαλισμός είναι η ιδεολογία που αναπτύχθηκε και εξέφραζε το ναζιστικό κόμμα και τη ναζιστική Γερμανία. Πρόκειται για μια μοναδική εκδοχή του φασισμού, που ενσωματώνει το βιολογικό ρατσισμό, τον αντισημιτισμό, το λαϊκισμό, τον κορπορατισμό και που αποτέλεσε την πλατφόρμα για όσα έζησαν οι γενιές του μεσοπόλεμου και δυνητικά μπορεί να βιώσουν οι σημερινές γενιές. Στη βάση αυτή και μέσα από ιστορικές και εννοιολογικές αναφορές θα προσεγγίσουμε εισαγωγικά την εργασία μας: «...ιστορικά οι παγκόσμιες πολιτικοϊδεολογικές και οικονομικοκοινωνικές ανακατατάξεις, έδωσαν έδαφος στην αναβίωση του εθνικισμού, ως «προασπιστή»! των συμφερόντων του κράτους, με την έννοια του έθνους. Ο εθνικισμός με την θετική του έννοια, αποτελεί μια πολιτική ιδεολογία, η οποία προάγει και δοξάζει τους κατοίκους μιας χώρας ως Έθνος και φυσικά ως γλωσσική ομάδα. Όμως στις περισσότερες μορφές εθνικισμού σε μια χώρα, τα συμφέροντα ενός κράτους επηρεάζουν όλα τα υπόλοιπα, συμπεριλαμβανομένης και της θρησκείας φυσικά. Χαρακτηριστικά παραδείγματα εθνικισμού μπορούν να αναφερθούν εκείνα της Τουρκίας το έτος 1908, που επεκτάθηκε αργότερα βαθιά μέσα στον τουρκικό πυρήνα, με σκοπό να συμπεριλάβει ιδεολογίες, όπως ο Παντουρκισμός και ο Πανοτουρανισμός και της Γερμανίας, κατά τους Ναπολεόντειους Πολέμους»¹.

«Η εποχή, μετά τους Ναπολεόντειους πολέμους, όπου αναπτύσσεται πρώτιστα ο Γερμανικός Εθνικισμός, αναφέρεται ως μια ιστορική εποχή, η οποία χαρακτηρίζεται από τη διαδικασία του αστικοδημοκρατικού μετασχηματισμού, αλλά και της υπέρβασης των αυτοκρατορικών φεουδαρχικών δομών. Στις

¹ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford:Routledge

κοινωνίες αυτές όμως, όπου το κυρίαρχο κοινωνικό στρώμα θεωρούνταν οι αυτοκράτορες, οι βασιλιάδες, οι ηγεμόνες και οι άρχοντες, με απόλυτη εξουσία και συμπεριφορά επί των άλλων ομάδων, οι επερχόμενες αλλαγές σε τομείς της αναδυόμενης νέας καπιταλιστικής οικονομίας, θα αποτελέσουν διέξοδο για τους περιφρονημένους λαούς της κάθε Αυτοκρατορίας, εκείνης της περιόδου...»².

«...η βιασύνη για συγκρίσεις συσκοτίσε τη γερμανική μοναδικότητα. Πουθενά αλλού στην Ευρώπη η τεχνολογική νεωτερικότητα και η ρομαντική διαμαρτυρία δεν συγκρούστηκαν με τόση σφοδρότητα, όσο στη Γερμανία. Πουθενά αλλού δεν υπήρξε τόσο ταχεία εκβιομηχάνιση με την απουσία αστικής επανάστασης. Και πουθενά αλλού η διαμαρτυρία ενάντια στο Διαφωτισμό δεν αποτέλεσε συστατικό στοιχείο στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας, όπως έγινε στη Γερμανία...»³

«...Αρχικά, η πολιτική στρατηγική του ναζισμού εναντιώθηκε στις μεγάλες επιχειρήσεις, στην αστική και καπιταλιστική ιδεολογία, θέσεις που κατά τη δεκαετία του '30 αναιρέθηκαν, εφόσον οι ναζί ήθελαν να κερδίσουν την υποστήριξη των βιομηχάνων. Από τότε ο ναζισμός μετατόπισε το κέντρο βάρους σε αντισημιτικά και αντιμαρξιστικά θέματα, προωθώντας την πολιτική βία, τον μιλιταρισμό και τον πόλεμο. Ο Χίτλερ και οι ναζί, ανοιχτά προώθησαν τον επεκτατισμό στην Ανατολική Ευρώπη, προβάλλοντάς τον ως ανάγκη ζωτικού χώρου για Γερμανούς αποίκους, που θα δημιουργούσαν το μεγάλο γερμανικό έθνος»⁴.

«Οι ναζί θεωρούσαν πως η πρόοδος της ανθρωπότητας, ήταν άρρηκτα εξαρτημένη από την άρια φυλή και πίστευαν ότι αυτή θα διατηρούσε την κυριαρχία της, μόνο εάν διατηρούσε τη καθαρότητά της. Η μεγαλύτερη απειλή για την άρια φυλή ήταν οι Εβραίοι, μια παρασιτική φυλή, που είχε συνδεθεί με το διαφωτισμό, την εκβιομηχάνιση, τον καπιταλισμό, το φιλελευθερισμό, το μαρξισμό, τη δημοκρατία και το συνδικαλισμό, προκειμένου να εξασφαλίσει την επιβίωσή της. Ακόμη, την καθαρότητα της φυλής απειλούσαν οι Ρομά, οι σωματικά ή διανοητικά ανάπηροι, οι ομοφυλόφιλοι, οι μαύροι, και άλλες ιδιαιτερότητες»⁵.

Ο ναζισμός, ο φασισμός και η άκρα δεξιά, από πολλούς θεωρούνται ταυτόσημες έννοιες, ενώ στην ουσία δεν είναι, αν και οι επιπτώσεις στην κοινωνία

² Hans Kohn, (1965), *Nationalism: its Meaning and History* (Εθνικισμός: Η σημασία του και η Ιστορία του), Νέα Υόρκη, Van Nostrand Reinhold,

³ Jeffrey Herf, (1996), *Αντιδραστικός Μοντερνισμός, Τεχνολογία, κουλτούρα και πολιτική στη Βαϊμάρη και το Τρίτο Ράιχ*, Μετάφραση: Παρασκευάς Ματάλας, Επιστημονική Επιμέλεια: Χρήστος Χατζηιωσήφ, Ηράκλειο Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

⁴ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford: Routledge

⁵ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

και τον πολιτισμό δημιουργούν αυτή τη συγκεχυμένη αντίληψη. Αρκετές χώρες της Ευρώπης στις μέρες μας και λόγω βέβαια των αρνητικών κοινωνικών και οικονομικών δρώμενων, εμφανίζουν σχετικά φαινόμενα φασισμού και ναζισμού, με την Γερμανία να μην ξεφεύγει από τον κανόνα, γεγονός που οδηγεί σε ρατσιστικές, ακροδεξιές και φασιστικές συμπεριφορές.

«...Στη χώρα μας, δυστυχώς, χρειάστηκε να υπάρξει και ένας Έλληνας μεταξύ των θυμάτων της ναζιστικής βίας για να κινητοποιηθούν τα “δημοκρατικά” ανακλαστικά των αρχών (πολιτικών, δικαστικών, αστυνομικών). Τίποτα παρόμοιο δεν συνέβη όταν καταγγέλλονταν αλληπάλληλα ρατσιστικά εγκλήματα με στόχο μετανάστες και αυτά πολλές φορές να μην καταγράφονται ούτε στα ‘φιλά’ των κυρίαρχων ΜΜΕ. Και ξαφνικά λες και σκίστηκε η κουρτίνα που προστάτευε τόσα χρόνια τη δράση της ναζιστικής συμμορίας και φάνηκε η πραγματικά εγκληματική της φύση...»⁶.

«...Αν στην πλανητική κατάσταση δεν υπάρχει ‘έξοδος’ ούτε ‘γαλατικά χωριά’ με ειδυλλιακή θέα, θα πρέπει να αναρωτηθούμε μήπως τα προβλήματα είναι πλέον οικουμενικά. Αργά αλλά σταθερά η σύνθετη σύγχρονη πραγματικότητα υπονομεύει την εικόνα των ειρηνικών, ανεξίθρησκων, ανεκτικών κοινωνιών, όπως π.χ. της Ολλανδίας, του Βελγίου και των σκανδιναβικών χωρών. Δομικοί μετασχηματισμοί παγκόσμιου βεληνεκούς αλλά και συγκυριακές εξελίξεις εν μέσω της κρίσης δεν αφήνουν πολλά περιθώρια για τις πάλαι ποτέ σκανδιναβικές ουτοπίες με τις σταθερές κοινωνικο-οικονομικές πραγματικότητες και τις ‘ανοιχτές κοινωνίες’. Τα τοξικά προϊόντα του ρατσισμού, του εθνικισμού, της ισλαμοφοβίας και της ξενοφοβίας βρίσκονται πια παντού. Η δραστηριότητά τους μάλιστα δεν περιορίζεται μόνο σε ακραίες ομάδες του πολιτικού, ιδεολογικού και κοινωνικού φάσματος. Έχουν διαβρώσει ευρύτερους πολιτικούς χώρους. Η διείσδυση αρνητικών στερεοτύπων για ‘εμάς’ και τους ‘άλλους’ στο δημόσιο λόγο που αφορά σε θέματα ασφάλειας, εγκληματικότητας, αστυνόμευσης, τρομοκρατίας και μεταναστευτικής πολιτικής πραγματοποιείται με υπόγειους τρόπους που συμβάλλουν στην περαιτέρω εδραίωσή τους. Η μεταφορά στο κέντρο της πολιτικής σκηνής του λεξιλογίου και των αντιλήψεων που παλαιότερα ανήκαν στο άκρο του πολιτικού φάσματος συνδιαμορφώνει το σύγχρονο συντηρητισμό»⁷.

⁶ Δημήτρης Ψαρράς, από συνέντευξη στο Στρατή Μπουρνάζο, “*Ενθέματα της Αυγής*”, 29/9/2013, με αφορμή την έκδοση του βιβλίου “*Η Μαύρη Βίβλος της Χρυσής Αυγής*”.

⁷ Από άρθρο (*Σύγχρονοι σταυροφόροι και κυνήγι μαγισσών*), στην εφημερίδα Το Βήμα, (31/7/2011), της κας Έφη Γαζή, αναπληρώτριας καθηγήτριας της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, με αφορμή την αποτρόπαια πράξη του Νορβηγού Αντερς Μπέρνγκ Μπρέιβικ.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

➤ Μεθοδολογία συγγραφής

Σκοπός της παρούσης έρευνας και η ακολουθούμενη μεθοδολογία είναι η καταγραφή και η κατανόηση όσων πραγματεύεται, η αναζήτηση λύσεων και η αντιμετώπισή τους. Η έρευνα σύμφωνα με τον Moully (1970), είναι μια διαδικασία που οδηγεί μέσα από προγραμματισμένη συστηματική συλλογή, ανάλυση κι ερμηνεία δεδομένων, στην αξιόπιστη λύση προβλημάτων. Κατά τον Kerlinger (1986), επιστημονική έρευνα είναι η συστηματική, ελεγχόμενη, εμπειρική και κριτική μελέτη υποθετικών προτάσεων, που αναφέρονται στις υποτιθέμενες σχέσεις μεταξύ φυσικών φαινομένων, ενώ για τον Κονετά (1977), έρευνα είναι μια προσπάθεια, που παρέχει απαντήσεις σε ερωτήματα.

Έτσι, το γενικό πλαίσιο μιας έρευνας περιλαμβάνει τη συλλογή δευτερογενών δεδομένων, ήτοι δεδομένων που έχουν «δημιουργηθεί» από κάποιον άλλον πλην του ερευνητή, χαρακτηριστικό παράδειγμα των οποίων είναι η βιβλιογραφία⁸. Η βιβλιογραφία, αλλά και αρθρογραφία που δημιουργείται στη παρούσα φάση, σχετίζεται άμεσα με τη διερεύνηση και την ανάλυση πηγών για τις εκφάνσεις του νεο-ναζισμού στη σύγχρονη Ευρώπη, με μελέτη περιπτώσεων τις χώρες της Γερμανίας και της Ελλάδας. «Το ζήτημα, βέβαια, του ποιο είναι το ουσιαστικό αντικείμενο της ποιοτικής έρευνας ή τι συνιστά μία αυθεντική και ολιστική περιγραφή και κατανόηση ενός ακέрайου, ενιαίου κοινωνικού ή πολιτισμικού συμβάντος, είναι ένα πεδίο ανοικτό και ζωντανό πάνω στο οποίο οι ερευνητές προβληματίζονται αναπτύσσουν διάλογο και προτείνουν λύσεις»⁹.

➤ Δευτερογενής έρευνα

Σε γενικές γραμμές, η δευτερογενής έρευνα, ασχολείται με την συλλογή πληροφοριών που έχουν συγκεντρωθεί από κάποιον άλλον και για κάποιον άλλο σκοπό, οι οποίες όμως είναι απόλυτα απαραίτητες για κάθε έρευνα¹⁰. Οι πληροφορίες αυτές έχουν ως στόχο να διευρύνουν τη γνώση του ερευνητή δίνοντας μια λεπτομερή εικόνα για την υπάρχουσα κατάσταση και το περιβάλλον

⁸ Earl Babbie, (2011), *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2011.

⁹ Μ. Πουρκός & Μ. Δαφέρμος, *Ποιοτική Έρευνα στις Κοινωνικές Επιστήμες*, Εκδ. Τόπος, (2010).

¹⁰ Saunders M., Lewis P. and Thornhill A., 2000, "*Research Methods For Business Students*", London: Prentice Hall.

που δραστηριοποιείται¹¹. Επιπλέον του παρέχουν τη δυνατότητα να ενημερωθεί καλύτερα για το θέμα που προτίθεται να διερευνήσει και να αναγνωρίσει ο ίδιος προσωπικά, την έκταση του προβλήματος. Τέλος, εργαλείο δευτερογενούς έρευνας αποτελούν προγενέστερες ακαδημαϊκές μελέτες καθώς και βιβλιογραφίες, που ασχολούνται με κάποιο συγκεκριμένο ζήτημα και μπορούν να δώσουν στον ερευνητή χρήσιμες πληροφορίες για το υπό διερεύνηση θέμα που ασχολείται. Στην παρούσα εργασία, η δευτερογενής έρευνα θα βασισθεί επάνω σε επιστημονικά κείμενα, βιβλία, μελέτες, μονογραφίες, άρθρα, περιοδικά, πηγές από το διαδίκτυο καθώς και από οποιαδήποτε βιβλιοθήκη που θα μπορούμε να έχουμε πρόσβαση κ.λπ., που αναλύουν τις εκφάνσεις του νεο-ναζισμού στη σύγχρονη Ευρώπη, με μελέτες περιπτώσεων τις χώρες της Γερμανίας και της Ελλάδας.

➤ **Λογική της έρευνας**

Η λογική της έρευνας που χρησιμοποιείται είναι η παραγωγική/συμπερασματική, βάσει της οποίας αναπτύσσονται και ελέγχονται οι θεωρητικές προσεγγίσεις της παρούσας μεταπτυχιακής εργασίας. Τέλος, μέσω αυτής της προσέγγισης παραθέτονται υποθέσεις, για να εξακριβωθεί αν το διερευνώμενο μέρος θεωρητικής ανάλυσης, επιβεβαιώνει ή απορρίπτει τη θεωρία που έχει βασιστεί η έρευνα.

➤ **Επιλογή ερευνητικής μεθόδου**

Εξαιτίας του περιορισμένου χρόνου διεξαγωγής της έρευνας, η θεωρητική μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι η ποιοτική σε συνδυασμό με την παράθεση άρθρων, απόψεων και βιβλιογραφικών αναφορών. Η μέθοδος αυτή εξυπηρετεί τους σκοπούς της παρούσης εργασίας και αυτό καταδεικνύεται στα κεφάλαια και τις ενότητες που ακολούθως παρατίθενται και αναλύονται.

¹¹ Γ. Τσιώλης, *Δευτερογενής ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: μια ερευνητική στρατηγική συμβατή με την ποιοτική προσέγγιση*; Στο Γ. Τσιώλης, Ν. Σερντεδάκης & Γ. Κάλλας (επιμ.) *Ερευνητικές υποδομές και δεδομένα στην εμπειρική έρευνα. Ζητήματα καταγραφής, τεκμηρίωσης και ανάλυσης κοινωνικών δεδομένων*. Αθήνα: Νήσος, 2011

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Το φαινόμενο του ναζισμού, οι παράγοντες ενδυνάμωσής του και τα εγκλήματα

«Ο ναζισμός είναι ένα φαινόμενο που δύσκολα φαίνεται ότι μπορεί να υπαχθεί σε ορθολογική ανάλυση. Με ηγέτη που μιλούσε σε τόνους Αποκάλυψης για παγκόσμια εξουσία και για καθεστώς στηριγμένο σε μια εντελώς αποκρουστική ιδεολογία φυλετικού μίσους, μία από τις πολιτιστικά και οικονομικά πιο προηγμένες χώρες της Ευρώπης [...], εξαπέλυσε ένα παγκόσμιο παρανάλωμα που φόνευσε 50 εκατομμύρια άτομα και διέπραξε αγριότητες -που κορυφώθηκαν στη μηχανοποιημένη μαζική δολοφονία εκατομμυρίων Εβραίων- τέτοιας φύσης και κλίμακας, που δεν το χωρά η φαντασία. Αντιμέτωπος με το Άουσβιτς, οι ερμηνευτικές ικανότητες του ιστορικού φαίνονται πράγματι μηδαμινές»¹².

1.1. Βασικά ιστορικά στοιχεία

Η οικονομία της Γερμανίας, μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο βρισκόταν σε μεγάλη κρίση. Ανέχεια των αγροτών, ανεργία των εργατών, ενώ το κράτος πλήρωνε μεγάλες πολεμικές αποζημιώσεις παίρνοντας δάνεια από τις Η.Π.Α. Την κρίση εκμεταλλεύεται ο Αδόλφος Χίτλερ, ο οποίος ιδρύει το "Εθνικοσοσιαλιστικό ή Ναζιστικό" κόμμα National Sozialistische Deutsche Arbeiter Partei (Εθνικοσοσιαλιστικό Γερμανικό Εργατικό Κόμμα).

«Ο Χίτλερ απεχθανόταν το δημοκρατικό πολίτευμα: "Η πλειοψηφία δεν μπορεί να αναπληρώσει έναν άνθρωπο. Αντιπροσωπεύει όχι μόνο τους ηλίθιους αλλά και τους δειλούς", (από το Α. Χίτλερ, Ο Αγών μου). Πιστεύοντας ότι ο γερμανικός στρατός στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο προδόθηκε από τους πολιτικούς, εντάσσεται το 1919 σε μια εθνικιστική οργάνωση των άκρων, της οποίας γρήγορα θα γίνει ο αρχηγός και θα τη μετατρέψει στο γνωστό και διαβόητο Ναζιστικό κόμμα με αντικομμουνιστική, αντισιμητική και ρατσιστική πολιτική. Από το πρόγραμμα του ναζιστικού κόμματος αντλούμε ένα χαρακτηριστικό εδάφιο, "...απαιτούμε το κράτος να απασχοληθεί πρωταρχικά με τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του λαού. Εάν δεν είναι δυνατόν να τραφεί όλος ο λαός, τότε όλοι οι ξένοι πρέπει να διωχθούν από τη Γερμανία". Ο Χίτλερ στοχεύει σε δικτατορία και για να το πετύχει

¹² Eric Hobsbawm, *Η Εποχή των Ακρων*, Αθήνα 1999, σελ. 145.

στηρίζεται στη βία. Οργανώνει τα Τάγματα Εφόδου, από τα οποία θα προέλθουν τα περιβόητα ES-ES, και η φοβερή Γκεστάπο»¹³.

Ο όρος «**εθνικοσοσιαλισμός**» (γερμ. *Nationalsozialismus*) χρησιμοποιήθηκε από τους ίδιους τους εθνικοσοσιαλιστές για να χαρακτηρίσουν το κίνημα, ενώ ο όρος **ναζισμός**, ο οποίος στη Γερμανία χρησιμοποιείται πολύ σπάνια (οι εθνικοσοσιαλιστές δεν τον χρησιμοποιούσαν καν), προέρχεται από την αγγλική λέξη *nazism*, η οποία έχει τη ρίζα της στη συντόμευση της γερμανικής λέξης **Nationalsozialismus** (κατ' άλλους **Nationalsozialismus**). Σαν όρος, ο εθνικοσοσιαλισμός υπάρχει στο πρόγραμμα του Εθνικοσοσιαλιστικού Γερμανικού Εργατικού Κόμματος από το 1920. Μετά την πτώση του Τρίτου Ράιχ ο όρος του **εθνικοσοσιαλισμού** υιοθετήθηκε από την κατοπινή Δυτική Γερμανία, ενώ στην Ανατολική Γερμανία και κάποιες ευρωπαϊκές χώρες καθιερώθηκε ο όρος του φασισμού (*Hitlerfaschismus*). Ως ναζί λοιπόν, χαρακτηρίζονται οι υποστηρικτές του εθνικοσοσιαλιστικού κινήματος¹⁴.

«Οι ιδέες του φασισμού και του ναζισμού δεν δημιουργήθηκαν από το Χίτλερ και το Μουσολίνι. Οι ρίζες τους ενυπάρχουν στην αποδιάρθρωση των κοινωνιών με τη βίαιη προλεταριοποίηση που είχε προκαλέσει η βιομηχανική επανάσταση του τέλους του 19^{ου} αιώνα και την καταστροφή πλατιών μικροαστικών στρωμάτων και στην αντιπαράθεση με τις ιδέες του διαφωτισμού και του ορθού λόγου, με την απομάκρυνση από τις ταξικές και αγωνιστικές αναζητήσεις των εργαζομένων, με τον υπερτονισμό της βουλησιαρχίας, του υπερ-εγώ και του υπερ-ανθρώπου σαν αυτόν του Νίτσε, του Μπεργκσόν και του Ντ' Ανούντσιο. Βρίσκονται ακόμα στη στροφή προς τον εθνικισμό, το φυλετισμό, την προγονολατρεία το ρατσισμό κ.λπ. Στην αντίληψη ότι η κοινωνική παρακμή θα αναχαιτιζόταν από μια 'νέα' ιδεολογία που θα διαμορφωνόταν μέσα από νέες ελίτ. Δείγματα της είναι περιοδικά όπως αυτό της *''Φυλετικής και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας''* στη Γερμανία το 1904. Η υιοθέτηση της φυλετικής σκέψης επεκτάθηκε γρήγορα και στη γερμανόφωνη Ευρώπη. Εκεί καθιερώθηκε ο μυστικιστικός ρατσισμός που μιλούσε για την επικράτηση της φυλής των Αρίων»¹⁵.

Επιχειρώντας σήμερα μια αναδρομή στο ναζιστικό καθεστώς υπό το Χίτλερ, ίσως φαίνεται δύσκολο να κατανοήσουμε, γιατί ακολούθησαν τόσοι πολλοί.

¹³ Ian Kershaw, *Hitler 1889-1936*, 'Υβρις' Εκδόσεις Scripta, 2000, 2005.

¹⁴ livepedia.gr, <http://www.livepedia.gr/index.php/Ναζισμός>

¹⁵ Στάνλεϊ Πέιν, *Η Ιστορία του Φασισμού, (1914-1945)*, εκδόσεις Φιλίστωρ, σελ 57, (2000).

«Ωστόσο, την περίοδο του Μεσοπολέμου πολλοί έβλεπαν το φασισμό από μια άλλη σκοπιά: στην οικονομία και την πολιτική επικρατούσαν χαοτικές συνθήκες. Τόσο στη Γερμανία όσο και στην Ιταλία βρισκονταν αδύναμες κυβερνήσεις στην εξουσία και ήταν ηχηρή η έκκληση για εμπέδωση της τάξης· αναζητούνταν ηγέτες με ισχυρή θέληση και αποφασιστικότητα για να βάλουν ένα τέλος στο χάος που επικρατούσε. Στη Γερμανία και την Ιταλία ήταν έντονη η επιθυμία για εθνική ανάταση από τις ταπεινώσεις μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο επιθετικός εθνικισμός και μια αποτελεσματική, αυταρχική κυβέρνηση εμφανίζονταν σε πολλούς ως η καλύτερη διέξοδος από τη μιζέρια. Οι φασίστες στην Ιταλία και οι ναζί στη Γερμανία ενσάρκωσαν αυτές τις ελπίδες. Μαχόμενοι τους "ξεπεσμένους" φιλελεύθερους, προπάντων όμως τον διεθνή κομμουνισμό και σοσιαλισμό, οι φασίστες μετέδωσαν στην αρχή ένα αίσθημα εθνικής αυτοπεποίθησης και κοινωνικής ασφάλειας. Επιβλήθηκε η "τάξη", έστω και αν αυτό έγινε με σκληρό και βάνουσο τρόπο»¹⁶.

«Ο φασισμός (ναζισμός) επιδέχεται διάφορες ερμηνείες, ανάλογα με την ιδεολογική σκοπιά του καθένα: Για τους φασίστες αποτελεί την καλύτερη λύση για να αντιμετωπιστεί μια εθνική κρίση. Από τη σκοπιά του φιλελευθερισμού ο φασισμός αποτελεί μια ηθική έκπτωση και επιστροφή στη βαρβαρότητα και τον πολιτικό ολοκληρωτισμό. Για τους σοσιαλιστές ο φασισμός φανερώνει την κρίση του καπιταλισμού, ορισμένες πλευρές της οποίας προσπαθούν να αντιμετωπίσουν οι φασίστες επιχειρώντας με τη βία και τον αυταρχισμό να ενισχύσουν τους κλονισμένους καπιταλιστικούς θεσμούς.

Σε ένα φασιστικό (εθνικοσοσιαλιστικό) κράτος, η οικονομία και γενικότερα η κοινωνία βρίσκονται, ακόμη και σε περιόδους ειρήνης, σε ένα είδος "εμπόλεμης κατάστασης". Απαιτούνται τάξη και πειθαρχία. Κάθε κριτικό πνεύμα που θα μπορούσε να σπείρει αμφιβολίες κατατροπώνεται. Τα προβλήματα "λύνονται" με διαταγές και εκτεταμένη χρήση βίας»¹⁷.

1.2. Χρονικό του ναζισμού στη Γερμανία

1889 (20 Απριλ.): Γεννιέται ο Hitler στο Braunau της Αυστρίας.

1918: Ιδρύεται η Δημοκρατία της Βαϊμάρης.

¹⁶ Kershaw, Ian, *The Nazi Dictatorship: Perspective of Interpretation*, Λονδίνο 1993, σελ. 3-4)

¹⁷ G. Skirbekk / N. Gilje, *Geschichte der Philosophie*, τομ. 2, Φρανκφούρτη 1993, σελ. 716 - 717.

1919: Ο Drexler ιδρύει το "Γερμανικό Κόμμα των Εργατών", πρώτο πυρήνα του ναζιστικού κόμματος. Ο Hitler συμμετέχει σε αυτό. Υπογράφεται η συνθήκη των Βερσαλλιών. Αποτυγχάνει η Γερμανική εργατική επανάσταση.

1920: Αποτυγχάνει το ναζιστικό πραξικόπημα στο Βερολίνο.

1923: Η Γερμανία δηλώνει ότι δεν μπορεί ν' ανταποκριθεί στις πολεμικές αποζημιώσεις που οφείλει να καταβάλει ως υπεύθυνη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου. Γαλλικός και βελγικός στρατός καταλαμβάνει την περιοχή της Ruhr. Καθεστώς έκτακτης ανάγκης στη Βαυαρία. Αποτυχημένο πραξικόπημα των Ναζί στο Μόναχο. Το ναζιστικό κόμμα διαλύεται με τη βία.

1924 (1 Απριλ.): Συλλαμβάνεται ο Hitler για τη συμμετοχή του στο πραξικόπημα και καταδικάζεται σε πέντε χρόνια φυλάκιση. Όμως, στις 20 Δεκεμβρίου δίνεται γενική αμνηστία και ο Hitler απελευθερώνεται από τις φυλακές.

1927 (27 Φεβρ.): Επανιδρύεται το ναζιστικό κόμμα: N.S.D.A.P. = National Sozialistische Deutsche Arbeiter Partei.

1930: Στις εκλογές οι Ναζί εκλέγουν 107 βουλευτές.

1932: Ο Hitler συμμετέχει στις προεδρικές εκλογές, αλλά ηττάται από το στρατάρχη Hindenburg. Ψηφίζεται, όμως, από 13.417.460 ψηφοφόρους. Στις 31 Ιουλίου στις γενικές εκλογές οι Ναζί εκλέγουν 230 βουλευτές. Στις 6 Νοεμβρίου, στις επόμενες εκλογές, οι Ναζί εκλέγουν 196 βουλευτές.

1933 (30 Ιαν.): Ο Hitler γίνεται καγκελάριος της Γερμανίας. Ψηφίζεται το δικαίωμα της κυβέρνησης να προσφεύγει στη χρήση βίας εναντίον των δυνητικών ανατροπέων της δημοκρατίας. Στις εκλογές της 5ης Μαρτίου, οι Ναζί εκλέγουν 288 βουλευτές και κερδίζουν το 43,9% των ψήφων. Καταργούνται τα συνδικάτα. Η Γερμανία πλέον κυβερνάται δικτατορικά και εγκαταλείπει την Κοινωνία των Εθνών.

1934 (29-30 Ιουν.): Εκκαθαρίζονται τα Τάγματα Εφόδου (S.A) και δολοφονούνται επίλεκτα στελέχη της αριστερής πτέρυγας του NSDAP (λ.χ. Strasser, Röhm κ.λπ.).

1935 (15 Σεπτ.): Ρατσιστικοί νόμοι της Νυρεμβέργης, με τους οποίους αφαιρούνται από τους Εβραίους όλα τα πολιτικά δικαιώματα.

1936: Η Γερμανία καταλαμβάνει την αποστρατικοποιημένη ζώνη του Ρήνου. Ο Himmler γίνεται αρχηγός της γερμανικής αστυνομίας. Γερμανο-ιαπωνικό Σύμφωνο Φιλίας.

1938: Γερμανική εισβολή στην Αυστρία.

1939: Κατάληψη της Τσεχοσλοβακίας. Κατάληψη της Πολωνίας. Ρωσο-γερμανικό Σύμφωνο μη επιθέσεως (Μολότοφ Ρίμπεντροπ).

1940: Τον Απρίλιο καταλαμβάνεται η Δανία και η Νορβηγία, το Μάιο το Βέλγιο, η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Γαλλία. Εγκαταλείπεται το σχέδιο εισβολής στη Μεγάλη Βρετανία μετά την αποτυχία της αερομαχίας για την Αγγλία και παρά τους καταστροφικούς βομβαρδισμούς των αγγλικών πόλεων.

1941: Την άνοιξη καταλαμβάνονται η Ελλάδα και οι υπόλοιπες βαλκανικές χώρες. Στις 22 Ιουνίου τα γερμανικά στρατεύματα εισβάλλουν στη Σοβιετική Ένωση. Αρχίζει η μαζική εξόντωση των Εβραίων. Στις 11 Δεκεμβρίου η Γερμανία κηρύσσει τον πόλεμο στις Η.Π.Α. Ο πόλεμος γίνεται παγκόσμιος.

1945 (30 Απρ.): Ο Hitler αυτοκτονεί στο Βερολίνο¹⁸.

1.3. Τα δικτατορικά καθεστώτα της μεσοπολεμικής Ευρώπης (1917 - 1939)

Αναμφισβήτητα οι κοιτίδες του ναζιστικού-φασιστικού φαινομένου ήταν η Γερμανία και η Ιταλία. Ωστόσο, υπήρξαν πολλές χώρες στις οποίες εγκαθιδρύθηκαν φασιστικά και αυταρχικά καθεστώτα εκείνη την περίοδο. Χωρίς να μπαίνουμε σε λεπτομέρειες διευκρινίζεται, πως σε καμία από τις υπόλοιπες χώρες τα κινήματα αυτά δεν ήταν μαζικά, όπως στην περίπτωση των δυο προαναφερόμενων χωρών ή απλώς υπήρξαν καρικατούρες κινημάτων. Ακολουθεί ο πίνακας προκειμένου να δοθεί μια εποπτική εικόνα του πολιτικού χάρτη εκείνης της εποχής.

ΧΩΡΑ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ	ΔΙΚΤΑΤΟΡΑΣ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
Ουγγαρία	1920 - 1944	Ναύαρχος Horthy	Πρωτοφασιστική δικτατορία. Τρομοκρατία.
Βουλγαρία	8/9.6.1923 - 1944	Αλεξάντρ Τσάνκωφ Βασιλιάς Μπόρις Γ'	Στρατιωτικό πραξικόπημα: Αυταρχικό καθεστώς, διάλυση κάθε αντίστασης. Από το 1934 το καθεστώς μετατρέπεται σε βασιλική δικτατορία υπό τον Μπόρις Γ'.
Ιταλία	28.10.1922 - 1943	Μπενίτο Μουσολίνι	Φασιστικό κίνημα και κατάληψη της εξουσίας με την ανοχή του βασιλιά. Η συνταγματική μοναρχία αντικαταστάθηκε από το "κορπορατιστικό κράτος". Από το 1926 καταργούνται τα υπόλοιπα κόμματα.
Γερμανία	30.1.1933 - 1945	Αδόλφος Χίτλερ	Νίκη του ναζιστικού (εθνικοσοσιαλιστικού) κόμματος στις εκλογές. Μονοκομματικό κράτος έκτακτων εξουσιών. Τρομοκρατία. Εθνικισμός, милитарισμός, ρατσισμός,

¹⁸Χρονολόγιο του S.J. Woolf (ed), *European Fascism*, VIntageBooks, 1996.

			χρησιμοποίηση της πιο προωθημένης τεχνολογίας για την εξόντωση των αντιπάλων, πολιτική ενσωμάτωση της νεολαίας, των μικροαστών και της εργατικής τάξης.
Αυστρία	1933 -1934	Ενγκελμπερτ Ντόλφους	Ημιφασιστική δικτατορία. Κράτος έκτακτης ανάγκης.
Ισπανία	23.9.1923 - 20.1.1930	Στρατηγός Πρίμο ντε Ριβέρα	Αυταρχικό καθεστώς με τη συναίνεση του βασιλιά Αλφόνσου ΙΓ', κατάργηση του συντάγματος.
	1936 - 1975	Στρατηγός Φράνκο	Στρατιωτική φασιστική δικτατορία. Ολοκληρωτικό καθεστώς. Τρομοκρατία.
Πορτογαλία	1926	Στρατηγός Gomes da Costa	Αυταρχικό καθεστώς. Διάλυση του Κοινοβουλίου. Κατάργηση του Συντάγματος. Κρατικός κορπορατισμός.
	1932-1975	Antonio Salazar de Oliveira	
Ελλάδα	4.8.1936 - 1941	Στρατηγός Ιωάννης Μεταξάς	Αυταρχικό βασιλικό-στρατιωτικό καθεστώς, διάλυση της Βουλής, κατάργηση του συντάγματος, τρομοκρατία εναντίον των αντιπάλων, "Εθνική Οργάνωση Νεολαίας", ιδεολογία του "Τρίτου Ελληνικού Πολιτισμού".
Φιλανδία	1930		Αυταρχική διακυβέρνηση από το αντικομμουνιστικό αγροτικό κίνημα "Lappo".
	1931	Svinhufvud	Ενεργοποίηση των μηχανισμών έκτακτης ανάγκης, κατάργηση των κοινοβουλευτικών θεσμών.
	1932		Αποτυχημένο πραξικόπημα του "Lappo".
	1933		Ήττα του "Lappo" στις εκλογές.
Τουρκία	29.10.1923 - 1938	Μουσταφά Κεμάλ	Αυταρχικό καθεστώς/Προσωπική δικτατορία. Μονοκομματικό εθνικό κράτος, εκκοσμίκευση του κράτους, αυταρχικός εκσυγχρονισμός.
Αλβανία	1925 -1940	Αχμέτ Ζόγου (γίνεται βασιλιάς το 1928)	Αυταρχικό καθεστώς, στην αρχή προεδρικό, στη συνέχεια βασιλικό.
Πολωνία	12.5.1926 - 1939	Στρατάρχης Ιωσήφ Πιλσούνσκι	Στρατιωτικό πραξικόπημα. Δικτατορία με κοινοβουλευτικά προσχήματα.
Ρουμανία	9.6.1930 - 1941	Βασιλιάς Κάρολος Β'	Πραξικόπημα. Βασιλική Δικτατορία.
Γιουγκοσλαβία	1929 - 1931	Βασιλιάς Αλέξανδρος	Πραξικόπημα. Βασιλική Δικτατορία. Κατάργηση κοινοβουλευτισμού.
Λιθουανία	1929 - 1940	Antonas Smetona	Εθνικιστικό μονοκομματικό κράτος.
Λεττονία	1934 - 1940	Karlis Ulmanis	Αυταρχικό καθεστώς, διάλυση Κοινοβουλίου, κυβέρνηση εθνικής ενότητας.
Εσθονία	1934 - 1940	Konstantin Pats	Αυταρχικό καθεστώς, κράτος έκτακτης ανάγκης, διάλυση του Κοινοβουλίου.

Πηγή: Λιονέλ Ρισάρ, *Ναζισμός και Κουλτούρα*¹⁹

¹⁹ Λιονέλ Ρισάρ, *Ναζισμός και Κουλτούρα*, Εκδόσεις Ασάρτη, 1999.

1.4. Η εμφάνιση του ναζισμού στη Γερμανία και το Ευρωπαϊκό πλαίσιο

Η Γερμανία το 2ο μισό του 19ου αιώνα, διανύει μια “προναζιστική” περίοδο, όπου κυριαρχεί η φιλοσοφία, ότι τα δικαιώματα του κράτους υπερτερούν έναντι των ατομικών και η ελευθερία θα επέλθει από την υπακοή στους περιορισμούς και τους νόμους του υπεύθυνου και σοφού κράτους.

Οι έννοιες της απελευθέρωσης στη γερμανική φιλοσοφία αναφέρονταν όλο και πιο σπάνια στα ατομικά δικαιώματα, όπως γινόταν στην Αγγλία ή τη Γαλλία, ενώ επικράτησε ο εθνικισμός, η επιστροφή στο παρελθόν και η στροφή προς τον αυταρχισμό μετά τη νίκη της Γερμανίας στο Γαλλοπρωσικό πόλεμο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την επικράτηση της αντίληψης, ότι οι Γερμανοί ως έθνος, είχαν μια ξεχωριστή κουλτούρα και αν αναπτυσσόταν κατάλληλα θα οδηγούσε το γερμανικό έθνος σε περίβλεπτη θέση. Για να μπορείς να είσαι πραγματικά ελεύθερος και ικανός, η ζωή και η σκέψη σου έπρεπε να είναι βασισμένες στο γερμανικό τρόπο σκέψης, χωρίς διαφθείρουσες εξωτερικές επιρροές.

Το 1900 στη Βιέννη διακηρύχθηκε η Αριοσοφία, δηλαδή η υποτιθέμενη μυστική φιλοσοφία των Άριων που στα αρχαία χρόνια είχε εγγυηθεί τη δύναμη, την καθαρότητα, και τη φυλετική υπεροχή, αλλά είχε μολυνθεί από μια φιλοσοφία κατώτερων φυλών. Παρόλ’ αυτά, το μόνο κόμμα που ενισχύθηκε από το 1890 μέχρι το 1914 ήταν το Σοσιαλιστικό Κόμμα. Υπήρξε παρακμή των συντηρητικών ομάδων και στροφή προς σοσιαλδημοκρατικές κατευθύνσεις.

Η ήττα στον πόλεμο έφερε, το 1919, τη Συνθήκη των Βερσαλλιών (που την υπέγραψε και τη χρεώθηκε η νέα σοσιαλδημοκρατική κυβέρνηση και όχι οι πραγματικοί υπεύθυνοι της ήττας), μια πραγματικά ληστρική συμφωνία με επαχθέστατους και εκδικητικούς όρους για τις κατώτερες γερμανικές τάξεις, που επιπλέον, λόγω των βαρύτατων εδαφικών παραχωρήσεων που προέβλεπε, εκλήφθηκε από ευρύτατα στρώματα και ως εθνική προδοσία. Η χώρα βρίσκεται σε συνθήκες ταξικής πάλης: αλληπάλληλες εξεγέρσεις καταστέλλονται αιματηρά από το στρατό ή τα Φράϊκορπς²⁰. Απεργίες σαρώνουν τη χώρα, συχνά πολιτικές (με αιτήματα λ.χ. την εθνικοποίηση των ορυχείων και των παραγωγικών μέσων).

²⁰ Τα Φράϊκορπς (Freikorps, Ελεύθερα Σώματα) ήταν παραστρατιωτικές οργανώσεις που συγκροτήθηκαν στη Γερμανία μετά το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.

Ψηφίζεται το Σύνταγμα της Βαϊμάρης, προϊόν συμβιβασμού σοσιαλδημοκρατών, κέντρου και φιλελευθέρων, είναι εντούτοις το πιο δημοκρατικό σύνταγμα της Ευρώπης, με βαθύτατες, όμως, αντιφάσεις.

Το 1923 η αδυναμία πληρωμής των πολεμικών αποζημιώσεων, είναι μια καλή αφορμή για τους Γάλλους να εισβάλουν στη βιομηχανική καρδιά της Γερμανίας, το Ρουρ. Με εντολή της κυβέρνησης, οι εργάτες στα εργοστάσια κάνουν λευκή απεργία, ώστε να μην υπάρχει προϊόν για κατάσχεση από τους κατακτητές, αλλά οι μισθοί τους εξακολουθούν να πληρώνονται από το κράτος. Ήταν φυσικό να προκύψει ανεξέλεγκτος πληθωρισμός: η κυβέρνηση «τύπωνε» διαρκώς χρήμα, που όμως δεν είχε κανένα πραγματικό αντίκρισμα σε όρους παραγόμενου προϊόντος (μέχρι το '23). Τα μικροαστικά στρώματα χρέωσαν τον υπερπληθωρισμό στο μπλοκ της Βαϊμάρης και στράφηκαν προς εθνικιστικές, μοναρχικές και ακροδεξιές ιδεολογικές τοποθετήσεις²¹. Το '23 ήταν η τελευταία χρονιά που η εργατική τάξη διεκδίκησε την εξουσία, όταν ξέσπασε η τρίτη μεγάλη εργατική εξέγερση στο Αμβούργο, οργανωμένη με μια από τα πάνω συνωμοτική προετοιμασία. Η εξέγερση καταστέλλεται αιματηρά για μια ακόμα φορά.

Στις 8 και 9 Νοεμβρίου 1923, ο Χίτλερ και οι συνεργάτες του στο Κόμμα, έχοντας ως πρότυπο μεγάλη πορεία του Μουσολίνι προς τη Ρώμη, ένα χρόνο νωρίτερα, προσπάθησαν να καταλάβουν την εξουσία πρώτα στο Μόναχο και στη συνέχεια να βαδίσουν κατά του Βερολίνου. Η απόπειρα έμεινε στην ιστορία ως το «**Πραξικόπημα της Μπυραρίας**»²². «Το πραξικόπημα απέτυχε παταγωδώς, αλλά έκανε γνωστό τον εμπνευστή του, τόσο εντός, όσο και εκτός Γερμανίας. Στις 12 Νοεμβρίου 1923 ο Αδόλφος Χίτλερ συνελήφθη για εσχάτη προδοσία. Πολλοί συνεργάτες του διέφυγαν στην Αυστρία, ενώ ανεστάλη η κυκλοφορία της εφημερίδας του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος 'Λαϊκός Παρατηρητής'.

Η δίκη των υπαιτίων για το Πραξικόπημα της Μπυραρίας έγινε στις 26 Φεβρουαρίου 1924. Ο Χίτλερ και ο Ες έπεσαν στα μαλακά και καταδικάσθηκαν σε φυλάκιση 5 ετών έκαστος. Εξέτισαν μόλις οκτώ μήνες από την ποινή τους. Ο Χίτλερ πρόλαβε στο διάστημα αυτό να γράψει με τη βοήθεια του Ες, το ιδεολογικό μανιφέστο του Ναζισμού 'Ο Αγών μου' (Mein Kampf). Το αποτυχημένο

²¹ Την 1η Ιανουαρίου του 1919, η Ομοσπονδία Σπάρτακος μαζί με άλλες σοσιαλιστικές και κομμουνιστικές ομάδες (συμπεριλαμβανομένων των Διεθνών Κομμουνιστών της Γερμανίας, IKD) δημιούργησαν το Κομμουνιστικό Κόμμα Γερμανίας (KPD), κυρίως με πρωτοβουλία των Καρλ Λίμπκνεχτ και Ρόζας Λούξεμπουργκ. Αυτό σήμαινε τον οριστικό διαχωρισμό μεταξύ της επαναστατικής και της μεταρρυθμιστικής πτέρυγας της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας.

²² Σαν σήμερα.gr, <http://www.sansimera.gr/articles/188> (πρόσβαση στις 14/1/2014)

Πραξικόπημα της Μπυραρίας άλλαξε την άποψη του Χίτλερ για τη βίαιη κατάληψη της εξουσίας. Στο εξής θα προσπαθήσει να κερδίσει τις καρδιές των Γερμανών και να πετύχει τους στόχους του δια της νομίμου οδού».

«Το 1927, μόλις τέσσερα χρόνια μετά αλλά πολύ πριν από την κρίση, το οκτάωρο είχε πρακτικά αντικατασταθεί από 12ωρο, το μεγάλο κεφάλαιο απαιτούσε (και οι δεξιές κυβερνήσεις του έδιναν) ιδιωτικοποιήσεις, τα λοκ άουτ γενικεύτηκαν, οι απεργίες είχαν, πλέον, μόνο μισθολογικά αιτήματα. Όταν ο Χίτλερ έρχεται σε επαφή με το DAP (Γερμανικό Εργατικό Κόμμα), αυτό αποτελείται από 54 μέλη. Ο Χίτλερ θεώρησε ότι οι ριζοσπαστικές αντισημιτικές του αντιλήψεις θα μπορούσαν να συνδυαστούν με δημοφιλή κοινωνικοοικονομικά δόγματα για να δημιουργήσουν ένα εθνικιστικό κίνημα. Γίνεται ο βασικός ομιλητής του κόμματος και το 1920 τα μέλη γίνονται 2000. Το όνομα του κόμματος γίνεται Εθνικοσοσιαλιστικό Γερμανικό Εργατικό Κόμμα. Το 1921 γίνεται αρχηγός και δίνει έμφαση στην προπαγάνδα, το 1923 τα μέλη γίνονται 55.000»²³. «...Ενώ αρχικά στράφηκε στους εργάτες, στη συνέχεια μετά την εκλογική αποτυχία του (2,6%) άλλαξε στρατηγική και επεδίωξε να γίνει ένα διαταξικό κίνημα απευθυνόμενο ισότιμα στους αγρότες, στη μεσαία τάξη κ.λπ. Η ύφεση του 1925 και η οικονομική κρίση του 1930 είχαν ως αποτέλεσμα να δώσουν ώθηση στο ναζισμό. Η ανεργία ανέβαινε συνεχώς, η Γερμανία ήταν η πιο εξαρτημένη χώρα στη διεθνή οικονομία σε σχέση με τις άλλες βιομηχανικές χώρες, γιατί ο εξωτερικός δανεισμός ήταν πάντα αναγκαίος για την κάλυψη του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού. Το 1930 γίνονται εκλογές και οι ναζί, σαν σωτήρες της οικονομίας, κέρδισαν το 18,3%, δεύτεροι σε δύναμη μετά τους σοσιαλδημοκράτες»²⁴.

«Το κόμμα του Χίτλερ είχε μια σταθερή και συγκεντρωτική διοίκηση, τα μέλη του δούλευαν σκληρά και ο κομματικός μηχανισμός αποδείχτηκε ιδιαίτερα επιδέξιος στο χειρισμό της μαζικής προπαγάνδας. Εκμεταλλεύτηκε όλες τις μορφές επικοινωνίας, από αφίσες, γιγαντοαφίσες κι εφημερίδες, μέχρι φυλλάδια, ραδιόφωνο, ταινίες και αναρίθμητες μαζικές συγκεντρώσεις. Παρά τον οικονομικό μεσσιανισμό του και το ότι δεν έκανε συγκεκριμένες προτάσεις, κατάφερε να πείσει με ιδιαίτερα αποτελεσματικό τρόπο ότι ήταν το μόνο παγγερμανικό κίνημα που στεκόταν πάνω από τάξεις κόμματα, κλίκες. Όσο η εθνικοσοσιαλιστική προπαγάνδα απευθυνόταν σε μεγαλύτερο ακροατήριο, τόσο πιο προσεκτικοί

²³ Στάνλεϊ Πέιν, *Η Ιστορία του Φασισμού*, εκδόσεις Φιλίστωρ, 2000, σελ 227.

²⁴ Στάνλεϊ Πέιν, *Η Ιστορία του Φασισμού*, εκδόσεις Φιλίστωρ, 2000, σελ 242.

γίνονταν οι ναζί ώστε να μην τρομάζουν τους ανθρώπους με το να διακηρύσσουν τρομακτικές τακτικές εναντίον των εβραίων. Το εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα συνεργαζόταν με τη δεξιά και προσπάθησε να καθησυχάσει τους επιχειρηματίες ότι δεν είχαν κανένα λόγο να φοβούνται το ναζισμό. Το 1932 κεντρικά συνθήματα της εκλογικής εκστρατείας ήταν η ασφάλεια από το μαρξισμό, το ότι μόνο οι ναζί μπορούν να σώσουν τη Γερμανία από τον εμφύλιο και ότι θα σώσουν τη Γερμανία από τον άγριο καπιταλισμό. Ο αριθμός των μελών έφτανε τις 455.000. Τα 2/3 ήταν μικροαστοί και μεσοαστοί, το 25% εργάτες, το 8% γυναίκες».

Καθώς η βία αυξάνεται, η πολιτική κρίση στη Γερμανία βαθαίνει και η χώρα οδηγείται στα πρόθυρα εμφυλίου πολέμου. Το 1933 ο καγκελάριος Σλάιχερ προτείνει κυβέρνηση με καγκελάριο τον Χίτλερ, αλλά λίγους ναζί, προκειμένου, πίστευε, να «δέσει τους ναζί χειροπόδαρα». Μέσα σε λίγες εβδομάδες ο Χίτλερ εδραίωσε τον έλεγχο στις περισσότερες περιφερειακές κυβερνήσεις. Η χρηματοδότηση των ναζί γινόταν προηγουμένως κυρίως από τη δεξιά, τώρα γίνεται από τις μεγάλες επιχειρήσεις. Οι ναζί σκηνοθέτησαν την πυρπόληση του Ράιχσταγκ προκειμένου να περιοριστούν πλήρως οι πολιτικές ελευθερίες και έβγαλαν εκτός νόμου το κομμουνιστικό και στη συνέχεια και το σοσιαλιστικό κόμμα. Μ' αυτόν τον τρόπο ο Χίτλερ παίρνει την πλειοψηφία και προωθεί την έγκριση νομοθετικής εξουσιοδότησης ώστε να κυβερνά επί 4 χρόνια με διατάγματα. Ο νόμος πέρασε με 444 υπέρ και 94 κατά»²⁵.

Ουσιαστικά τη δεκαετία του 1920 αναπτύχθηκε ο ναζισμός με επιδράσεις πανγερμανισμού, ακροδεξιάς αλλά και αντικομμουνιστικής κουλτούρας. Ένας από τους βασικούς του στόχους, ήταν να αντικαταστήσει το δημοκρατικό κόμμα με σύστημα διαφορετικό, το οποίο θα είχε ως αρχή του, την ευρύτερη Γερμανική κοινότητα και θα αποτελούνταν από μια εθνική και βιολογική ενότητα²⁶. Έτσι και βάσει των ανωτέρω, δεν ήταν τυχαίο, ότι ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος μέσα από τις παραπάνω ιδεολογικές αρχές του εθνικοσοσιαλισμού, οδηγήθηκε στο φαινόμενο του Ολοκαυτώματος και στη γενοκτονία των Εβραίων και των υπολοίπων κοινωνικών και εθνοτικών ομάδων, εντός και εκτός Γερμανίας. Σε διαμετρική αντίθεση στις αξίες του Διαφωτισμού και της Δημοκρατίας²⁷. Βασικά η κουλτούρα της Αντίστασης, στηρίχθηκε στην παραπάνω άποψη. Άλλοι κοινωνιολόγοι, όπως

²⁵ Στάνλεϊ Πέιν, *Η Ιστορία του Φασισμού*, εκδόσεις Φιλίστωρ, 2000, σελ 246.

²⁶ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

²⁷ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford: Routledge

ο Νόμπερτ Ελίας, θεώρησε τους Ναζί και το έργο τους, ως ένα σύμπτωμα κρίσης του πολιτισμού και φιλόσοφοι, όπως ο Γιούργκεν Χάμπερμας, υποστήριξαν, ότι αυτό ήταν το πρόσωπο της πραγματικής Γερμανίας, όταν εκείνη ενσωματώθηκε στη περιοχή της Δύσης, μετά τα απεχθή περιστατικά του Άουσβιτς. Εντός του συγκεκριμένου πλαισίου, ήταν στην Ιταλία ο Τζέζαρε Λομπρόζο, ο οποίος αντιπροσώπευε τη Φυλετική Ανθρωπολογία και στην Αγγλία ο Άλφρεντ Ράσελ, το Κοινωνικό Δαρβινισμό. Στις ΗΠΑ, η Ευγονική, αντιπροσωπεύεται από τον Φράνσις Γκάλτον και στη Γαλλία, ο αντισημιτισμός από τους Έτνουαρ Ντρυμόρ και Μορίς Μπαρέζ ντε Λαπούζ.

Εκτός των παραπάνω όμως, δεν είναι κρυφό, ότι ο Ναζισμός, ήταν ένα παράγωγο του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Σε αυτό το παράγωγο αναφέρονται το τέλος εκατομμυρίων ανθρώπων και η αυταρχικότητα των ευρωπαϊκών κοινωνιών, στα χρόνια του Μεσοπολέμου. Σύμφωνα δε, με τη άποψη του Τζορτζ Μος, ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, δεν ήταν παρά η εξαθλίωση της πολιτικής ζωής, της οποίας το αποκορύφωμα, ήταν ο Ναζισμός. Η περίοδος των εμφύλιων πολέμων στη Ρωσία, Γερμανία, Ουγγαρία και Ιταλία το 1918 και 1923, χαρακτηριζόταν από ένα κίνημα αντιδραστικό και αντιδημοκρατικό²⁸.

Ωστόσο οι ρίζες του Ναζισμού – φασισμού αναφέρονται αρχικά, ως ένα πραγματικό απότοκο της αντεπανάστασης, στο 19^ο αιώνα. Άρχισε από τη συμμαχία των Αντί - Ιακωβίνων του 1793 και έφτασε στις σφαγές της Κομμούνας στο Παρίσι το 1872. Τον 20^ο όμως αιώνα, η αντεπανάσταση δεν ήταν αντιδραστική ούτε και συντηρητική. Απλά ήταν μια επανάσταση, σε μια διαφορετική εποχή. Σκοπός των φασιστών δεν ήταν το παρελθόν, αλλά η δημιουργία ενός νέου κόσμου. Ανακάλυψαν τρόπους για να συνεργαστούν με τις ελίτ από το παρελθόν και τις ηγεσίες κατά τη διάρκεια της εξουσίας τους. Οι αρχηγοί των ναζί, δεν προέρχονταν από την ελίτ, αλλά από κατώτερα κοινωνικά στρώματα, όπως ο Χίτλερ, ο Μουσολίνι, ο Λούμπεν και λοιποί προλετάριοι²⁹.

Σε ότι αφορά το Ολοκαύτωμα, σε αυτό αναφέρεται όλο το μίσος και η αχαλίνωτη βία, κυρίως με τις σφαγές από τους SS κομάντος και τα τάγματα αστυνομικών της Βέρμαχτ. Σύμφωνα με τους Μαξ Χορκχάιμερ και Θίοντορ Αντόρνο, το Ολοκαύτωμα, δεν είναι παρά η απόδειξη μιας σιωπηρής διαλεκτικής,

²⁸ Hans Kohn, *Nationalism: its Meaning and History (Εθνικισμός: Η σημασία του και η Ιστορία του)*, Νέα Υόρκη, Van Nostrand Reinhold, 1965.

²⁹ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford:Routledge

στην οποία, η τεχνική και η υλική πρόοδος, μετατράπηκε σε ανθρώπινη και κοινωνική οπισθοδρόμηση³⁰. Σύμφωνα δε με την Άννα Άρεντ, ο ναζισμός, δημιούργησε ένα νέο εκτελεστή, ο οποίος ήταν ο γραφειοκράτης και το μόνο που έκανε, ήταν να σκοτώνει από τη καρέκλα του, συμπληρώνοντας έντυπα.

Βάσει των ανωτέρω λοιπόν και καταλήγοντας, πρέπει να σημειωθεί, ότι αν υπάρχει μια παθολογία στις εκδηλώσεις του ναζισμού, οι ρίζες του βρίσκονται στην ιστορία, στον πολιτισμό και στην τεχνολογία του νεώτερου κόσμου, αλλά και σε μορφές της σύγχρονης παραγωγής και κυριαρχίας³¹.

1.5. Ορισμός και χαρακτηριστικά του εθνικοσοσιαλισμού

Για το αν υπήρξε μια ενιαία εθνικοσοσιαλιστική ιδεολογία, ως χαρακτηριστικό του ναζισμού, ο Χανς, ο οποίος ήταν διοικητής της κατεχόμενης Πολωνίας στις δίκες της Νυρεμβέργης, κατέθεσε ότι, όσοι ήταν οι εθνικοσοσιαλιστές ήταν και οι εθνικοσοσιαλισμοί. Παρόλα αυτά όμως και πάλι παραμένει το ερώτημα, το κατά πόσο θα επιβίωνε ο εθνικοσοσιαλισμός και ο ναζισμός αν δεν υπήρχε ο Φύρερ. «Το όραμα του Χίτλερ ήταν μια νέα κοινωνία, της οποίας οι βάσεις θα περιελάμβαναν τον ακατέργαστο αγρότη, τον τεχνίτη, το στρατιώτη. Τα άτομα θα έδειχναν αυστηρή πειθαρχία, αλλά και αυτοθυσία για τη κοινότητα. Αντίστοιχα, θα επικρατούσαν αρετές από την ελληνική αρχαιότητα και ειδικά από τη Σπάρτη. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Νίτσε και ο Πλάτωνας, προβάλλονται ως φιλόσοφοι του εθνικοσοσιαλισμού. Η θεωρία του Δαρβίνου, στο έργο του «*Περί της Καταγωγής των Ειδών*», επηρέασε, όχι μόνο τις επιστήμες, αλλά και την πολιτική. Ο κοινωνιολόγος Σπένσερ προχώρησε σε ανάπτυξη της θεωρίας, για την επιβίωση του καταλληλότερου μέσω της ανάπτυξης του φασισμού και εθνικοσοσιαλισμού, κατ' επέκταση του ναζισμού. Στα καθεστώτα του φασισμού, αναπτύχθηκε ο κοινωνικός αυτός Δαρβινισμός, με βάση το γεγονός, ότι η αδυναμία και η ανικανότητα, δεν θα πρέπει να είναι ανεκτές. Μόνο ο ανταγωνισμός και η σύγκρουση πρέπει να αναπτύσσονται, ώστε να αναπτύσσεται και η ανθρώπινη πρόοδος»³².

Βάσει των ανωτέρω λοιπόν, τα βασικά χαρακτηριστικά του φασισμού και εθνικοσοσιαλισμού, κατ' επέκταση του ναζισμού, είναι τα εξής :

- Συγκροτούνται σε μαζικά κινήματα με κορμό τα μικροαστικά στρώματα.

³⁰ Πήτερ Φρίτσε, *Ζωή και Θάνατος στο Τρίτο Ράιχ*, Εκδόσεις Θύραθεν, 2013.

³¹ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

³² Hans Kohn, *Nationalism: its Meaning and History (Εθνικισμός: Η σημασία του και η Ιστορία του)*, Νέα Υόρκη, Van Nostrand Reinhold, 1965.

- Εγκαθιδρύουν ολοκληρωτικές δομές κράτους.
- Έμφαση στους παραδοσιακούς κοινωνικούς θεσμούς, όπως η αυταρχική πατριαρχική οικογένεια.
- Συντεχνιακή οργάνωση της κοινωνίας και της οικονομίας
- Κρατικός κορπορατισμός.
- Το κράτος θεωρείται σαν ένα όχημα φυλετισμού
- Ρατσισμός και αντισημιτισμός, των οποίων τα αποτελέσματα ήταν το Ολοκαύτωμα αλλά και η ανύψωση της άριας φυλής
- Ευγονική και φυλετική υγιεινή, η οποία είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τους νόμους της Νυρεμβέργης και το Πρόγραμμα Ευθανασίας Τσ-4
- Φασισμός σε μεγάλο βαθμό, ο οποίος μάλιστα προκύπτει, από τις μεγάλες προπαγανδιστικές διοργανώσεις
- Αντίθεση με Μαρξισμό και Κομμουνισμό, Καπιταλισμό και Μπολσεβικισμό
- Απολυταρχισμός, μέσα από τον οποίο, φαίνεται η άρνηση για τη δημοκρατία και η καταστροφή των πολιτικών κομμάτων και της ελευθερίας έκφρασης
- Οι μυστικές υπηρεσίες και η δύναμή τους διογκώνεται, όπως και οι πληροφοριοδότες
- Σύστημα Φύρερ, σύμφωνα με το οποίο, η δύναμη πηγάζει από ένα πρόσωπο, αλλά και από την ανάλογη ιεραρχία προς τα κάτω (Λατρεία του αρχηγού και Χαρισματική ηγεσία).
- Μιλιταρισμός
- Εθνικισμός
- Ιδεολογία της Voilsgemenischaft, εθνικής και βιολογικής ενότητας, αλλά χωρίς κοινωνικό αγώνα
- Πρωσικές αρετές
- Φιλοσοφικό κίνημα γερμανικού ιδεαλισμού
- Αγροτική ιδεολογία
- Αντιδραστικός εκσυγχρονισμός

Ωστόσο, η βασική έννοια της εθνικοσοσιαλιστικής ιδεολογίας, ήταν ο ορισμός της φυλής. Ο Φράνσις Γκάλτον, εξάδελφος του Κάρολου Δαρβίνου, το 1883, επινοεί τον όρο «ευγονική», για να δώσει έμφαση στην κληρονομικότητα ως την αιτία όλων των ανθρωπίνων διαφορών στη συμπεριφορά και την κουλτούρα. Οι ευγονιστές προωθούν την επιλεκτική αναπαραγωγή για να κατασκευάσουν μια «ιδεατή» κοινωνία. Τα γραπτά τους επηρεάζουν βαθιά πολλούς τομείς της ζωής στην Αμερική –συμπεριλαμβανομένων της μεταναστευτικής πολιτικής, των νόμων εναντίον της επιμειξίας, της ακούσιας στείρωσης και της εκπαίδευσης– και βρίσκουν πρόσφορο έδαφος στη ναζιστική Γερμανία.

Η Ευγονία, θεωρείται απαραίτητο μέτρο για την καθαρότητα της φυλής, σύμφωνα με την αρχαία Ελληνική αντίληψη. Οι απόψεις του Πλάτωνα και του Λυκούργου, διέδωσαν τη κληρονομικότητα γύρω από τη μετάδοση των γονιδίων. Το βασικό ζήτημα ήταν το γεγονός, ότι η άρια φυλή θα έπρεπε να προστατευθεί από τις όποιες προσμίξεις και την ανάμειξη με άλλες φυλές. Αυτός ήταν και ο λόγος για

την έκδοση των νόμων της Νυρεμβέργης. Οι νόμοι αυτοί, απαγόρευαν το γάμο ανάμεσα σε Γερμανούς και άτομα άλλων φυλών. Ο περιορισμός των γονιδίων σε μελλοντικές γενεές, γινόταν μέσα από εξόντωση ή και αναγκαστική στείρωση των ψυχικά ασθενών ή εγκληματιών³³.

1.6. Χαρακτηριστικά της ιδεολογίας του ναζιστικού φαινομένου

Στο γνωστό βιβλίο, το οποίο έγραψε ο Χίτλερ, κατά την περίοδο παραμονής στη Φυλακή, ήταν **«ο Αγών μου»**, ανέλυε τα πιστεύω του κόμματός του και με το πέρασμα του χρόνου τα πιστεύω του αυτά, άρχισαν να εκφράζονται ολοένα και πιο πρακτικά και συγκεκριμένα. Ο φασισμός, και όπως προβάλλονταν μέσα από αυτό το βιβλίο, άρχισε να επηρεάζει την ιδεολογία του Μουσολίνι. Δεν είναι παρά μια ιδεολογία, η οποία περιέχει αντιλήψεις γύρω από τις φυλετικές διακρίσεις, τον εθνικισμό, τη στρατοκρατία αλλά και τη χρήση παραστρατιωτικών οργανώσεων. Την ίδια στιγμή όμως, ασκεί και τρομοκρατία στα άτομα, τα οποία διαφωνούν με τη συγκεκριμένη ιδεολογία, την έντονη προπαγάνδα για τις αντίθετες ιδεολογίες και τη προσωπολατρία για τον ηγέτη.

Η παραπάνω ρατσιστική ιδεολογία, εκφράστηκε στην Ευρώπη από τις λέξεις **Blut und Boden**, που σημαίνει, αίμα και γη και επινοήθηκε από το ναζιστικό κόμμα και συγκεκριμένα από τον Ρίχαρντ Βάλτερ Νταρέ. Σε ότι αφορά τις υπόλοιπες φυλές, απλά πρέπει να είναι υποταγμένες στην άρια φυλή, ως υπάνθρωποι. Δεν είναι λίγοι οι ερευνητές αυτοί, οι οποίοι απέδωσαν τη παραπάνω θεωρία σε κάποια κακή κατανόηση των γραπτών του Νίτσε, από τη πλευρά του Χίτλερ. Ο ίδιος όμως όπως ήταν γνωστό, ήταν θαυμαστής του Νίτσε και μάλιστα είχε στείλει σα δώρο στο Μουσολίνι, τα Άπαντά του, της Ευθανασίας³⁴.

Σύμφωνα με αυτό, περίπου 200.000 Γερμανοί πολίτες, οι οποίοι είχαν πρόβλημα με ψυχασθένειες, οδηγήθηκαν στο θάνατο ή και σε στείρωση. Αυτός ήταν ένας από τους τρόπους, με τον οποίον η Άρια φυλή θα έμενε ανέπαφη από τα προβληματικά γονίδια. Οργανώθηκε λοιπόν μια ολόκληρη επιχείρηση από τους ναζί, προκειμένου να εξολοθρευτούν οι Εβραίοι, οι Αθίγγανοι και οι ομοφυλόφιλοι, η οποία είναι γνωστή, ως Επιχείρηση Ράινχαρτ. Δημιουργήθηκαν για το λόγο αυτό, ειδικά στρατόπεδα εξόντωσης, που οδήγησαν σε Ολοκαύτωμα και στη γενοκτονία

³³ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford: Routledge

³⁴ Κοτζιάς, Ν. (2008) *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

των Εβραίων και των Αθίγγανων. Βέβαια, δεν ήταν λίγες οι πληθυσμιακές ομάδες, οι οποίες ήταν ανοικτά αρνητικές απέναντι στους Εβραίους, ενώ κατά τη διάρκεια του πολέμου, υπήρχαν τόσα προβλήματα, που δεν άφηναν περιθώρια για το πληθυσμό να ασχολείται για τα θέματα των Εβραίων. Η πολιτική εξόντωσης δεν ανακοινώθηκε επίσημα από το καθεστώς και γι' αυτό η Επιχείρηση Ράινχαρτ, έγινε κάτω από μεγάλη μυστικότητα και φυσικά, σχεδόν όλα τα μέλη του κόμματος ήταν σύμφωνα με αυτήν την επιχείρηση. Γνωστή ακόμη θεωρείται και η αρχή του Ηγέτη, σύμφωνα με την οποία, ο κάθε ένας πρέπει να γνωρίζει τα απαραίτητα για την λειτουργία του ναζιστικού κόμματος. Την αρχή αυτή την ακολουθούσε πάντα ο Χίτλερ, τόσο στους συνεργάτες, όσο και στους συμμάχους του.³⁵

1.7. Ποιοι χρηματοδοτούσαν το Χίτλερ

Κατά τη διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου οι μεγάλοι επιχειρηματίες, λόγω των εγγυημένων κερδών και της ευκαιρίας τους να επεκταθούν στις κατεχόμενες πλευρές, υποστήριξαν σθεναρά τον Χίτλερ, όπως και το Εθνικό Φασιστικό Κόμμα (PNF) στην Ιταλία, αλλά και συνεργάζονταν πολιτικά μαζί τους. Στα πρακτικά της Δίκης της Νυρεμβέργης, καταγράφεται ότι στο Βερολίνο, στις 20 Φεβρουαρίου 1933, δηλαδή λίγο πριν από τις γερμανικές εκλογές της 5ης Μαρτίου 1933, συναντήθηκε ο Χίτλερ με 25 από τους μεγαλύτερους βιομήχανους. Σε ένα μακρύ λόγο μίλησε κυρίως για τον κίνδυνο του κομμουνισμού, εναντίον του οποίου έκανε σαν να είχε μόλις κερδίσει μια αποφασιστική μάχη. Τα επιχειρήματα του Χίτλερ έπιασαν τόπο. Η συνάντηση έληξε με τη σύσταση ειδικού ταμείου υποστήριξης των ναζί στις επερχόμενες εκλογές, ύψους 3.000.000 μάρκων (Ντοκουμέντο EC-439, ΠΔΝ)³⁶. Στις εκλογές αυτές το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα έλαβε το 43,9% των ψήφων.

Μεταξύ των παρευρισκομένων ήταν ο Γουστάβος Κρουπ, επικεφαλής της πολεμικής βιομηχανίας Alfred Krupp A.G., (τροφοδοτούσε την πολεμική μηχανή του Χίτλερ), τέσσερα ηγετικά στελέχη της I. G. Farben, (το συγκρότημα της κατασκευάστηκε από κρατούμενους του Αουσβιτς, κατασκεύασε το Zyklon B, το αέριο που χρησιμοποιήθηκε στα ναζιστικά κρεματόρια, σήμερα η Farben ονομάζεται Μπάγκερ), ο Άλμπερτ Φέγκλερ, επικεφαλής της United Steelworks, η

³⁵ Hans Kohn, *Nationalism: its Meaning and History (Εθνικισμός: Η σημασία του και η Ιστορία του)*, Νέα Υόρκη, Van Nostrand Reinhold, 1965

³⁶ Πρακτικά Δικίων της Νυρεμβέργης, (ΠΔΝ), Ντοκουμέντα (1945-1948).

Ζήμενς, η Ντόιτσε Μπανκ (χρηματοδότησε τη δημιουργία και λειτουργία των ναζιστικών φούρνων του Άουσβιτς) και άλλοι επιφανείς βιομήχανοι.

Καταλυτικό ρόλο ωστόσο στην οικονομική και στρατιωτική ισχυροποίηση της Γερμανίας έπαιξαν και τα αμερικανικά μονοπώλια: η Ford, η General Motors (μέσω της θυγατρικής της Opel και όχι μόνο), η General Electric, η Standard Oil (η σημερινή Exxon-Mobil), η IBM, η ITT (η σημερινή AT&T), η Τράπεζα Chase Manhattan και πολλοί άλλοι, έκαναν τεράστιες επενδύσεις, επωφελούμενοι του «εξαιρετικού» επιχειρηματικού κλίματος που προσέφερε η ναζιστική Γερμανία, όσο και ο πρόεδρος της Ford H. Ford τιμήθηκαν για τις «υπηρεσίες» τους στο Γ΄ Ράιχ με το μετάλλιο του Μεγάλου Σταυρού της Γερμανικής Τάξης του Αετού το 1937 και 1938 αντίστοιχα³⁷.

Ο πρόεδρος της IBM T. Watson με τον Χίτλερ, λίγο πριν από την παρασημοφόρησή του από τους ναζί, το 1937.

Ο H.Ford εν έτη 1938 γιορτάζει τα 75^α γενέθλιά του λαμβάνοντας το παράσημο του ναζιστικού μεγαλόσταυρου, η ύψιστη διάκριση του ναζιστικού Γ΄Ράιχ προς μη Γερμανό πολίτη.

Ο Πρέσκοτ Μπους, παππούς και πατέρας δύο πρώην Προέδρων των Η.Π.Α, διατηρούσε οικονομικές σχέσεις με τους χρηματοδότες του Χίτλερ, που του άνοιξαν το δρόμο προς την εξουσία. Από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες με τους Ναζί, ο Π. Μπους εξασφάλισε τεράστια κέρδη, πάνω στα οποία στηρίχθηκε η πολιτική δυναστεία της οικογένειας Μπους. Ως διευθυντής και μεγαλομέτοχος εταιρειών, ο Πρέσκοτ Μπους ξέπλενε στις ΗΠΑ το χρήμα της γερμανικής οικογένειας Τίσεν³⁸, η οποία υπήρξε από τους πρώτους και πιο σημαντικούς χρηματοδότες του Χίτλερ. Η δωρεά των 25.000\$ στο νεοϊδρυθέν Γερμανικό Εθνοσοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα στις αρχές της δεκαετίας του '20, ήταν μόνον η αρχή για τον βιομήχανο και τραπεζίτη Φρίντζ Τίσεν, όπως μαρτυρά και ο τίτλος του βιβλίου του «Εγώ χρηματοδότησα τον Χίτλερ». Τα στοιχεία προέρχονται από ντοκουμέντα που ανακαλύφθηκαν στα Εθνικά Αρχεία των ΗΠΑ...

Από το 1940 κιόλας οι βιομηχανίες της Κρουπ άρχισαν να προμηθεύονται «φτηνό» εργατικό δυναμικό από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης (πολλών εκ των

³⁷ Για τα οικονομικά στοιχεία, Hayward D (2002) «U.S.-German Trade Policies and Economic Preparation for War, 1933-40» και Nicosia F & Huener J (2004) «Business and Industry in Nazi Germany» (New York: Berghahn Books).

³⁸ Fritz Thyssen (Φρίτζ Τίσεν), *I paid Hitler (Εγώ χρηματοδότησα τον Χίτλερ)*.

οποίων την εποπτεία και διαχείριση είχαν οι ίδιες οι εταιρείες) ή από τις κατεχόμενες περιοχές: «Εργάτες μεταφέρονταν στο Essen από την Πολωνία και τη Ρωσία σε υπερβολικά συνωστισμένα, παγωμένα και ανθυγιεινά βαγόνια για ζώα». Ο «χρόνος ήταν χρήμα» για την επιχείρηση: «Οι επιστάτες της Κρουπ έδιναν ιδιαίτερη αξία στην ταχύτητα με την οποία οι σκλάβοι εργάτες μεταφέρονταν προς και από τα τρένα... τους χτυπούσαν και τους κλωτσούσαν και γενικά τους κακομεταχειρίζονταν με βάνουσο τρόπο... Έβλεπα με τα μάτια μου ανθρώπους άρρωστους που μετά βίας μπορούσαν να περπατήσουν να τους παίρνουν για δουλειά» (Ντοκουμέντα D-321 και D-367, ΠΔΝ)³⁹.

Πόσοι γνωρίζουν σήμερα, πως η μηχανογραφική οργάνωση των ναζιστικών στρατοπέδων συγκέντρωσης–εξόντωσης (78 στο σύνολο), που υπήρξε καταλυτική στην «αποτελεσματική» λειτουργία τους, έγινε με τεχνολογία της IBM; Πως η Standard Oil προμήθευε με καύσιμα τόσο τους Συμμάχους όσο και τον Άξονα στη διάρκεια του πολέμου; Πως η ITT συνέδραμε σημαντικά στη βελτίωση του γερμανικού συστήματος πληροφοριών ή πως σχεδίασε τις βόμβες Focke – Wulfs που χρησιμοποιήθηκαν ενάντια στα συμμαχικά στρατεύματα; Πως η General Motors κατασκεύασε χιλιάδες θωρακισμένα αυτοκίνητα, φορτηγά και τανκς για τον γερμανικό στρατό; Πως το 1941 η Fordwerke (εργοστάσιο της Ford στο Βερολίνο) προμήθευσε το 1/3 σχεδόν του συνόλου των φορτηγών της Βέρμαχτ; Οι μισοί «εργαζόμενοι» της εταιρείας ήταν «σκλάβοι εργασίας», προερχόμενοι από στρατόπεδα συγκέντρωσης και τις κατεχόμενες περιοχές. Το ίδιο και στη μονάδα της Ford στην Κολωνία, όπου τουλάχιστον 1.200 εργάτες ήταν Ρώσοι, πολλές φορές ανήλικοι, οι οποίοι πάρθηκαν από τα σπίτια τους με τη βία, για να δουλέψουν ως φτηνό και αναλώσιμο εργατικό δυναμικό στα εργοστάσια γερμανικών ή αμερικανικών μονοπωλιακών συμφερόντων⁴⁰.

Και όμως, η μονάδα της Ford στη Κολωνία, όχι μόνο συνέχισε να λειτουργεί μετά τον πόλεμο, αλλά έλαβε και 1 εκ. δολ. σε αποζημιώσεις για τις ζημιές που υπέστη στη διάρκεια του βομβαρδισμού της πόλης από τους Συμμάχους! Η General Motors έλαβε επίσης 33 εκ. δολ. σε φοροαπαλλαγές από την κυβέρνηση των ΗΠΑ για τις ζημιές που υπέστησαν τα εργοστάσιά της σε Γερμανία και Αυστρία στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο!⁴¹

³⁹ Πρακτικά Δικών της Νυρεμβέργης, (ΠΔΝ), Ντοκουμέντα (1945-1948).

⁴⁰ BBC News, 23/2/1998, Silverstein K (2000) «*Ford and the Fuhrer*», στο «The Nation», τεύχος 3, σελ.14, Higham Ch (1983) «*Trading with the Enemy*» (Delacorte Press) σελ.1-33, ACSA Press Release, 13/7/2003.

⁴¹ Logsdon J R (1999) «*Power, ignorance and anti-Semitism*», στο «Hanover Historical Review» και Higham Ch (1983).

Οι προανακριτικές έρευνες και οι εργασίες του δικαστηρίου της Νυρεμβέργης σταμάτησαν απότομα στα μέσα του 1948, όταν η κυβέρνηση των ΗΠΑ αποφάσισε να διακόψει τη χρηματοδότηση του προσωπικού του. Όλες οι εκκρεμείς υποθέσεις εγκαταλείφθηκαν και οι φάκελοι έκλεισαν.

Δύο χρόνια αργότερα, το 1950 – 1951 ο John McCloy, Υπάτος Αρμοστής των ΗΠΑ στην Αμερικανική Ζώνη κατοχής της Γερμανίας, άρχισε να αμνηστεύει έναν-έναν όλους τους βιομηχάνους-τραπεζίτες που είχαν καταδικαστεί ως εγκληματίες πολέμου, όπως τον Κρουπ, τα στελέχη της I. G. Farben ή το Φρίντριχ Φλικ (έναν από τους βασικότερους οικονομικούς υποστηρικτές του Χίτλερ και του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος, που επίσης αποκόμισε τεράστια κέρδη, χρησιμοποιώντας σκλάβους εργάτες που μίσθωνε από τα SS, (υπολογίζεται ότι από τους 48.000 εργάτες που εργάστηκαν στις επιχειρήσεις του Φλικ, σχεδόν το 80% δεν επιβίωσε). Οι περιουσίες που είχαν κατασχεθεί επεστράφησαν, ενώ πολλοί αποκαταστάθηκαν στα διευθυντικά πόστα που είχαν και πριν.

Ο John McCloy δεν ήταν τυχαίο πρόσωπο. Ως νομικός είχε στο παρελθόν εργαστεί εκπροσωπώντας τα συμφέροντα των Ροκφέλερ και της Τράπεζας Chase Manhattan (εκ των πλέον ένθερμων υποστηρικτών των Ναζί). Διετέλεσε υφυπουργός πολέμου (1941–1945), ενώ το 1947 διορίστηκε Πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας. Ως Υπάτος Αρμοστής των ΗΠΑ στη Γερμανία ανέλαβε την αναδιοργάνωση των μυστικών υπηρεσιών του Δυτικού τμήματος της χώρας, θέτοντας επικεφαλής της τον Ρέινχαρντ Γκέλεν, το Ναζί εγκληματία πολέμου, που ήταν υπεύθυνος της αντισοβιετικής κατασκοπίας και καταζητούνταν από την ΕΣΣΔ για τα τερατώδη εγκλήματα που διαπράχθηκαν υπό την ηγεσία του στο Ανατολικό Μέτωπο. Την ίδια περίοδο, ο Αδόλφος Χοϊσινγκερ, πρώην Αρχηγός του Επιτελείου Στρατού της Βέρμαχτ, διορίστηκε Αρχηγός του Επιτελείου Στρατού της ΟΔ της Γερμανίας, ενώ στη συνέχεια τοποθετήθηκε Πρόεδρος της Μόνιμης Στρατιωτικής Επιτροπής του ΝΑΤΟ! Μετά τη Γερμανία ο John McCloy διετέλεσε Πρόεδρος της Τράπεζας Chase Manhattan (1953–1960), καθώς και του Ιδρύματος Φορντ (1958–1965).

Η μεταπολεμική ανάκαμψη των γερμανικών μονοπωλίων υπήρξε εντυπωσιακή. Λίγα χρόνια μετά την απελευθέρωση του Κρουπ, η εταιρεία του φιγουράριζε στη 12η θέση διεθνώς. Ο Φλικ έγινε επίσης ξανά ένας από τους πλουσιότερους ανθρώπους στη Γερμανία. Η I. G. Farben, αν και χωρίστηκε σε 12 διαφορετικές εταιρείες μετά τον πόλεμο, σύντομα άγγιξε την κερδοφορία που είχε προπολεμικά.

Ορισμένες εξ αυτών, όπως η Bayer (πρώην Farben), η Basf, η Agfa ή η Hoechst (η σημερινή Aventis) παραμένουν μέχρι τις μέρες μας σημαντικοί μονοπωλιακοί κολοσσοί της ΕΕ. Όπως έγραψε το περιοδικό TIME στις 7 Ιουλίου 1952 «η συμμαχική απόφαση να δοθεί η Farben πίσω στους αρχικούς της ιδιοκτήτες αποτελεί σταθμό στο δρόμο της γερμανικής ανάκαμψης». Να λοιπόν πώς οικοδομήθηκε το «δυτικογερμανικό θαύμα».

Όπως υποστηρίζει και ο Ψυρούκης στο βιβλίο του, όλοι όσοι μελετούν το φασισμό ξεκινούν με σημείο αναφοράς την Ιταλία και τη Γερμανία. Προφανώς και είναι λογικό αυτό (άλλωστε η ιστορία επαναλαμβάνεται σαν φάρσα) αλλά δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η ιστορία είναι αδιάκοπη κίνηση και δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η κάθε ιστορική στιγμή έχει τις ιδιομορφίες της και αυτές οι ιδιομορφίες προκαλούν τις ποικιλομορφίες στα αποτελέσματα⁴².

1.8. Ο Χίτλερ στην εξουσία

Ο Ian Kershaw⁴³ μας πληροφορεί «...ότι έχουν γραφτεί 120.000 μελέτες για τον Χίτλερ. Όταν έχουν γραφτεί τόσο πολλά, τι θα μπορούσε να προσθέσει μια νέα βιογραφία του; Για κάποιους, ο Χίτλερ ήταν ένας παντοδύναμος, παρανοϊκός δικτάτορας που εκμαύλισε έναν αθώο λαό... Για κάποιους άλλους, ότι στο πρόσωπό του απλώς εκδηλώθηκε η μακροχρόνια και ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα εμφανής ροπή της Γερμανίας προς τον αυταρχισμό». Ο Kershaw αρνείται και τις δύο εκδοχές. «Αυτά που συνέβησαν στη Γερμανία κατά το μεσοπόλεμο δεν οφείλονται στη δράση ενός μόνο πολιτικού όσο χαρισματικός και αν υπήρξε αυτός και η διολίσθηση της Γερμανίας προς τον αυταρχισμό και κατόπιν προς τον πόλεμο δεν ήταν αδήριτη. Παρά το Χίτλερ τα πράγματα θα μπορούσαν να έχουν έρθει κι αλλιώς». Όπως το θέτει ο Kershaw: "Τίποτε το αναπόφευκτο δεν υπήρχε στην άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία"⁴⁴.

Από τις πρώτες αποφάσεις που πάρθηκαν, με την άνοδό του στην εξουσία, είναι ο νόμος της 14^{ης} Ιουλίου 1933, με τον οποίο θεσμοθετείται ότι, το μοναδικό κόμμα που υφίσταται στη Γερμανία είναι το Εθνικοσοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Γερμανίας και όποιος επιχειρήσει να διατηρήσει τις οργανώσεις άλλου πολιτικού κόμματος ή να ιδρύσει νέο κόμμα θα τιμωρείται⁴⁵. Σε διάστημα πέντε μηνών από

⁴² Νίκος Ψυρούκης, *Ο φασισμός και η 4η Αυγούστου*, εκδόσεις Αιγαίο, 1994, σελ.10.

⁴³ Ian Kershaw, *Hitler 1889-1936, Ύβρις* Εκδόσεις Scripta, 2000, 2005

⁴⁴ Ian Kershaw, Βρετανός ιστορικός, μελετητής της κοινωνικής ιστορίας του Τρίτου Ράιχ, με πρωτοποριακές έρευνες για τα κοινωνικά αίτια και τις επιπτώσεις της ναζιστικής πολιτικής.

⁴⁵ A. Scheucher / A. Wald / κ.α., *Zeitbilder-Geschichte und Sozialkunde 7*, Βιέννη 1998, σελ. 126

την αναρρίχησης τους στην εξουσία, οι Ναζί είχαν θέσει εκτός νόμου και πρακτικά διαλύσει τα υπόλοιπα κόμματα και κάθε δημοκρατική οργάνωση.

Στις 15 Σεπτεμβρίου 1935, η σβάστικα υιοθετείται από τον Αδόλφο Χίτλερ ως το επίσημο σύμβολο της Ναζιστικής Γερμανίας. Την ίδια ημέρα, το 7^ο συνέδριο των γερμανών εθνικοσοσιαλιστών ψήφισε τους Φυλετικούς Νόμους της Νυρεμβέργης, σύμφωνα με τους οποίους κατοχυρωνόταν νομικά ο αντισημιτισμός. Οι Νόμοι της Νυρεμβέργης, απέκλειαν τους Εβραίους από τη δημόσια ζωή, στερώντας τους το δικαίωμα συμμετοχής στα κοινά. Παράλληλα απαγόρευαν το γάμο και τις σχέσεις μεταξύ Εβραίων και Γερμανών

Το 1938, και ενώ ο Χίτλερ αγγίζει το απόγειό της δύναμής του, η κατάσταση στη Γερμανία, όπως περιγράφεται στο βιβλίο του Ανρί Λεφέβρ⁴⁶, έχει ως εξής:

«Οι μέσοι θεωρητικοί μισθοί δεν άλλαξαν στη Γερμανία από το 1932 (ωριαία αμοιβή ενός ειδικευμένου εργάτη=78,3 πφένιχ και ενός χειρώνακτα=62,2). Ωστόσο, παρά τη μεγάλη αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων εργατών, το συνολικό εισόδημα δεν αυξήθηκε, μάλλον μειώθηκε, εάν λάβουμε υπόψη την αύξηση του κόστους ζωής. Το ετήσιο εισόδημα του κάθε Γερμανού εργάτη μειώθηκε, λοιπόν. Αυτή η αντίφαση εξηγείται από τις αλλαγές στη σύνθεση των μισθών. Έτσι στη, σχετικά ευνοημένη, μεγάλη μεταλλουργική βιομηχανία, η ωριαία αμοιβή της εργασίας (taux d'affutage) έπεσε από 115 σε 78 πφένιχ για τους ειδικευμένους εργάτες και από 90 σε 62 πφένιχ για τους χειρώνακτες, δηλαδή μια μείωση της τάξης του 30%. Τα πριμ επιτρέπουν θεωρητικά την ανάκτηση του επιπέδου των μισθών του 1932, που είναι χαμηλότεροι από αυτούς του 1929, αλλά με σημαντική εντατικοποίηση της εργασίας.

Σε ορισμένες δε περιπτώσεις, ο χιτλερισμός απέφυγε με επιδεξιότητα την άμεση επίθεση ενάντια στους μισθούς, όπως για παράδειγμα των ειδικευμένων εργατών της βαριάς βιομηχανίας οι οποίοι δούλευαν για το στρατιωτικό επανεξοπλισμό. Το απαιτούσε η Γερμανία και ο γερμανικός σοσιαλισμός!...

Το κόστος ζωής αυξήθηκε. Στις 16 Ιουνίου 1937, ο επίσημος δείκτης τιμών των βιομηχανικών ειδών κατανάλωσης ήταν 132,9 (1913=100). Επίσημως, τα γεωργικά προϊόντα αυξήθηκαν πολύ λιγότερο και θεσπίστηκε η κάρτα ελέγχου κατανάλωσης λιπαρών ουσιών. Ήταν απαραίτητο για τους εξοπλισμούς. «Σφίξτε το ζωνάρι... Αφήστε να βελάζουν οι γριές κατσίκες [δηλαδή οι νοικοκυρές!]... Καλύτερα κανόνια παρά βούτυρο...», δήλωνε η χιτλερική ηγεσία. Ο πληθυσμός

⁴⁶ Ανρί Λεφέβρ, *Ο Χίτλερ στην εξουσία*, εκδ. Αφήγηση, 2013.

των πόλεων ήταν λοιπόν υποχρεωμένος να αγοράζει λαθραία προϊόντα διατροφής σε τιμές πολύ υψηλότερες από τις επίσημες. Σε σχέση με το 1930 (1930=100), ο δείκτης τιμών στα είδη ένδυσης για τους άνδρες ήταν 155 και για τις γυναίκες 128 (αύξηση κόστους ένδυσης κατά 55% και 28% αντίστοιχα). Η πραγματική αμοιβή της εργασίας μειώθηκε έτσι το λιγότερο κατά 20%. Οι κοινωνικές ασφαλίσεις απέβησαν πολύ κερδοφόρες για το κράτος. Το 1936 αφαιρέθηκαν επίσημα 600 εκατομμύρια μάρκα από το πλεόνασμα των ασφαλιστικών ταμείων και διοχετεύτηκαν στο κράτος. Οι εισφορές αυξήθηκαν από 1,2 μάρκα σε 1,45 ανά 30 μάρκα μισθού. Τα έγγραφα των ταμείων των εργοστασίων Κρουπ φανερώνουν με λεπτομέρεια τη σημαντική μείωση των παροχών ως προς τις αναρρωτικές άδειες, τη διαμονή σε ιαματικά λουτρά, την οδοντική προσθετική κ.λπ. Τέλος, οι δωρεές στις φασιστικές οργανώσεις, και στη «χειμερινή αρωγή», ήταν υποχρεωτικές.

[...] Συνοψίζοντας, ο τελικός απολογισμός της χιτλερικής διακυβέρνησης ήταν η υπέρμετρη εντατικοποίηση της εργασίας, η τεράστια παραγόμενη υπεραξία ενώ το μοναδικό αντάλλαγμα ήταν ένα διαρκώς μειούμενο βιοτικό επίπεδο. Με την επιδείνωση των συνθηκών εργασίας, ο αριθμός των ατυχημάτων αυξήθηκε με ραγδαίους ρυθμούς, ενώ η ανεργία αγγίζει περίπου τα 3 εκατομμύρια ανέργους. Κάθε προλετάριος έχει ένα «βιβλιάριο εργασίας» το οποίο τον ακολουθεί παντού. Σε περίπτωση αντιδικίας, ο εργοδότης παραμένει κάτοχος του βιβλιαρίου εργασίας. Τίποτα δεν προστατεύει τους εργάτες. Το βιβλιάριο επιτρέπει στην αστυνομία να τους παρακολουθεί ανελέητα. Αυτό το σύστημα είχε εφαρμοστεί στη Γαλλία στην εποχή της Δεύτερης Αυτοκρατορίας. Οι Γάλλοι εργάτες πάλεψαν πολύ καιρό για την κατάργησή του⁴⁷.

1.9. Έλεγχος της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής

Προπαγάνδα και γιορτές: Σε διάστημα λίγων μηνών μετά την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία (1933) οι Ναζί κατόρθωσαν να ελέγξουν και να αναδιοργανώσουν τη δημόσια ζωή σε όλες τις πόλεις και τα χωριά της Γερμανίας. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποίησαν εκτός των άλλων, τα νέα μέσα της εποχής: τον κινηματογράφο και το ραδιόφωνο. [...] Λόγω της

⁴⁷ Ανρί Λεφέβρ, *Ο Χίτλερ στην εξουσία*, εκδ. Αφήγηση, 2013.

προσιτής τιμής γύρω στο 70% των νοικοκυριών το 1939, (25% το 1933), διέθετε τον "δέκτη του λαού" (Volksempfänger)⁴⁸.

Στις αναρίθμητες γιορτές και εκδηλώσεις, οι Γερμανοί βομβαρδίζονται καθημερινά

από ναζιστικά συνθήματα που είχαν σκοπό να δημιουργήσουν ένα λαό πειθήνιο και αφοσιωμένο στο έθνος και τον ηγέτη του. Οι εντυπωσιακές πορείες των Ες Α και των Ες Ες, οι άριστα σκηνοθετημένες εθνικοσοσιαλιστικές διαδηλώσεις και γιορτές ενθουσίαζαν στην αρχή πολλούς ανθρώπους, καθώς σφυρηλατούσαν την κοινωνικότητα και την αλληλεγγύη. Η στρατιωτική μουσική και μια θάλασσα από σημαίες με τον αγκυλωτό σταυρό ανέδιδαν μια μεγαλοπρέπεια που θύμιζε θρησκευτικές γιορτές.

Οι νέες ευκαιρίες δράσης που πρόσφεραν οι Ναζί ειδικά στους απλούς ανθρώπους στις διάφορες οργανώσεις του κόμματος, τους δημιουργούσε την αίσθηση ότι τους έπαιρναν στα σοβαρά και είχαν μια αξία στην κοινωνία. Με την ανάληψη ενός αξιώματος στις οργανώσεις του Ναζιστικού Κόμματος μπορούσε κάποιος να βελτιώσει την κοινωνική του θέση, αλλά και η παραμικρή παρέκκλιση από τις αρχές συμπεριφοράς που επέβαλαν οι Ναζί είχε σοβαρότατες συνέπειες, ακόμη και για όσους δεν εκδηλώνονταν ανοικτά υπέρ του καθεστώτος⁴⁹.

Σχολείο: ...Απόσπασμα από το βιβλίο γεωγραφίας της Β' τάξης Γυμνασίου ευνοεί τη ρατσιστική διδασκαλία, μέσω της οποίας επιχειρείται να αυξηθεί η ετοιμότητα των νέων για χρήση βίας και να μειωθούν οι αναστολές τους να δολοφονούν "εχθρούς του γερμανικού έθνους και της άριας φυλής". "Οι Εβραίοι, οι οποίοι προέρχονται, όπως ακριβώς και οι Τσιγγάνοι, από μια ανάμειξη ανατολικών φυλών, είναι εντελώς ξένοι προς εμάς"⁵⁰.

Νεολαία: Οι χιτλερικές νεολαίες κατάρτισαν ένα θαυμάσιο πρόγραμμα 18 σημείων: 3 βδομάδες διακοπών μετ' αποδοχών, εργάσιμη ημέρα 8 ωρών, μείωση του χρόνου εργασίας για τους κάτω των 18 ετών, απαγόρευση της νυχτερινής εργασίας για τους νέους και της εργασίας με το κομμάτι, προγραμματισμένα διαλείμματα στα εκσυγχρονισμένα εργοστάσια κ.λπ.

⁴⁸ Gustav Auernheimer, *Σοσιαλδημοκρατία, Εθνικοσοσιαλισμός, Κριτική Θεωρία, Δοκίμια για τη σύγχρονη ιστορία της Γερμανίας*, Πλέθρον, 1999.

⁴⁹ W. Mickel - B. Wiegand (επιμ.), *Geschichte, Politik und Gesellschaft* (Bd. 1: Von der Französischen Revolution bis zum Ende des 2. Weltkrieges), Βερολίνο 1998, σελ. 336-337.

⁵⁰ M. John/ A. Lichtblau, *Schmelztiegel Wien einst und jetzt: Zur Geschichte und Gegenwart von Zuwanderung und Minderheiten*, Βιέννη 1990, σελ. 330

Η νεολαία ενθουσιάστηκε με το χιτλερικό καθεστώς. Αλλά τίποτα δεν πραγματοποιήθηκε προς όφελός της. Από το 1934 οι νεολαίες έχασαν κάθε ανεξαρτησία. Ο αθλητισμός, αυτή η θεμελιώδης διεκδίκηση της νεολαίας, χρησιμοποιείται αποκλειστικά για τον πόλεμο. Η αυξανόμενη στρατικοποίηση των εκδηλώσεων και η φανερή προετοιμασία των νέων για τον πόλεμο είχε ως αποτέλεσμα, όλο και περισσότεροι νέοι να δυσανασχετούν με τις υποχρεώσεις της οργάνωσης, χωρίς όμως να προβάλλουν καμιά ουσιαστική αντίσταση⁵¹.

Γυναίκες / άνδρες: Ένας από τους πιο προβεβλημένους ναζί θεωρητικούς, ο Μπέμλερ, έγραψε: «Η δημοκρατία δεν μπορεί να διατηρηθεί εκεί όπου κυριαρχεί η γυναίκα... Επειδή ο Γερμανός είναι κυρίως πολεμιστής, ανδροπρεπής, φτιαγμένος για τη φιλία, η δημοκρατία θα μπορέσει να ευδοκιμήσει στην Γερμανία». Οι μεγάλοι αρχηγοί του κόμματος επανέλαβαν πολλές φορές ότι πρέπει να εφαρμοστεί το παλιό ρωμαϊκό ρητό: «mulier taceat», δηλαδή: σιωπή στις γυναίκες! Επισήμως το ναζιστικό κόμμα διακήρυττε ότι οι γυναίκες πρέπει να μένουν στην οικογενειακή εστία.

Αντίθετα, ο αριθμός των γυναικών στην παραγωγή αυξήθηκε κατά 15%, ενώ οι μισθοί τους ήταν χαμηλότεροι κατά 35% περίπου από αυτούς των ανδρών. Τις υποβάλλουν σε μέτρα ιδιαίτερωσ προσβλητικά. Πολλές νεαρές άνεργες τοποθετήθηκαν ως άμισθες υπηρέτριες σε καλές άριες οικογένειες⁵².

Για το ναζιστικό καθεστώς και τον Χίτλερ (φύρερ) οι γυναίκες κάθε ηλικίας, όπως, άλλωστε, και οι άνδρες, όφειλαν να θέτουν τη ζωή τους στην υπηρεσία του γερμανικού έθνους κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες⁵³.

Κουλτούρα: Η ελεύθερη έκφραση του πνεύματος και η ανεξάρτητη καλλιτεχνική δημιουργία, ήταν ασυμβίβαστες με την ολοκληρωτική αφοσίωση στο ιδεώδες της ανώτερης γερμανικής φυλής που απαιτούσαν οι εθνικοσοσιαλιστές ηγέτες. Συγγραφείς και καλλιτέχνες, κατά τους ναζί, δημιουργοί της "εκφυλισμένης" ή "νοθευμένης τέχνης" και εκφραστές του καταστροφικού εβραϊκού πνεύματος, διώχθηκαν και τα έργα τους απαγορεύθηκαν, καταστράφηκαν ή κατασχέθηκαν. Στις 10 Μαΐου 1933 οι ναζί οργάνωσαν σε κεντρικά σημεία

⁵¹ W. Mickel - B. Wiegand (επιμ.), *Geschichte, Politik und Gesellschaft* (Bd. 1: *Von der Französischen Revolution bis zum Ende des 2. Weltkrieges*), Βερολίνο 1998, σελ. 343-44.

⁵² Ανρί Λεφέβρ, *Ο Χίτλερ στην εξουσία*, εκδ. οίκος Bureau d'Editions, 1938, εκδ. Αφήγηση, 2013, μετάφραση Φοίβος Μαριάς.

⁵³ W. Mickel - B. Wiegand (επιμ.), *Geschichte, Politik und Gesellschaft* (Bd. 1: *Von der Französischen Revolution bis zum Ende des 2. Weltkrieges*), Βερολίνο 1998, σελ. 353

ολόκληρης της Γερμανίας το κάψιμο των επικίνδυνων και ανεπιθύμητων βιβλίων, όπως φαίνεται και στη φωτογραφία⁵⁴.

Ολυμπιακοί αγώνες 1936, (η ανωτερότητα της μαύρης 'Αρίας' φυλής): Ο Αδόλφος Χίτλερ, θαυμαστής της Αρχαίας Ελλάδας, βρήκε την ευκαιρία να προβάλλει μέσω των αγώνων τη λεγόμενη «Αρεία Φυλή» και την κυριαρχία της έναντι των υπόλοιπων πληθυσμών του πλανήτη. Για πρώτη φορά, η Ολυμπιακή Φλόγα άναψε στην Αρχαία Ολυμπία και μεταφέρθηκε με λαμπαδηδρόμους ως το Βερολίνο. Ήταν μια ιδέα του εξέχοντος Ναζι δρος Καρλ Ντιμ⁵⁵.

1.10. Το Ολοκαύτωμα

Το Ολοκαύτωμα θα μείνει στην Ιστορία, ως ένα σημαντικό ιστορικό γεγονός ζωτικής σημασίας για το δυτικό πολιτισμό, το έθνος-κράτος, τη σύγχρονη γραφειοκρατική κοινωνία, αλλά και την ανθρώπινη φύση. Στην πραγματικότητα, αποτελεί μια προμελετημένη μαζική δολοφονία εκατομμυρίων αθώων. Μια δολοφονία η οποία δημιουργήθηκε από την αντίληψη, ότι, οι Εβραίοι δεν ήταν παρά μιάσματα τα οποία έπρεπε να εξοντωθούν⁵⁶.

Περίπου δυο στους τρεις Εβραίους της Ευρώπης δολοφονήθηκαν στο Ολοκαύτωμα, όπου περισσότερα από ένα εκατομμύριο ήταν παιδιά. Όσοι επιβίωσαν στη γερμανοκρατούμενη Ευρώπη έμειναν κυρίως σε κρυψώνες ή έγκλειστοι σε στρατόπεδα συγκεντρώσεων μέχρι την απελευθέρωση. Ο Χίτλερ θεωρούσε, ότι οι πληθυσμιακές ομάδες ή οι λαοί, διαθέτουν κάποια χαρακτηριστικά τα οποία μεταφέρονται από τη μια γενιά στην άλλη. Δεν υπήρχε κάποιος που να μπορεί να υπερβεί τα εγγενή χαρακτηριστικά. Προκειμένου λοιπόν να διαμορφώσουν αυτή τη ρατσιστική ιδεολογία γύρω από τη φυλή, ανέτρεξαν στους Γερμανούς κοινωνικούς Δαρβινιστές στα τέλη του 19^{ου} αιώνα⁵⁷.

Τα πιστεύω των κοινωνικών Δαρβινιστών ήταν ίδια με αυτά των Ναζί, αφού θεωρούσαν ότι οι άνθρωποι ήταν σε θέση να κατηγοριοποιηθούν σε φυλές και η κάθε μια από αυτές τις φυλές να έχει τα δικά της στοιχεία. Τα επίκτητα

⁵⁴ A. Scheucher / A. Wald / κ.α., *Zeitbilder-Geschichte und Sozialkunde 7*, Βιέννη 1998, σελ.128

⁵⁵ Ολυμπιακοί αγώνες 1936, Σαν σήμερα.gr, <http://www.sansimera.gr/articles/545/94>, Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Βερολίνου διεξήχθησαν από την 1η έως τις 16 Αυγούστου 1936 και πήραν μέρος 3.963 αθλητές (3.632 άνδρες και 331 γυναίκες) από 49 χώρες. Η Γερμανία κυριάρχησε στα μετάλλια (89), αλλά έχασε τις εντυπώσεις όταν ο μαύρος αμερικανός Τζέσι Όουενς, με τέσσερα χρυσά στο στίβο, διέλυσε τα λεγόμενα περή της ανωτερότητας της Αρείας Φυλής και ανάγκασε τον Χίτλερ να αποχωρήσει αγανακτισμένος από το Στάδιο. Η Ελλάδα έμεινε χωρίς μετάλλιο. Η 12χρονη Δανέζα κολυμβήτρια Ίνγκε Σέρενσεν με το χάλκινο που πήρε στα 200 μ. πρόσθιο έγινε η νεαρότερη κάτοχος ολυμπιακού μεταλλίου

⁵⁶ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford: Routledge

⁵⁷ Πήτερ Φρίτσε, *Ζωή και Θάνατος στο Τρίτο Ράιχ*, Εκδόσεις Θύραθεν, 2013.

χαρακτηριστικά, δεν αφορούσαν μόνο την εξωτερική εμφάνιση, αλλά και ένα εσωτερικό πνευματικό κόσμο, ένα τρόπο σκέψης, ικανότητες δημιουργίας και οργάνωσης. Επίσης μια άλλη θεωρία την οποία υιοθέτησαν οι Ναζί, ήταν και αυτή της επιβίωσης του ισχυρότερου. Μέσα από την αναπαραγωγή και το πολλαπλασιασμό της φυλής, εξαρτιόταν η επιβίωση μιας φυλής. Η φυλή αυτή έπρεπε να συγκεντρώσει εδάφη για να τραφεί και να αυξήσει το πληθυσμό της, αλλά και να διατηρήσει τη γονιδιακή της δεξαμενή. Τα φυλετικά της χαρακτηριστικά έπρεπε να διατηρηθούν με σκοπό να πετύχει την επιβίωσή της⁵⁸.

Ανάμεσα στα άλλα, οι οπαδοί του Ναζισμού υποστηρίζουν πως ο πόλεμος ήταν σημαντικό μέρος της ανθρώπινης φύσης. Υπήρχαν κάποια στερεότυπα τα οποία έθεταν οι κοινωνικοί Δαρβινιστές προκειμένου να ορίσουν κάποια φυλή, αυτά ήταν θετικά και αρνητικά γύρω από τη συμπεριφορά, την εμφάνιση και την κουλτούρα των ατόμων. Αποτελούσαν στοιχεία αμετάβλητα και βαθιά ριζωμένα στη βιολογική κληρονομιά, τα οποία δεν άλλαζαν με το πέρασμα του χρόνου⁵⁹.

Επίσης, σύμφωνα με τα πιστεύω του Χίτλερ και των Ναζί, κάποιος δεν ήταν ανώτερος ανάλογα με τη προσωπικότητά του, αλλά από τη φυλή από την οποία προέρχονταν και από το αν ανήκει σε κάποια φυλετικά οριζόμενη ομάδα. Η διατήρηση της φυλετικής καθαρότητας ήταν σημαντική, σύμφωνα με τον Χίτλερ και άλλους, επειδή η μείξη με άλλες φυλές θα οδηγούσε σε βάθος χρόνου στον εκφυλισμό μιας φυλής, σε σημείο να χάσει τα ιδιαίτερα διαφοροποιητικά της χαρακτηριστικά και, ως εκ τούτου, την ικανότητά της να αμυνθεί αποτελεσματικά καταδικαζόμενη σε αφανισμό. Η ανώτερη φυλή ήταν η Άρια, προικισμένη και βιολογικά ανώτερη. Η φυλή αυτή υπαγόρευσε το πεπρωμένο των Γερμανών, ώστε να είναι αρχηγοί στη Ανατολική Ευρώπη⁶⁰.

1.11. Διαφορές φασισμού και ναζισμού

Αναφερόμενοι στις ομοιότητες και στις διαφορές φασισμού και ναζισμού, θα λέγαμε σχετικά πως δεν είναι τυχαίο, ότι η σημερινή προπαγάνδα του νεοφασισμού «δανείζεται» επιχειρήματα από την ναζιστική ιδεολογία. Ιδιαίτερη σημασία για τους ειδικούς, αποτελούν πέρα από το σύνολο των χαρακτηριστικών της ναζιστικής ιδεολογίας και κάποια πιο συγκεκριμένα, όπως: ο αντικαπιταλισμός και η ναζιστική αντίληψη γύρω από τη λαϊκή κοινότητα. Τα στοιχεία αυτά είναι

⁵⁸ Κοτζιάς, Ν. (2008) *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁵⁹ Πήτερ Φρίτσε, *Ζωή και Θάνατος στο Τρίτο Ράιχ*, Εκδόσεις Θύραθεν, 2013.

⁶⁰ Πήτερ Φρίτσε, *Ζωή και Θάνατος στο Τρίτο Ράιχ*, Εκδόσεις Θύραθεν, 2013.

σημαντικά, αφού οι ιδεολογικές αντιλήψεις δεν αναπτύσσονται μεμονωμένες, αλλά πολλές φορές συμβαδίζουν χρονικά στην πορεία των ετών. Διακριτά στοιχεία στην ανάλυση ενός συστήματος φασισμού αποτελούν τόσο το περιεχόμενο, όσο και η μορφή. Η αλληλεπίδραση των δυο αυτών στοιχείων είναι και ο πυρήνας του συστήματος του. Τα στοιχεία αυτά, αναφορικά με το κοινωνικό τους περιεχόμενο, αναφέρονται ως ακολούθως⁶¹:

- Η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού δεν έχει τη δυνατότητα να οργανώσει τα συμφέροντα του
- Δεν υπάρχουν πλέον οργανώσεις εργαζομένων
- Φυλακίζονται οι αντιπρόσωποι εργαζομένων
- Οι ιδέες των χαρακτηρίζονται ως εγκληματικές

Από την άλλη πλευρά βέβαια, τα μονοπώλια μπορούν και κερδίζουν. Δεν είναι όμως μόνο η εσωτερική πολιτική από την οποία διαφαίνεται η επιβολή των συμφερόντων του μεγάλου κεφαλαίου στο φασισμό, σε αντίθεση με το ναζισμό. Το κεφάλαιο αυτό θα βελτιώσει τη θέση του στον ανταγωνισμό, αν ο φασισμός έρθει στην εξουσία στις οικονομικά αναπτυσσόμενες χώρες και έτσι θα κυριαρχήσει μια συγκεκριμένη τάση για να οδηγηθούν οι χώρες σε πόλεμο⁶².

Ακόμη η συστηματική χρήση της τρομοκρατίας είναι απαραίτητη, προκειμένου να αποκλεισθεί κάθε συμμετοχή της πλειοψηφίας στην πολιτική και στα ζωτικά της συμφέροντα σε μια κοινωνία. Η τρομοκρατία βοηθά στην καταστροφή της οργανωτικής δομής του εργατικού κινήματος και της κάθε αντιπολιτευτικής φωνής και τα μέσα γι' αυτό είναι στρατός, η αστυνομία και οι μυστικές υπηρεσίες. Αυτές οι μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν στη Γερμανία, Ιταλία και Ιαπωνία, δηλαδή ένας συνδυασμός τρομοκρατίας και φόβου για τις μάζες.

Δεν ήταν τυχαίο λοιπόν, ότι ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού στην Ιταλία και Ιαπωνία φόρεσε στολές και αντιπαρατέθηκε στο υπόλοιπο και κατά του εργατικού κινήματος. Τα αστικά κόμματα, ή έλαβαν μέρος στο σχηματισμό της φασιστικής κυβέρνησης ή δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την εγκαθίδρυση της φασιστικής δικτατορίας. Τόσο οι οπαδοί του φασιστικού κινήματος, όσο και η υποστήριξή του μετά την εγκαθίδρυση της δικτατορίας, προήλθαν κυρίως από τα αστικά και μικροαστικά στρώματα⁶³.

Μια διαφορετική παράμετρος, αναφέρεται στη δημιουργία της σχετικής

⁶¹ Κοτζιάς, Ν. (2008) *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁶² Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁶³ Hans Kohn, *Nationalism: its Meaning and History (Εθνικισμός: Η σημασία του και η Ιστορία του)*, Νέα Υόρκη, Van Nostrand Reinhold, 1965

ιδεολογίας. Η ιδεολογία του φασισμού, σε αντίθεση με το ναζισμό, αποβλέπει σε νομιμοποίηση της πολιτικής Φασισμού με σκοπό να επιβληθεί η πολιτική αυτή. Στην πραγματικότητα, υπάρχει στο φασισμό, μια πολυπλοκότητα της σχέσης ιδεολογίας και στόχου του. Αρχικά είναι εύκολο να διακρίνει κανείς τη σχέση του αντικομμουνισμού και του χτυπήματος του εργατικού κινήματος, με την ιδεολογία στυλ Φύρερ και το πολιτικό χτύπημα στην αστική δημοκρατία και το κοινοβούλιο, καθώς και σε όλες τις ιδέες περί νεοφιλελευθερισμού και νομιμότητας, όπως τέλος στη σχέση ανάμεσα στην ιδεολογία για ανώτερα και κατώτερα έθνη, καθώς και τη μιλιταριστική ιδεολογία, η οποία στόχευε στη πολιτική για πόλεμο και κατακτήσεις. Ως εκ τούτου, το σκεπτικό, σύμφωνα με το οποίο υπάρχουν διαφορετικοί άνθρωποι, με διαφορετική ποιότητα, είναι και ο πυρήνας της φασιστικής ιδεολογίας⁶⁴. Σχηματικά κάποιες διαφορές φασισμού και ναζισμού:

Φασισμός	Ναζισμός
Λατρεία στο κράτος	Το κράτος ως όχημα
Σοβινιστικός εθνικισμός	Ακραίος φυλετισμός
Εθνικό μεγαλείο	Βιολογική ανωτερότητα
Αντισημιτισμός	Γενοκτόνος αντισημιτισμός
Μοντερνισμός (αστικός)	Αγροτική ιδεολογία

Ο φασισμός και σε αντίθεση με το ναζισμό, εκφράζει την αρχή του ανταγωνισμού η οποία ήταν πολύ έντονη στις αρχές του δεύτερου μισού του 19^{ου} αιώνα. Δηλαδή, τον Κοινωνικό Δαρβινισμό, σύμφωνα με τον οποίο στον αγώνα της ύπαρξης θα κυριαρχήσει ο καλύτερος και ο πλέον δυνατός. Ο αδύνατος θα υποκύψει στους ισχυρούς. Από το σημείο αυτό, μέχρι το ρατσισμό, ως δικαιολόγηση της υποταγής των «κατώτερων» λαών και φυλών, δεν μένει παρά ένα μικρό βήμα. Αλλά ακόμα πιο δύσκολη είναι η σχέση ανάμεσα σε ιδεολογία και βασικό στόχο, μέσα στην οποία αναφέρονται στοιχεία από την φασιστική ιδεολογία, ως προς τη νομιμοποίηση της πολιτικής της, καθώς και σε συγκάλυψή της⁶⁵. Καταλήγοντας στη παρούσα ενότητα, θα λέγαμε, πως οι περισσότεροι στον Ευρωπαϊκό χώρο, συμφωνούν, ότι οι αρχές και ιδιαιτερότητες του Φασισμού ξεκίνησαν και οριοθετούνται σχετικά στην Γερμανία μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ως εκ τούτου, οι αιτίες και οι ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει ο Γερμανικός φασισμός, αναφέρεται σε τρεις (3) θεμελιώδεις αρχές:

⁶⁴ Κοτζιάς, Ν. (2008) *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁶⁵ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford: Routledge

- Η Γερμανία ήταν η μόνη χώρα στην οποία ο φασισμός κατάφερε ν' αποκτήσει ποσοτικά και ποιοτικά μια τέτοια βάση, όσο πουθενά. Η μαζική βάση ήταν τόσο πλατιά, όσο και δραστήρια καθώς και φανατισμένη
- Δεν υπήρξε κάποιο άλλο φασιστικό κίνημα, το οποίο να προκάλεσε τόση τεράστια καταστροφή και τρομοκρατία όσο στη Γερμανία. Οι στόχοι και η λειτουργία του εξηγούν και το γεγονός αυτό. Ο Γερμανικός φασισμός είχε βάλει στόχο να διαλύσει το εργατικό κίνημα της Ευρώπης και να το έχει συνεχώς υπό πίεση. Ήθελε να υποτάξει του λαούς της Ευρώπης από τον Ατλαντικό μέχρι το ποταμό Βόλγα. Ένα υψηλό επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης, γραφειοκρατικής οργάνωσης και τεχνικής απαιτούνταν ως προϋπόθεση για την πραγματοποίηση των στόχων σε τέτοια έκταση.
- Στη Γερμανία αναπτύχθηκε σχετικά ο κοινωνικός δαρβινισμός και ο εθνοκεντρισμός. Ως εκ τούτου, ο ρατσισμός τους ήταν μεγάλος και κορυφώθηκε σε μια ολοκληρωτική εξόντωση των Εβραίων της Ευρώπης.

1.12. Εγκλήματα του ναζισμού στη Γερμανία και στην Ευρώπη

Μέσα σε 11 χρόνια, το ναζιστικό καθεστώς, προκήρυξε και εξολόθρευσε εκατομμύρια ανθρώπους που κρίθηκαν «φυλετικά κατώτεροι», «επικίνδυνοι για το γερμανικό έθνος» ή απλά είχαν διαφορετικά χρώματα και χαρακτηριστικά από τους «άριους»: 6.000.000 εβραίοι, 3.000.000 Σλάβοι (κυρίως Πολωνοί), 220.000 Ρομά, 150.000 Γερμανοί ΑΜΕΑ, 1.500.000 τσιγγάνοι Σίντι και Ρομά, άλλες κοινωνικές μειονότητες, αντιφρονούντες κ.λπ. Αυτό ήταν το Ολοκαύτωμα, η εξολόθρευση της διαφορετικότητας, με σύνολο θυμάτων γύρω στα 11.000.000 ψυχές. Οι διώξεις κατά των εβραίων άρχισαν επίσημα τον Σεπτέμβριο του 1935 με τη θέσπιση των Νόμων της Νυρεμβέργης, βάσει των οποίων οι Εβραίοι στερούνταν των πολιτικών δικαιωμάτων τους. Τα επόμενα 4 χρόνια δημεύθηκαν οι περιουσίες τους, στο πλαίσιο ενός προγράμματος "Αριοποίησης" και υποβλήθηκαν σε μια σειρά επαγγελματικών και κοινωνικών διακρίσεων και απαγορεύσεων· τότε ο μισός εβραϊκός πληθυσμός της Γερμανίας μετανάστευσε. Με την έναρξη του πολέμου, εκατομμύρια Πολωνοεβραίοι περιήλθαν υπό γερμανικό έλεγχο, ενώ η μετανάστευση αποκλείστηκε ως δυνατότητα. Το ναζιστικό καθεστώς εφάρμοσε πολιτική απομόνωσης έναντι των Εβραίων και των λοιπών "ακοινωνικών" στοιχείων, συλλαμβάνοντάς τους και στέλνοντάς τους σε

γκέτο χωρίς επαρκή τροφή και ιατρική περίθαλψη. Η θριαμβευτική πορεία των χιτλερικών στρατευμάτων στη Σοβιετική Ένωση το 1941, άνοιξε την όρεξη του Χίτλερ για να συντρίψει τους δύο "μεγάλους εχθρούς" της άριας φυλής: τον ιουδαϊσμό και το μπολσεβικισμό. 7.000.000 άμαχοι υπολογίζεται ότι δολοφονήθηκαν κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στη Σοβιετική Ένωση από τις γερμανικές αρχές κατοχής.

Στην Ουκρανία και τις χώρες της Βαλτικής δόθηκε εντολή στις ένοπλες δυνάμεις και σε ειδικά αποσπάσματα θανάτου των Ες-Ες να δολοφονούν εβραίους και κομμουνιστές. Στα τέλη του 1941 τέθηκε σε εφαρμογή η "οριστική λύση", δηλαδή το πρόγραμμα συστηματικής εξόντωσης σε στρατόπεδα θανάτου, με χρήση δηλητηριωδών αερίων. Εκατομμύρια Εβραίων από κάθε γωνιά της κατεχόμενης Ευρώπης συγκεντρώθηκαν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Οι νέοι και αρτιμελείς δούλευαν σε καταναγκαστικά έργα ώσπου να πεθάνουν από εξάντληση ή ασθένειες. Οι υπόλοιποι (παιδιά, ανήμποροι και ηλικιωμένοι) στέλνονταν στους θαλάμους αερίων και μετά αποτεφρώνονταν. Μαλλιά, γυαλιά, χρυσά δόντια, παπούτσια, όλα συγκεντρώνονταν και ανακυκλώνονταν.

1.13. Όπου να 'ναι θα ακούσουμε πάλι το "εγέρθητι"

Ο Πρίμο Λέβι⁶⁶, ο οποίος επέζησε από τον εφιάλτη του Άουσβιτς περιγράφει τις συνθήκες των έγκλειστων στο στρατόπεδο συγκέντρωσης, μέσα από την προσωπική του εμπειρία. Το παράγγελμα **Wstawać** ήταν το παράγγελμα «εγέρθητι» στα πολωνικά, που άκουγαν κάθε πρωί οι έγκλειστοι στο Άουσβιτς.

Στις 22 Φεβρουαρίου του 1944, 650 Εβραίοι, μεταξύ αυτών και ο Λέβι, στοιβάχτηκαν σε ένα τρένο και μεταφέρθηκαν στο στρατόπεδο συγκέντρωσης του Άουσβιτς. Εκεί καταγράφηκε ως το νούμερο 174.517 και αμέσως οδηγήθηκε στο στρατόπεδο Buna-Monowitz, γνωστό ως Άουσβιτς III, όπου παρέμεινε μέχρι την απελευθέρωσή του από τον Κόκκινο Στρατό στις 27 Ιανουαρίου του 1945. Παρέμεινε ζωντανός γιατί ήταν μικρόσωμος και αδύνατος από φυσικού του, άρα άντεξε την ασιτία. Γνώριζε σχετικά γερμανικά, είχε σπουδές χημείας κι έτσι βρέθηκε στο κομάντο χημείας. Στάθηκε τυχερός όσες φορές πέρασε από «επιλογή» για τους θαλάμους αερίων. Κατάφερε να μην αρρωστήσει καθ' όλη τη διάρκεια του εγκλεισμού του μέχρι την φυγή των Γερμανών, οπότε και αρρώστησε

⁶⁶ Πρίμο Λέβι, *Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος*, Άγρα, 2009.

από οστρακιά. Βρέθηκε στο αναρρωτήριο του στρατοπέδου και έτσι γλίτωσε το βέβαιο θάνατο που επεφύλαξαν οι Γερμανοί σε όσους κρατούμενους πήραν μαζί τους κατά την φυγή τους. Ως φόρο τιμής στην Ιστορία και στον άνθρωπο και για να μη ξεχαστεί η κτηνωδία καταγράφουμε μερικά αποσπάσματα από το βιβλίο: «...Το φορτηγό σταμάτησε και είδαμε μια μεγάλη πύλη και πάνω της μια επιγραφή ζωηρά φωτισμένη (η ανάμνηση της με βασανίζει ακόμα στα όνειρα μου): ARBEIT MACHT FREI, η εργασία απελευθερώνει».

«Δίπλα μας στέκει μια ομάδα Ελλήνων, αυτοί οι φοβεροί και αξιοθαύμαστοι Εβραίοι της Θεσσαλονίκης, πεισματικοί, κλέφτες, σοφοί, αμείλικτοι και αλληλέγγυοι, αποφασισμένοι να ζήσουν, ανελέητοι αντίπαλοι στον αγώνα της επιβίωσης: από αυτούς τους Έλληνες που υπερίσχυσαν στις κουζίνες και στο εργοτάξιο, που ακόμα και οι Γερμανοί υπολογίζουν και οι Πολωνοί φοβούνται. Έκλεισαν τρία χρόνια στο Άουσβιτς, αυτοί ξέρουν καλύτερα από τον καθένα τι είναι το στρατόπεδο. Στέκονται στον κύκλο με τους ώμους κολλητά ο ένας στον άλλο και τραγουδούν μια μακρόσυρτη μελωδία».

«Ο καθένας αποχαιρέτησε την ζωή με τον δικό του τρόπο. Μερικοί προσευχήθηκαν, άλλοι μέθυσαν και άλλοι βυθίστηκαν για τελευταία φορά σ' ένα ακατανόμαστο πάθος. Αλλά οι μητέρες ξενύχτησαν για να ετοιμάσουν φαγητό για το ταξίδι, για να πλύνουν τα παιδιά και να φροντίσουν τις αποσκευές και την άλλη μέρα το πρωί άπλωσαν στα συρματοπλέγματα τα ρούχα των παιδιών να στεγνώσουν, δεν ξέχασαν τις φασκιές, τα παιγνίδια, τα μαξιλάρια και τα χιλιάδες μικροπράγματα που χρειάζονται πάντα τα παιδιά. Κι εσείς δεν θα κάνατε το ίδιο; Ακόμα κι αν ξέρατε ότι αύριο θα σας σκοτώσουν μαζί με το παιδί σας, σήμερα δεν θα του δίνετε να φάει;».

«Ταξιδέψαμε ως εδώ μέσα σε σφραγισμένα βαγόνια, είδαμε τις γυναίκες και τα παιδιά μας να τους καταπίνει το σκοτάδι, σκλάβοι πηγαινοερχόμαστε χιλιάδες φορές στη βουβή δουλειά, νεκροί στην ψυχή πριν τον ανώνυμο θάνατο. Δεν θα ξαναγυρίσουμε. Κανείς δεν πρέπει να βγει από δω, κανείς που θα μπορούσε να φέρει στον κόσμο μαζί με το χαραγμένο στην σάρκα του νούμερο τη δυσοίωνα είδηση του τι κατάφερε να κάνει άνθρωπος στον άνθρωπο στο Άουσβιτς».

«Ο Κουν είναι παράλογος. Δεν βλέπει στη διπλανή κουκέτα τον Μπέππο, τον Έλληνα που είναι είκοσι δύο χρόνων και μεθαύριο θα πάει στο θάλαμο των αερίων και το ξέρει και μένει ξαπλωμένος με το βλέμμα καρφωμένο στη λάμπα χωρίς να λέει τίποτα, χωρίς να σκέφτεται τίποτα; Δεν ξέρει ο Κουν ότι την επόμενη φορά θα

είναι η σειρά του; Δεν καταλαβαίνει ότι αυτό που συνέβη σήμερα είναι μια Ύβρις που καμιά προσευχή δεν μπορεί να την εξευμενίσει, καμιά συγχώρεση, καμιά εξιλέωση των ενόχων, τίποτα απ' όσα είναι στη δύναμη του ανθρώπου δεν μπορούν να την επανορθώσουν. Εάν ήμουν Θεός, θα έφτυνα στη γη την προσευχή του Κουν».

«Να εκμηδενίσεις τον άνθρωπο είναι δύσκολο, όσο και να τον δημιουργήσεις: δεν ήταν απλό, πήρε χρόνο, αλλά τα καταφέρατε, Γερμανοί. Είμαστε υπάκουοι κάτω από το βλέμμα σας, δεν έχετε να φοβηθείτε τίποτα από μας: καμιά πράξη αντίστασης, καμιά λέξη πρόκλησης, κανένα κριτικό βλέμμα».

Ονειρευόμασταν στις άγριες νύχτες όνειρα βίαια και πυκνά, ονειρευόμασταν με την ψυχή και το σώμα αν θα γυρίσουμε, να φάμε, να εξιστορήσουμε. Όπου αντηχούσε κοφτά, σιγανά το παράγγελμα που συνόδευε την αυγή «Wstawać» και ράγιζε την καρδιά μας. Τώρα που ξαναβρήκαμε τα σπίτια μας, τώρα που χορτάσαμε την κοιλιά μας, και οι αφηγήσεις μας στέρεψαν όλες, σήμανε ή ώρα. Όπου να' ναι θα ακούσουμε πάλι το ξενικό παράγγελμα: «Wstawać»⁶⁷.

⁶⁷ Πρίμο Λέβι, «Η ανακωχή», εκδ. Μέδουσα, 1997.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η εμφάνιση του νεοναζισμού στη σύγχρονη Ευρώπη

Στις ευρωπαϊκές χώρες σήμερα, δρουν πολλές ομάδες, κινήσεις, κύκλοι και κόμματα των οποίων το πολιτικό σκεπτικό ξεκινά από εθνοτικές εθνικιστικές ή λαϊκές βασικές θέσεις, στοχεύει στην αναίρεση της κοινωνικής δημοκρατίας που έχει επιτευχθεί και στον αποκλεισμό ολόκληρων πληθυσμιακών ομάδων από την ισότιμη συμμετοχή. Οι «παραδοσιακές παραλλαγές» του είναι νεοφασιστικές δομές που πρεσβεύουν τη βία, απαιτούν στρατιωτική συμπεριφορά και θέλουν να αντικαταστήσουν την αστική δημοκρατία με ένα ρατσιστικό εθνικό κράτος. Οι «σύγχρονες παραλλαγές» διαχωρίζουν τη θέση τους από τον δεσποτισμό του ευρωπαϊκού φασισμού και προσπαθούν να νομιμοποιήσουν τον έλεγχο της μετανάστευσης και πολιτικές εθνοτικού εθνικισμού, ασκώντας μια «πολιτική φόβου». Μολονότι υπάρχουν διαφορές μεταξύ αυτών των δύο ρευμάτων, για παράδειγμα στην τοποθέτηση απέναντι στο κράτος του Ισραήλ και την πολιτική του, μπορεί κανείς επίσης να διακρίνει, ιδίως στον τομέα της εσωτερικής πολιτικής, επικαλύψεις όσον αφορά την πολιτική στοχοθεσία. Και τα δύο ανταγωνίζονται για να κερδίσουν ένα παρόμοιο κοινό ψηφοφόρων. Όπου κατάφεραν να ασκήσουν επιρροή σε πολιτικές αποφάσεις τα τελευταία χρόνια -για παράδειγμα συμμετέχοντας σε κυβερνητικό συνασπισμό ή στηρίζοντας μια κυβέρνηση μειοψηφίας- σημειώθηκαν μεγάλης έκτασης περιορισμοί στην πολιτική για τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες, καθώς και κατάλυση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και των δικαιωμάτων των εργαζομένων⁶⁸.

2.1. Η σημερινή ευρωπαϊκή άκρα δεξιά

Ο Paul Hainsworth⁶⁹, περιγράφοντας το σύνθετο αυτό φαινόμενο, τα κοινά γνωρίσματα, την ποικιλία των εκφάνσεων και τις διαφορές των επιμέρους εκδηλώσεων, παρομοιάζει την ακροδεξιά με «μια πολύπλοκη αλχημεία». Η «πολύπλοκη αλχημεία» της νέας ακροδεξιάς έχει γίνει αντικείμενο σοβαρής μελέτης και έρευνας από την ευρωπαϊκή και διεθνή επιστημονική κοινότητα των πολιτικών επιστημόνων. Μελέτες περιπτώσεων και συγκριτικές αναλύσεις διεξάγονται συστηματικά ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1960/αρχές του 1970,

⁶⁸ Virchow Fabian, *Ο δεξιός εξτρεμισμός στην Ευρώπη*, εκδ. Πόλις, 2014.

⁶⁹ Hainsworth, Paul (ed.) (1992) *The extreme right in post-war Europe and the USA*. London: Pinter.

όταν με τις πρώτες εκλογικά σημαντικές επιτυχίες το 1973 του Fremskridtspartiet στη Δανία και του Fremskrittspartiet τη Νορβηγία αλλά και τη σχετική επιτυχία του NPD στις εκλογές για το Bundestag το 1969 στη Γερμανία έγινε φανερό ότι η άκρα δεξιά δεν ήταν ένα κατάλοιπο του παρελθόντος με φθίνουσα πολιτική και εκλογική πορεία. Στις δεκαετίες που μεσολάβησαν έχουμε στο μεταξύ αντιληφθεί ότι η νέα άκρα δεξιά, με τις ποικίλες ιδεολογικο-πολιτικές και κομματικές της εκφράσεις, αποτελεί ένα νέο φαινόμενο της ύστερης νεωτερικότητας με πολιτική δυναμική και συνέχεια και με παρουσία που εκτείνεται από την Ευρώπη έως τις ΗΠΑ και από τις ώριμες δημοκρατίες της Κεντρικής και Δυτικής Ευρώπης έως τα νέα μετακομμουνιστικά καθεστώτα της Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων. ...Και χωρίς να παρουσιάζουν όλες νεοναζιστικά συμπτώματα, είναι αυτές όμως, που προωθούν τις απόψεις τους στις χώρες μέλη και στα όργανα της Ε.Ε. με σκοπό την καλλιέργεια ενός σχετικού κλίματος»⁷⁰. Αν και ο κίνδυνος κατάλυσης του δημοκρατικού πολιτεύματος δεν είναι άμεσος, η ακροδεξιά και ο ρατσισμός της, είναι ένα φαινόμενο ανησυχητικό, από τη στιγμή που τα πολιτικά της πιστεύω έχουν βρει πρόσφορο έδαφος σε άτομα, που είναι θύματα του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού, άνεργοι αλλά και μικροαστοί, που αισθάνονται ότι απειλούνται από την άφιξη των μεταναστών και των οικονομικών προσφύγων. Με αφορμή την "απειλή" αυτή αναβιώνουν σε χώρες της Ευρώπης επικίνδυνα φαινόμενα ρατσισμού και νεοναζισμού από ακροδεξιές οργανώσεις και κόμματα⁷¹:

Στην **Αυστρία**, τις τελευταίες δεκαετίες καταγράφηκαν περίπου πενήντα κόμματα και οργανώσεις της ακροδεξιάς, με διαφορετικό μέγεθος και σημασία. Στις αρχές της δεκαετίας του 1950, έκαναν την εμφάνισή τους τα πρώτα ακροδεξιά κόμματα στην Καρίνθια (Kärnten), η οποία ήταν μια περιοχή που χαρακτηριζόταν από μια πολύ ζωντανή ναζιστική δραστηριότητα, από την εποχή του Μεσοπολέμου. Πρόκειται για νεοναζιστικές οργανώσεις, όπως η "Αυστριακή Ομοσπονδία Γυμναστικής" (Österreichischer Turnerbund, ÖTB), η "Κοινότητα Εργασίας των Φιλελεύθερων Πανεπιστημιακών Οργανώσεων της Αυστρίας" (Arbeitsgemeinschaft Freiheitlicher Akademikerverbände Österreichs) κ.λπ. Ακολούθησε το 1966, η ίδρυση του "Εθνικού Δημοκρατικού Κόμματος" (Nationaldemokratische Partei, NDP), ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1970 έκανε την εμφάνισή της η νεοναζιστική νεολαϊστική οργάνωση "Δράση Νέας

⁷⁰ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁷¹ Ζήσης Παπαδημητρίου, *Ο Ευρωπαϊκός Ρατσισμός, Εισαγωγή στο φυλετικό μίσος*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.

Δεξιάς" (Aktion Neue Rechte, ANR). Το 1982 ιδρύθηκε το κίνημα για την Αναχαίτιση των Ξένων, από ορισμένα στελέχη ακροδεξιών ομάδων. Βασικός εκπρόσωπος της αυστριακής δεξιάς είναι από το 1986 και μετά, το Φιλελεύθερο Κόμμα της Αυστρίας, του οποίου αρχηγός είναι ο γνωστός για τις φασιστικές του απόψεις Γεργκ Χάιντερ. Το κόμμα του, αν και μέλος της Διεθνούς των Φιλελευθέρων, είναι γνωστό για τις φασιστικές του απόψεις και ειδικά για τη ξενοφοβία του, το ρατσισμό, αλλά και για τη θέση του, υπέρ της έθνικης προτίμησης γύρω από θέματα απασχόλησης. Ο θαυμασμός του Χάιντερ για το καθεστώς του Χίτλερ είναι γνωστός. Ο ίδιος αποκαλούσε τα στρατόπεδα εξόντωσης των Εβραίων, σωφρονιστικά ιδρύματα και το χειρότερο, προσπαθούσε να υποβαθμίσει τη εξόντωση τους. Το κόμμα του Χάιντερ αποτελεί, τη δεκαετία του '90, το ισχυρότερο ακροδεξιό κόμμα στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ η πορεία του, παρά τις επιθέσεις που δέχεται από το εξωτερικό, συνεχίζει να είναι σταθερά ανοδική. [...] Στις βουλευτικές εκλογές τον Οκτώβριο του 1999 το Φιλελεύθερο Κόμμα αναδείχθηκε με 27,2% πρώτο κόμμα, ανατρέποντας το συσχετισμό δυνάμεων στην αυστριακή Βουλή.

Στο **Βέλγιο** και συγκεκριμένα στη Βαλλονία, το γαλλόφωνο τμήμα του Βελγίου, η Ακρα Δεξιά είναι μάλλον περιθωριακή. [...] Διαφορετική είναι η κατάσταση στη Φλάνδρα, όπου το εθνικιστικό κόμμα "Φλαμανδικό Μπλοκ" (Vlaams Blok, VB) φαίνεται να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο, καθώς τάσσεται υπέρ της ανεξαρτητοποίησης της Φλάνδρας, με απώτερο σκοπό την προσάρτησή της στην Ολλανδία. Στις εθνικές εκλογές τον Ιούνιο του 1999, χρησιμοποιώντας ρατσιστικά συνθήματα κατά των μεταναστών, όπως το σλόγκαν "πρώτα οι δικοί μας", το "Φλαμανδικό Μπλοκ" συγκέντρωσε το 12% των ψήφων. Αν και κοινοβουλευτικό κόμμα, διατηρεί στενούς δεσμούς με την παρακρατική οργάνωση "Πρωτοπορία" (Voorpost), γνωστή για τις βίαιες επιθέσεις της εναντίον των μεταναστών. Πολλά από τα μέλη του "Φλαμανδικού Μπλοκ" προέρχονται από το χώρο της φασιστικής οργάνωσης "Φλαμανδική Ριζοσπαστική Τάξη" (Vlaamse Militanten Orde), που ιδρύθηκε μεταπολεμικά από πρώην συνεργάτες των Ναζί, για να τεθεί τελικά εκτός νόμου από το βελγικό κράτος, στις αρχές της δεκαετίας του '80, για παράνομη δράση.

Στη **Γαλλία**, στις αρχές της δεκαετίας του 1970 οι δυνάμεις της Ακρας Δεξιάς δρούσαν συνήθως αποσπασματικά και χωρίς συγκεκριμένο πρόγραμμα, οργανώνοντας κυρίως επιθέσεις εναντίον αριστερών βιβλιοπωλείων, κομματικών

γραφείων, καταστημάτων κ.λπ., καθώς και εναντίον εβραϊκών στόχων. Το πολιτικό κλίμα, ωστόσο, άλλαξε άρδην με την ίδρυση του "Εθνικού Μετώπου" (Front National, FN) υπό την ηγεσία του Jean-Marie Le Pen. Το κόμμα του Le Pen ξάφνιασε τη Γαλλία, καθώς στις ευρωεκλογές του 1984 συγκέντρωσε το 11% των ψήφων κερδίζοντας 10 έδρες στο Ευρωκοινοβούλιο. Στις εθνικές εκλογές του 1986 εξασφάλισε ποσοστό 9,9% των ψήφων, καταλαμβάνοντας 35 έδρες στη Γαλλική Εθνοσυνέλευση. Τη μεγαλύτερη νίκη, ωστόσο, πέτυχε ο Le Pen ως υποψήφιος πρόεδρος στις εκλογές του 1988, όταν, έχοντας αντιμέτωπο τον Francois Mitterrand, συγκέντρωσε στον πρώτο γύρο το 14,3% των ψήφων. Εντυπωσιακή επίσης ήταν η επιτυχία του Le Pen στις επαναληπτικές εκλογές για τη Γαλλική Εθνοσυνέλευση στο Dreux και στη Μασσαλία του 1989, όταν εξασφάλισε το 61,3% και 47% των ψήφων αντιστοίχως. Στις εθνικές εκλογές του 1997, τέλος, ο Le Pen συγκέντρωσε το 15,2% των ψήφων. Τελευταία, το "Εθνικό Μέτωπο" διασπάστηκε, καθώς ο Bruno Megret, δεύτερος μετά τον Le Pen στην κομματική ιεραρχία, αποχώρησε και ίδρυσε δικό του κόμμα.

Στην **Ιταλία**, η ιταλική Ακρα Δεξιά έχει τις ιδεολογικές της καταβολές στο φασιστικό καθεστώς του Μπενίτο Μουσολίνι. Κύριος εκφραστής του νεοφασισμού στην Ιταλία είναι το "Κοινωνικό Κίνημα Ιταλίας Εθνική Δεξιά" (Movimento Sociale Italiano Destra Nazionale, MSI-DN), αρχηγός του οποίου ήταν μέχρι το θάνατό του, το 1988, ο Giorgio Almirante. Έκτοτε ηγέτης του MSI είναι ο Giancarlo Fini. Το MSI, που ιδρύθηκε το 1946, είχε στο παρελθόν έντονες πραξικοπηματικές τάσεις (βλ. απόπειρα πραξικοπήματος του στρατηγού Giovanni de Lorenzo, 1964, του Valerio Borghese το 1974 κ.λπ.), ενώ του καταμαρτυρούνται και σχέσεις με τη Στοά "Propaganda Due" (P2), που, ως γνωστόν, έχει απασχολήσει συχνά τις κοινοβουλευτικές εξεταστικές επιτροπές του ιταλικού Κοινοβουλίου.

Από το MSI προέρχονται οι περισσότεροι από τους γνωστούς ακροδεξιούς τρομοκράτες των οργανώσεων "Νέα Τάξη" (Ordine Nuovo), "Μαύρη Τάξη" (Ordine Nero) και "Ενοπλοι Επαναστατικοί Πυρήνες" (Nuclei Armati Rivoluzionari, NAR), που ευθύνονται για σωρεία πολύνεκρων τρομοκρατικών ενεργειών, όπως η βομβιστική επίθεση στην Piazza Fontana του Μιλάνου το Δεκέμβριο του 1969, με 18 νεκρούς και 88 τραυματίες, στην Piazza della Loggia στην πόλη Brescia το Μάιο του 1974, με 8 νεκρούς και 94 τραυματίες, στο τρένο "Italicus" της γραμμής Μπολόνια-Φλωρεντία τον Αύγουστο του 1974, με 12 νεκρούς και 106 τραυματίες, στο σιδηροδρομικό σταθμό της Μπολόνια τον Αύγουστο του 1980, με 86 νεκρούς

και 200 τραυματίες, καθώς και στην ταχεία Νάπολι-Μιλάνο το Δεκέμβριο του 1984 με 15 νεκρούς και 100 τραυματίες. Ο Φίνι, θέλοντας να αποστασιοποιηθεί από το τρομοκρατικό παρελθόν του κόμματός του, μετονόμασε το MSI σε "Εθνική Συμμαχία". Με τη νέα αυτή ονομασία η Ακρα Δεξιά απέσπασε στις εκλογές του 1996 το 14,4% των ψήφων. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 εμφανίστηκε στο Μιλάνο η νεοναζιστική "Αρια Τάξη" (Aryan Order), οργάνωση που ακολουθεί τα ιδεολογικά χνάρια του γερμανικού εθνικοσοσιαλισμού. Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 μια νέα ακροδεξιά οργάνωση έκανε την εμφάνισή της στη βόρεια Ιταλία. Πρόκειται για το "Σύνδεσμο της Λομβαρδίας" (Lega Lombarda), πολιτική οργάνωση γνωστή και ως "Λέγκα του Βορρά" (Lega Nord). Ιδρυτής της Lega Nord είναι [...] ο Umberto Bossi. Στόχος της οργάνωσης είναι η απόσχιση του Βορρά της Ιταλίας από τη Ρώμη και η δημιουργία αυτόνομου ανεξάρτητου κράτους. Αν και δεν ανήκει στο χώρο της νεοναζιστικής Ακρας Δεξιάς, η Lega Nord αντιτίθεται επίσης στην παρουσία μεταναστών από τη νότια Ιταλία, τους οποίους αντιμετωπίζει λίγο-πολύ ως ανθρώπους δεύτερης κατηγορίας που ζουν σε βάρος της εύρωστης βορειοϊταλικής οικονομίας. Μετά τις εκλογές του 1988, η οργάνωση του Bossi εκπροσωπείται πλέον στην ιταλική Σύγκλητο. Στις ευρωεκλογές του 1989 με 1,8 εκατομμύρια ψήφους κατέκτησε δύο θέσεις στο Ευρωκοινοβούλιο, ενώ στις δημοτικές και περιφερειακές εκλογές του 1990 συγκέντρωσε το 19% των ψήφων και εξέλεξε 15 βουλευτές, για να αναδειχθεί έτσι σε δεύτερο κατά σειρά κόμμα, πριν τους κομμουνιστές, στην τοπική Βουλή της Λομβαρδίας. Την περασμένη δεκαετία η Lega Nord παρουσίαζε έντονη ανοδική πορεία. Τελευταία φαίνεται πως έχει αγγίξει τα όριά της, καθώς τα αποσχιστικά της συνθήματα προκαλούν ανησυχίες ακόμη και μεταξύ των κατοίκων της βόρειας Ιταλίας.[...]

Στη **Γερμανία**, στις αρχές της δεκαετίας του 1980 παρατηρήθηκε σημαντική κίνηση στο χώρο των νεοναζιστών. Εμφανίστηκαν διάφορες οργανώσεις, όπως το "Μέτωπο Δράσης των Εθνικοσοσιαλιστών/Εθνικοί Ακτιβιστές" (Aktionsfront Nationaler Sozialisten/Nationale Aktivisten, ANS/NA), η "Ιδεολογική Κοινότητα του Νέου Μετώπου" (Gesinnungsgemeinschaft der Neuen Front, GdNF), η "Γερμανική Εναλλακτική Λύση" (Deutsche Alternative, DA) με καθοδηγητή τον Michael Kuhnen, πρώην αξιωματικό του γερμανικού στρατού (Bundeswehr), το "Εθνικοσοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Γερμανίας-Οργάνωση Εξωτερικού και Αναπτύξεως" (National-sozialistische Deutsche Arbeiterpartei -Auslands- und Aufbau - Organisation, NSDAP/AO), το "Φιλελεύθερο Γερμανικό Εργατικό Κόμμα"

(Freiheitliche Deutsche Arbeiterpartei, FAP), "Η Εθνική Επίθεση" (Nationale Offensive, NO), το "Εθνικιστικό Μέτωπο" (Nationalistische Front, NF) κ.λπ.

Το φθινόπωρο του 1983 πρώην στελέχη και μέλη του συντηρητικού κόμματος της Βαυαρίας "Χριστιανική Κοινωνική Ένωση" (Christlich-Soziale Union, CSU), αρχηγός του οποίου για δύο και πλέον δεκαετίες ήταν ο Franz Josef Strauss, ίδρυσαν το κόμμα των "Ρεπουμπλικάνων" (Republikaner), των "REPs", όπως αποκαλούνται στη Γερμανία. Η ίδρυση του νέου αυτού κόμματος υπό την ηγεσία του Franz Schonhuber, αξιωματικού του σώματος των SS (Waffen-SS) στον πόλεμο και συγγραφέα του βιβλίου "Ημουν μαζί τους" (εννοεί με τα SS), είχε ως αποτέλεσμα να μειωθεί αισθητά η δύναμη των άλλων ακροδεξιών κομμάτων, όπως του NPD και της DVU. Με την εμφάνιση των "Republikaner" παρατηρήθηκε γενικά μετακίνηση των πολιτικών δυνάμεων στη Γερμανία προς τα δεξιά, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την ακροδεξιά συνθηματολογία του Franz Schonhuber. Οι επιτυχίες στις εκλογές, τόσο σε τοπικό και εθνικό επίπεδο όσο και στις ευρωεκλογές [...] εξασφάλισαν στο κόμμα των "Republikaner" σημαντικούς πόρους, γεγονός που τους επιτρέπει να συνεχίζουν από θέση ισχύος τη ρατσιστική αντιμεταναστευτική πολιτική τους. [...]⁷²

Ευρωεκλογές Μαΐου 2014: Σήμερα, μετά τις πρόσφατες ευρωεκλογές, η ακροδεξιά αυξάνει σημαντικά την παρουσία της στην **Ευρωβουλή**⁷³.

Τα περισσότερα διεθνή Μέσα ενημέρωσης κάνουν αναφορά, την επομένη των εκλογών, Δευτέρα 26 Μαΐου 2014, στα υψηλά ποσοστά του Εθνικού Μετώπου της Μαρίν Λεπέν στη Γαλλία (με 24,7%), στην επικράτηση της ακροδεξιάς στη Δανία (26,7%), στην πρώτη θέση που κατέλαβε το ευρωσκεπτικιστικό Ukip του Νάιτζελ Φάρατζ στη Βρετανία, αλλά και στην άνοδο και τα υψηλά ποσοστά της Χρυσής Αυγής στην Ελλάδα. Ακολουθεί μια συνοπτική εικόνα της κατάστασης:

Αυστρία: FPÖ, FREEDOM PARTY OF AUSTRIA (Κόμμα της Ελευθερίας)

Εκλογικό ποσοστό: 20.5 % (+7.79% από το 2009) - Ευρωβουλευτές: 4 (+2 από το 2009)

Διπλασίασε τον αριθμό των εδρών του και δηλώνει πως ευελπιστεί να πετύχει συνεργασία με το "Εθνικό Μέτωπο" (FN). Στην ατζέντα του FPÖ κυριάρχησε το "Us first" (Εμείς Πρώτα) και το αντι-μεταναστευτικό. "Αν υπάρχουν μετανάστες από

⁷² Ζήσης Παπαδημητρίου, *Ο Ευρωπαϊκός Ρατσισμός, Εισαγωγή στο φυλετικό μίσος*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000

⁷³ Πηγές: The Huffington Post U.K, alfavita.gr, enikos.gr, news.gr, newsbomb.gr, newsit.gr, megatv.com, tnxs.gr, ειδησεογραφικά πρακτορεία, διεθνή και ελληνικά μέσα ενημέρωσης.

την Τουρκία που παραπονιούνται για το γεγονός ότι κρέμεται σταυρός στην αίθουσα του σχολείου, τους απαντάω: “Γυρίστε στην πατρίδα σας”, αυτό ήταν το σύνθημα του ηγέτη Heinz-Christian Strache την τελευταία εβδομάδα. Το κόμμα είναι φανατικά κατά της Ισλαμικής μετανάστευσης και πιστεύει πως η Αυστρία δεν θα έπρεπε να δεχτεί άλλες μειονότητες. Ο Strache δηλώνει πως ο ίδιος δεν είναι ρατσιστής διότι “τρώνει κεμπάπ”. Τέλος το BZÖ, το κόμμα που είχε ιδρύσει ο πρώην ηγέτης της ακροδεξιάς Γεργκ Χάιντερ, ο οποίος πέθανε το 2008, μετά τη διάσπαση του FPÖ, φαίνεται ότι εξαφανίζεται από την πολιτική σκηνή της Αυστρίας καθώς συγκεντρώνει ποσοστό μόλις 0,5%.

Βρετανία: UKIP (Κόμμα της Ανεξαρτησίας του Ηνωμένου Βασιλείου)

Εκλογικό ποσοστό: 27.49% (+10.99) - Ευρωβουλευτές: 24 (+11)

Η Βρετανία μπορεί να επιχαίρει επειδή ξεφορτώθηκε το ανοιχτά ρατσιστικό Εθνικό Κόμμα της Βρετανίας, που κέρδισε δυο έδρες στις προηγούμενες ευρωεκλογές και καμία τώρα. Ο ηγέτης του Nick Griffin, δεν θα κυκλοφορεί πλέον στις Βρυξέλλες εκνευρισμένος και δεν θα πετάει ρατσιστικές κορώνες. Δυστυχώς, πήραν εισιτήριο για την Ευρωβουλή δέκα φορές περισσότεροι ευρωβουλευτές από το Κόμμα της Ανεξαρτησίας με τον αντί μεταναστευτικό και αντί ευρωπαϊκό λόγο τους. Επικεφαλής του UKIP είναι ο Νάιτζελ Φάρατζ, ο οποίος φαίνεται να είναι ο μόνος πολιτικός στη χώρα που ο κόσμος τον βρίσκει συμπαθή. Το τρομακτικό είναι ότι κατάφεραν να μιλήσουν για χαστούκι στους μετανάστες με ένα τρόπο που να θεωρείται κοινωνικά αποδεκτός. Αυτό ένωσε δυσαρεστημένους συντηρητικούς φασίστες στο νότο και δυσαρεστημένους εργαζόμενους που φοβούνται για τις εργασίες τους στο βορρά. Ωστόσο σε μια πρόσφατη ραδιοφωνική συνέντευξη, η μάσκα του Φάρατζ έπεσε. Τον ρώτησαν ποια είναι διαφορά του να έχει γείτονες μερικά παιδιά από τη Γερμανία ή Ρουμάνους άνδρες. Εκείνος απάντησε «Ξέρετε ποια είναι η διαφορά». Πολλά μέλη του UKIP έχουν εκτεθεί δημοσίως από τα μέσα ενημέρωσης για άλλα θέματα. Όπως για παράδειγμα ο άνδρας με τα ναζιστικά τατουάζ που φωτογραφήθηκε με «λευκή σκόνη» και εκείνος που πρότεινε να πυροβολούνται οι «αδερφές».

Γαλλία: FN, FRONT NATIONAL (Εθνικό Μέτωπο)

Εκλογικό ποσοστό: 25% (+19%) - Ευρωβουλευτές: 24 (+21)

Με ποσοστό 25% των έγκυρων ψήφων το κόμμα του Εθνικού Μετώπου κέρδισε τις ευρωβουλευτικές εκλογές για πρώτη φορά. Όπως και σε προηγούμενες εκλογικές διαδικασίες, το κόμμα ήταν πρώτο στις ηλικίες 18-24 ετών και στην

εργατική τάξη. Λίγες μέρες πριν από την ψηφοφορία, ο Ζαν Μαρί Λεπέν, ιδρυτής και πρώην ηγέτης του κόμματος μέχρι που ανέλαβε η κόρη του Μαρίν, το 2011, είχε προτείνει το θανατηφόρο ιό έμπολα ως λύση στον υπερπληθυσμό, ενώ παλαιότερα είχε χαρακτηρίσει τους ναζιστικούς θαλάμους αερίων ως “μικρή λεπτομέρεια”. Η ατζέντα του FN στηρίχθηκε κυρίως στο δημοφιλή αντι-μεταναστευτικό πολιτικό του προγραμματισμό.

Ιταλία: LEGA NORD (Λέγκα του Βορρά)

Εκλογικό ποσοστό: 6.2% (-4%) - Ευρωβουλευτές: 5 (-4)

Η Λέγκα του Βορρά ιδρύθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '80 ως κίνημα ανεξαρτησίας του ιταλικού βορρά. Από τότε έχει συγκυβερνήσει με τον Σίλβιο Μπερλουσκόνι αρκετές φορές. Πολλά από τα μέλη της έχουν καταδικαστεί για υποκίνηση φυλετικού μίσους κατά τη διάρκεια εξαιρετικά βίαιων εκστρατειών εναντίον μεταναστών, μειονοτήτων και τσιγγάνων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο πρώην δήμαρχος του Τρεβίζο (Βόρ. Ιταλία), Τζιανκάρλο Τζεντιλίνι ο οποίος εξέφρασε την επιθυμία για «εθνοκάθαρση από όλες τις αδερφές» καθώς επίσης ως λύση στο πρόβλημα της μετανάστευσης, να πυροβολούνται όλοι οι μετανάστες που φθάνουν στις ιταλικές ακτές. Το 2013, ο 39χρονος Ματέο Σαλβίνι έγινε γενικός γραμματέας του κόμματος. Ο Σαλβίνι εγκατέλειψε την ιστορική γραμμή της ανεξαρτησίας, προς όφελος περισσότερης ξενοφοβίας. Μετά το τέλος της ψηφοφορίας δήλωσε: «Είπαν ότι ήμασταν νεκροί, αλλά είμαστε ακόμα εδώ και προφανώς θα είμαστε το τέταρτο κόμμα στην Ιταλία». Είναι σαφές ότι εμπνέεται από τη Λεπέν του γαλλικού Εθνικού Μετώπου, με το οποίο πιθανώς θα βρεθεί στην ίδια ομάδα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Δανία: DANISH PEOPLE'S PARTY (Λαϊκό Κόμμα Δανίας)

Εκλογικό ποσοστό: 26.7% (+11.4 %) - Ευρωβουλευτές: 4 (+2)

Το Λαϊκό Κόμμα της Δανίας πήρε περισσότερες ψήφους από κάθε άλλο κόμμα στη Δανία και έφθασε στο 27%, εκλέγοντας τέσσερις αντιπροσώπους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Όσο αφορά στο θέμα για το εάν ήθελε να φύγουν οι μουσουλμάνοι από τη χώρα, η ιδρύτρια του κόμματος Pia Kjaersgaard δηλώνει ότι μετανάστευση δεν είναι καλοδεχούμενη και ακόμη ότι «Έχουμε μια θρησκεία σε αυτό το βασίλειο των χιλίων ετών -τη Δανία- και πρέπει να τη διατηρήσουμε. Για αυτό είναι ζωτικής σημασίας το Ισλάμ να μην κερδίσει έδαφος στη Δανία». Περίπου ίδια ορολογία για χιλιόχρονο βασίλειο, της ναζιστικής Γερμανίας.

Ολλανδία: PVV, PARTY FOR FREEDOM (Κόμμα για την Ελευθερία)

Εκλογικό ποσοστό: 13.2 % (-3.8 %) - Ευρωβουλευτές: 4 (-1)

Ο ιδρυτής του Ολλανδικού ακροδεξιού “Κόμματος για την Ελευθερία” Geert Wilders, θα έχει απογοητευθεί με τα αποτελέσματα των φετινών εκλογών διότι κόντρα σε προβλέψεις, δεν είχε τα αναμενόμενα ποσοστά. Το κόμμα του είναι γνωστό για τις θέσεις του απέναντι στο Ισλάμ. Ο Wilders με δηλώσεις όπως “δεν μισώ τους Μουσουλμάνους, μισώ τον Ισλαμισμό”, εκστρατεύει να τερματίσει κάθε Μουσουλμανική μετανάστευση και να πετύχει τον επαναπατρισμό Μουσουλμάνων που μένουν ήδη στην Ολλανδία. “Ο Ισλαμισμός είναι ένα Τρωικό Άλογο στην Ευρώπη. Αν δεν σταματήσουμε την Ισλαμοποίηση τώρα, η Eurebia και η Netherabia θα είναι ζήτημα χρόνου.” δήλωσε ο Wilders στο Ολλανδικό Κοινοβούλιο. Ενώ σε προεκλογική του συγκέντρωση φώναξε: “Θέλετε περισσότερους ή λιγότερους Μαροκινούς σε αυτήν την πόλη και αυτήν τη χώρα;” “Λιγότερους!” απάντησε το κοινό του. “Θα το κανονίσουμε”.

Ουγγαρία: JOBBIK

Εκλογικό ποσοστό: 14.7 % - Ευρωβουλευτές: 3

Το ακροδεξιο εθνικιστικό κόμμα Jobbik, ένα από τα πιο ανοιχτά νεο-Ναζιστικά κόμματα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, έφτασε τα ποσοστά που είχε το 2009 στα αποτελέσματα των φετινών Ευρωεκλογών, κερδίζοντας το 14.7% της συνολικής ψήφου και τρεις έδρες. Μέλη έχουν καλέσει Εβραίους κατοίκους της χώρας να καταχωρηθούν σε ειδικούς καταλόγους. Ο κοινοβουλευτικός αντιπρόσωπος του κόμματος Márton Gyöngyösi δήλωσε: “Πιστεύω πως μία τέτοια διαμάχη κάνει έγκαιρη την καταχώρηση ανθρώπων Εβραϊκής καταγωγής που διαμένουν εδώ, ειδικά εντός του Ουγγρικού Κοινοβουλίου και της Ουγγρικής Κυβέρνησης, οι οποίοι όντως αποτελούν μία απειλή για την εθνική ασφάλεια”.

Γερμανία: NPD και ALTERNATIVE für DEUTSCHLAND - AFD (Εναλλακτική για τη Γερμανία)

Εκλογικό ποσοστό NPD: 1% - Ευρωβουλευτές: 1

Εκλογικό ποσοστό Alternative: 7% (Δεν υπήρχε το 2009) - Ευρωβουλευτές: 7

Είναι η πρώτη φορά που το επιθετικό εθνικιστικό κόμμα της Γερμανίας, το NPD κατάφερε να κερδίσει μια έδρα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η γραφειοκρατική νίκη, οφείλεται στην κατάργηση του ορίου του 3% για τα κόμματα. Με συνθήματα όπως “Λεφτά για τη γιαγιά αντί για τους Sinti και Roma” -κάτι θυμίζει η γιαγιά της Χρυσής Αυγής- και “η βάρκα είναι γεμάτη” ή πως η Ευρώπη είναι “ήπειρος λευκών” δεν αυξήθηκε όσο ανέμενε η δημοτικότητά του.

Πιο ανησυχητική είναι η επιτυχία ενός νέου ευρωσκεπτικιστικού κόμματος, η Εναλλακτική για τη Γερμανία, που κατάφερε να κερδίσει 7% και επτά έδρες. Σχηματίστηκε αρχικά, πριν από ένα χρόνο από ακαδημαϊκούς, για να στηρίξει την έξοδο της Γερμανίας από το ευρώ, αλλά άρχισε να φλερτάρει με το δεξιό λαϊκισμό ενόψει των ευρωεκλογών. Τώρα φαίνεται ότι προσελκύει ένα σωρό ανθρώπους, οι οποίοι δεν είναι μόνο ευρωσκεπτικιστές, αλλά έχουν θέμα με την παγκόσμια κυριαρχία των ΗΠΑ, «την πολεμοχαρή συμπεριφορά του ΝΑΤΟ» στην Ουκρανία, την «επίσημη εκδοχή» για το τι συνέβη την 11^η Σεπτεμβρίου και την οικογένεια Ρότσιλντ. Σε αυτή τη φάση, είναι δύσκολο να πούμε εάν τελικά θα επηρεάσουν την πολιτική της Γερμανίας, θα εξαφανιστούν ή θα μεταμορφωθούν σε μια πιο ακαδημαϊκή, δημοφιλή εκδοχή του NPD.

Συμπερασματικά, με ποσοστό συμμετοχής περίπου 43% (ίδιο με το 2009), οι ευρωεκλογές στα 28 κράτη-μέλη της ΕΕ καταγράφουν μια ανοδική πορεία της ακροδεξιάς, κυρίως στην κεντρική και βόρεια Ευρώπη. Η άνοδος αυτή παρατηρείται από τις αρχές της δεκαετίας του 2000 και αποδεικνύει πως το πρόβλημα είναι πολύ πιο σύνθετο, από τη μονόπλευρη ερμηνεία, ότι αυτή οφείλεται αποκλειστικά ως αποτέλεσμα της πολιτικής της λιτότητας. Και πρέπει η ανάλυση της γενικής εικόνας να συμπεριλάβει ιδιαιτερότητες, ιδιομορφίες, εθνικές παραδόσεις, αντιθέσεις, όπως για παράδειγμα στις χώρες που ονομάζονταν PIGS (Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία), όπου εκτός της Ελλάδας, η φασιστική παρουσία είναι μικρή.

2.2 Δημοκρατικές ελλείψεις και ενδυνάμωση του ναζισμού λόγω οικονομικών – κοινωνικών συνθηκών στη σύγχρονη Ευρώπη

Οι δημοκρατικές ελλείψεις και η ενδυνάμωση του Ναζισμού στην Ευρώπη, αποτελούν γεγονός. Τα μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα τα οποία ταλανίζουν τα τελευταία χρόνια την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχουν ενισχύσει σε μεγάλο βαθμό τον ευρω-σκεπτικισμό αλλά και διευρύνει το χάσμα ανάμεσα στην εξουσία των Βρυξελλών και στους ευρωπαϊούς πολίτες. Φυσικά σε όλες τις χώρες-μέλη καταγράφεται μια σχετική απροθυμία προσέλευσης στις κάλπες για την ανάδειξη του νέου Ευρωκοινοβουλίου. Κάτι τέτοιο συμβαίνει αφού δεν είναι η άγνοια του ρόλου του μόνου αιρετού κοινοτικού οργάνου και το έλλειμμα δημοκρατίας ο βασικός λόγος της αδιαφορίας των πολιτών για τις απόψεις των

κομμάτων στα διάφορα κράτη μέλη. Η «περίφημη» ΟΝΕ δεν έφερε την αναμενόμενη οικονομική ανάκαμψη, αλλά ουσιαστικά την απορρύθμιση των οικονομιών των κρατών - μελών, τη λιτότητα, την ανεργία και την ακρίβεια. Η ΟΝΕ έφερε, επίσης και τις συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις στην εξουσία⁷⁴.

Πολλά κόμματα όπως οι φιλελεύθεροι, οι σοσιαλιστικές, οι σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η πανίσχυρη «Κομισιόν» του αριστερού Πρόντι για παράδειγμα, αλλά και των επόμενων επιτρόπων, παγιδεύτηκαν στη φιλελεύθερη πολιτική του Μάαστριχτ και της ΟΝΕ και νόθευσαν τις αρχές και τις αξίες της. Και το χειρότερο, απέτυχαν στα χρόνια που κυβερνούσαν την Ευρώπη, να χαράξουν τον «τρίτο δρόμο» που ευαγγελίζονταν. Τη μόνη «σύγκλιση» που πέτυχαν ήταν η ιδεολογική ταύτιση με τη Δεξιά στην οικονομική και κοινωνική πολιτική, αλλά και στις σχέσεις με τις ΗΠΑ⁷⁵.

Πολλές φορές έχει αναφερθεί πόσο παράδοξο είναι το πολιτικό φαινόμενο, να καλούν οι ευρωπαίοι πολίτες τα συντηρητικά και φιλελεύθερα κόμματα στην εξουσία, με σκοπό να επιλύσουν τα διάφορα κοινωνικά προβλήματα, τα οποία αποτελούσαν ανέκαθεν την ιδεολογική πυξίδα και τον άξονα της πολιτικής των σοσιαλιστικών και των αριστερών κομμάτων; Επίσης, είναι αρκετοί εκείνοι οι οποίοι αναρωτιούνται πως, αφού έχουν ζήσει οι ευρωπαίοι πολίτες την πολιτική των συντηρητικών ακόμα να αγνοούν το νεοφιλελευθερισμό, ο οποίος θεωρείται το «ευαγγέλιο» των σημερινών συντηρητικών κυβερνήσεων και λειτουργεί εις βάρος των εργαζομένων, αλλά και όσοι αναφέρουν πως δεν γνωρίζουν τις διαφορές των θέσεων μεταξύ φιλελευθέρων, σοσιαλδημοκρατικών και των υπολοίπων κομμάτων. Το στοιχείο αυτό καταδεικνύει από τη μια την έλλειψη ενημέρωσης και από την άλλη ότι η ιδέα της ενωμένης Ευρώπης δεν έχει κεντρίσει επαρκώς το ενδιαφέρον όλων των πολιτών⁷⁶.

Βέβαια, θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος πως η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κάνει σημαντικά άλματα προς τα εμπρός, ως προς την αντιμετώπιση των διαφόρων θεμάτων. Θα πρέπει ίσως να αντιμετωπίσει με τις λιγότερο οδυνηρές συνέπειες και να διορθώσει γρήγορα και αποφασιστικά την πολιτική και οικονομική πορεία της, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των λαών. Πως όμως θα επιτευχθεί κάτι τέτοιο; Αυτό είναι το μεγάλο ερώτημα στο οποίο πρέπει να απαντήσουν τα κόμματα αν πράγματι θέλουν να ψηφίζουν οι Ευρωπαίοι πολίτες ευρωπαϊκά και

⁷⁴ Κοτζιάς, Ν. (2008) *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁷⁵ Κοτζιάς, Ν. (2008) *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁷⁶ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

όχι στενά κομματικά. Δυστυχώς πολλές κεντρικές αποφάσεις λαμβάνονται, εξυπηρετώντας συμφέροντα ισχυρών οικονομικών κύκλων και λόμπι, οι οποίες επηρεάζουν καθοριστικά τη ζωή των πολιτών, όχι πάντοτε θετικά και δημιουργικά.

2.3 Η έννοια, τα αίτια και οι συνέπειες της μη νόμιμης μετανάστευσης

Η έννοια της Μετανάστευσης αφορά ανθρώπους οι οποίοι, είτε εισήλθαν στη χώρα εξαρχής, χωρίς νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα, κοινώς «λαθρομετανάστες», ένας όρος που συνηθίζεται αλλά δεν στηρίζεται πουθενά, αν θεωρήσουμε τον άνθρωπο σαν οντότητα και όχι σαν πράγμα, είτε εισήλθαν νόμιμα μεν, υπό κάποια ιδιότητα (τουρισμός, σπουδές, νόμιμη εργασία κ.λπ.) αλλά στη συνέχεια παραμένουν παράνομα στη χώρα, ως αντικανονικοί μετανάστες. Η κύρια αιτία για την επέκταση της μετανάστευσης χωρίς έγγραφα, υπήρξε ανέκαθεν, η αναζήτηση καλύτερων “όρων ζωής”, πράγμα που δημιουργεί μια ισχυρότατη “δυναμική” μετακίνησης ατόμων ή ομάδων από χώρες χαμηλού βιοτικού επιπέδου σε χώρες οικονομικά και κοινωνικά πιο προηγμένες⁷⁷.

Ο υπολογισμός του αριθμού των παράνομων μεταναστών αποτελεί εξαιρετικά δύσκολο εγχείρημα, ιδιαίτερα μετά το 1990, οπότε παρατηρείται μαζική εισροή μεταναστών στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σήμερα υπάρχουν τουλάχιστον 4,5 εκατομμύρια μετανάστες, χωρίς νόμιμα ταξιδιωτικά έγγραφα στα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αριθμός ο οποίος αυξάνεται κατά 500.000 ως 700.000 κάθε χρόνο⁷⁸. Υπολογίζεται ότι 3,4 εκατομμύρια “παράνομοι” μετανάστες βρίσκονται σήμερα, στη Γερμανία, την Ισπανία, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Γαλλία και την Ιταλία. Οι περισσότεροι προέρχονται από το Ιράν, το Ιράκ, τη Συρία, την Τουρκία, το Αφγανιστάν και την Κίνα, αλλά και από χώρες της Αφρικής, της Ασίας, της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Περίπου το 40% των παράνομων μεταναστών απελαύνονται στις χώρες καταγωγής τους ή επαναπροωθούνται στη χώρα, μέσω της οποίας εισήλθαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Συχνά πρόκειται για οικονομικούς μετανάστες, οι οποίοι αναζητούν μια καλύτερη ζωή. Πολλοί ζητούν πολιτικό άσυλο, όμως οι χορηγίες πολιτικού ασύλου, παραμένουν σε χαμηλά ποσοστά στην ΕΕ και κυρίως στην Ελλάδα, η οποία

⁷⁷ Λιανός Θ., 2009 : *Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα* : Οικονομική Διερεύνηση, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Μελέτες Νο.51

⁷⁸ Παπαδημητρίου Ζ., (2009), *Ρατσισμός και Μετανάστευση*, εκδόσεις Προσκήνιο, Αθήνα.

θεωρείται ένα από τα «ιδανικά περάσματα» για τους μετανάστες που επιθυμούν να εισέλθουν στην ΕΕ, καθόσον η χώρα αποτελεί το σταυροδρόμι τριών ηπείρων. Στη σύγχρονη εποχή μετανάστευση και “λαθρομετανάστευση” αποτελούν ένα ενιαίο φαινόμενο. Ειδικότερα η “λαθρομετανάστευση” για κάποιους θεωρείται το «νόθο» παιδί της μετανάστευσης αφού στην ουσία εμφανίζεται, όπου οι χώρες “υποδοχής” μεταναστών εξαντλούν ή υποκρύπτουν κατά ένα τρόπο τις δυνατότητες τους να δεχθούν νομίμους μετανάστες. Τα επακόλουθα της μετανάστευσης ατόμων χωρίς έγγραφα, που οδηγεί σε φαινόμενα ακραίων συμπεριφορών από μέρους των κατοίκων της χώρας, συνοψίζονται παρακάτω⁷⁹:

- Δυσκολία ένταξης στην εκάστοτε κοινωνία και κίνδυνος περιθωριοποίησης, ιδίως σε υποβαθμισμένες περιοχές μεγάλων πόλεων, όπου έχει εγκατασταθεί ο μεγαλύτερος αριθμός αλλοδαπών.
- Δημιουργία παραιοικιών - μειονοτήτων, που ενδεχομένως να εγκυμονεί κινδύνους στο μέλλον, ακόμα και για τους ίδιους.
- Ενδεχόμενη εμφάνιση φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας, που εκτός των άλλων, δύνανται ν' αποτελέσουν αντικείμενο εκμετάλλευσης και αφορμή για δημιουργία κινήσεων με ρατσιστικές αντιλήψεις.
- Αυξημένη συμμετοχή σε ορισμένους τομείς και μεθόδους της εγκληματικότητας και εμφάνιση μορφών οργανωμένου εγκλήματος.

Εκτός των παραπάνω όμως, συνήθως οι αλλοδαποί παρέχουν εργασία χωρίς να απολαμβάνουν βασικά εργασιακά δικαιώματα, ικανοποιητικές συνθήκες υγιεινής και ασφάλειας, ιατρική περίθαλψη κ.λπ. Με τα δεδομένα αυτά, το παράνομο καθεστώς, στο οποίο ευρίσκονται οι αλλοδαποί είναι κοινωνικά άδικο και ενισχύει την ανάπτυξη φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, περιθωριοποίησης και απομόνωσης, ενώ παράλληλα, υπόκεινται σε κάθε είδους εκβιασμό⁸⁰.

Επακόλουθα η περιθωριοποίηση και η απομόνωση υποθάλλει κοινωνικές εντάσεις, καλλιεργεί υποβόσκουσες εθνικές αντιθέσεις και υπονομεύει δημοκρατικές παραδόσεις και ελευθερίες. Όπως και η έλλειψη συνεκτικού ιστού μεταξύ των αλλοδαπών εργαζομένων και των οικογενειών τους αφ' ενός και των Ελλήνων αφ' ετέρου, δημιουργεί καχυποψία και ευνοεί την ανάπτυξη φαινομένων ξενοφοβίας και ρατσισμού και σε άλλες δυτικές χώρες, πλην όμως στη χώρα μας, δεν έχουν λάβει ιδιαίτερη έκταση. Ο κίνδυνος να παρατηρηθούν και στη χώρα μας

⁷⁹ Συλλογικό Έργο, (2010), «*Νομικές και Κοινωνικοπολιτικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης στην Ελλάδα*». Εκδόσεις: Παπαζήσης

⁸⁰ Τσουκαλά Αν., (2003), «*Μετανάστευση και Εγκληματικότητα στην Ευρώπη*». Εκδόσεις: Σακκουλάς

φαινόμενα ανάλογα, είναι υπαρκτός⁸¹.

Εκτός των παραπάνω, προστίθεται κατά την άποψη ορισμένων ερευνητών και ένα ακόμη κριτήριο, η εθνική ταυτότητα. Η σχετική άποψη διατυπώνεται ως εξής: «Η εθνική ταυτότητα λειτουργεί ως μηχανισμός, ο οποίος οποιαδήποτε στιγμή, βάσει οποιασδήποτε συμπεριφοράς ή στάσης που δεν συμπλέει με την εξουσία και τις στοχοθεσίες της, μπορεί να θεωρήσει, να μετατρέψει κάθε άνθρωπο σε “άλλο”, προδότη, παρακμιακό, μη ταυτιζόμενο με τις υποτιθέμενες φυσικές και βιολογικές αρετές του γένους κ.λπ.»⁸².

Παρουσιάζει ενδιαφέρον η διαπίστωση ότι συνήθως συνδέεται με την εγκληματικότητα και την παραβατικότητα, κάποια συγκεκριμένα, αλλά διαφορετική σε κάθε χώρα εθνοτική ομάδα, (π.χ. στην Ελλάδα οι Αλβανοί, στην Ιταλία οι Αφρικανοί και οι Αλβανοί, στη Γαλλία οι Αλγερινοί και οι Μαροκινοί, στη Γερμανία οι Τούρκοι και οι τσιγγάνοι της Ρουμανίας, στις Σκανδιναβικές χώρες οι υπήκοοι της πρώην ΕΣΣΔ και της πρώην Γιουγκοσλαβίας κ.λπ.). Αυτό οφείλεται σε οικονομικούς, κοινωνικούς, ιστορικούς και πολιτισμικούς λόγους και απαιτείται συγκριτική έρευνα για την ερμηνεία του. Το βέβαιο πάντως είναι, ότι δεν υπάρχει χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς κάποιο «αλλοεθνή δαίμονα» που να λειτουργεί ως αποδιοπομπαίος τράγος για τη συλλογική κοινωνική συνείδηση⁸³.

2.4. Ρατσιστικός λόγος και ξеноφοβία ως αιτία ανάπτυξης φασιστικών-ναζιστικών συμπεριφορών στην Ευρώπη

Ως «ρατσιστικό λόγο», θα προσδιορίσουμε το λόγο που εκφράζει προκατάληψη, υποτίμηση ή μίσος εναντίον ορισμένων προσώπων ή ομάδας, λόγω της φυλής, του χρώματος, της εθνικότητας, του φύλου, της θρησκείας ή των προσωπικών πεποιθήσεων, της γλώσσας, της σεξουαλικής προτίμησης, των σωματικών ή πνευματικών μειονεκτημάτων ή άλλων διακριτικών χαρακτηριστικών τους. Ο ρατσιστικός λόγος που οδηγεί σε φαινόμενα φασιστικών συμπεριφορών από μέρους των κατοίκων της χώρας εκδηλώνεται σε διάφορα επίπεδα:

- Στο θεσμικό επίπεδο: Ο «επίσημος λόγος» του Κράτους, όπως αποτυπώνεται στα νομοθετικά κείμενα και στις διοικητικές πράξεις και μπορεί να περιέχει γλωσσικές εκφράσεις ή παραστάσεις ρατσιστικής προκατάληψης.

⁸¹ Λιανός Θ., (2009), *Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική Διερεύνηση, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών*, Μελέτες Νο.51

⁸² Παπαδημητρίου Ζ., (2009), *Ρατσισμός και Μετανάστευση*, εκδόσεις Προσκήνιο, Αθήνα.

⁸³ Καρύδης Χ. Βασιλης, 2011, *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα Ζητήματα θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

- Στο πολιτικό επίπεδο: Ο «πολιτικός λόγος» των πολιτικών κομμάτων και των εκπροσώπων του πολιτικού κόσμου.
- Στο εκπαιδευτικό επίπεδο: Ο λόγος των σχολικών βιβλίων και των εκπαιδευτικών.
- Στο ακαδημαϊκό επίπεδο: Ο λόγος των μελών της επιστημονικής κοινότητας και των διανοουμένων.
- Στο επίπεδο του συστήματος πληροφόρησης: Ο λόγος των Μ.Μ.Ε. Στο διαπροσωπικό επίπεδο: Ο λόγος της καθημερινότητας.

Σε όλες τις παραπάνω μορφές του, ο ρατσιστικός λόγος, αποτελεί μια από τις εκφράσεις της «ρατσιστικής διάκρισης», που οδηγεί σε φαινόμενα ναζιστικών συμπεριφορών, υπό την ευρεία έννοια του όρου και σε σχέση με τις άλλες εμπειρικές εκδηλώσεις του ρατσιστικού φαινομένου θα μπορούσε να θεωρηθεί ως η πλέον ήπια ή τουλάχιστον η λιγότερο επικίνδυνη για την κοινωνική συμβίωση συμπεριφορά, αφού οι συνέπειές του είναι λιγότερο άμεσες και τραυματικές. Ωστόσο, η ανάπτυξη ρατσιστικών προκαταλήψεων στο κοινωνικό σώμα, μέσω των διαφόρων μορφών λόγου και επικοινωνίας, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την παραγωγή, την κοινωνική αποδοχή ή την ανοχή άλλων μορφών ρατσιστικής συμπεριφοράς ή τουλάχιστον τη συλλογική αδιαφορία ή σιωπή απέναντί τους⁸⁴.

Σχετικά με το Σύνδρομο της Ξενοφοβίας, που οδηγεί σε φαινόμενα ρατσιστικών και ναζιστικών συμπεριφορών από μέρους των κατοίκων της χώρας, σημειώνεται πως με την οικονομική κρίση που πλήττει από τα μέσα της δεκαετίας του 2008 τις χώρες της δυτικής Ευρώπης, κατέρρευσε και ο μύθος σχετικά με την ειρηνική συνύπαρξη μεταναστών και ντόπιου πληθυσμού, στις χώρες υποδοχής της μετανάστευσης. Οι εποχές, όταν οι αρχές αλλά και πλήθος κόσμου υποδέχονταν στον κεντρικό σιδηροδρομικό σταθμό της πόλης του Μονάχου με μουσική και ζητωκραυγές τον εκατομμυριοστό «Castarbeiter» στη Γερμανία ή τον Πορτογάλο μετανάστη Rodtigrews, έχουν παρέλθει ανεπιστρεπτί.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, όντας θορυβημένο από την εμφάνιση οργανωμένης βίας σε βάρος των μεταναστών, εισήγαγε το 1985 το θεσμό των τακτικών δημοσκοπήσεων, όσον αφορά στην εξέλιξη της ξενοφοβίας και του ρατσισμού στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης, την άνοιξη του 1992, το 50% των ευρωπαίων συντάσσονται με την άποψη ότι ο αριθμός των μεταναστών, που δεν είναι υπήκοοι χώρας-μέλους της ευρωπαϊκής κοινότητας, αλλά ζουν σε αυτήν, είναι «υπερβολικά μεγάλος», το 3,5% είναι της γνώμης ότι οι μετανάστες είναι «αρκετοί αλλά και όχι πάρα πολλοί» και μόλις το

⁸⁴ Δάλλας, Δ., «Ξενοφοβία: Ποια είναι η θέση των μεταναστών στην Ελληνική κοινωνία, Έκθεση Εθνικού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης, 2009

9% πιστεύει ότι «δεν είναι πολλοί». Την πρώτη θέση στην απόρριψη των ξένων, λόγω εθνικότητας, κατέχουν οι Έλληνες με 28%. Τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων του ευρωβαρομέτρου είναι ιδιαίτερα ανησυχητικά, καθώς επιβεβαιώνουν την ύπαρξη αισθημάτων ξενοφοβίας και ενός υφέρποντα ρατσισμού στους κόλπους της ευρωπαϊκής κοινότητας. Η Γερμανία, που έχει το μεγαλύτερο ποσοστό αλλοδαπών εργατών, η χώρα που στήριξε το οικονομικό θαύμα και την ανάπτυξη της μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο στους ξένους εργάτες, βιώνει το πρόβλημα της ραγδαίας ανάπτυξης ακροδεξιών και ρατσιστικών οργανώσεων, που επιδίδονται σε πράξεις βίας κατά των ξένων⁸⁵.

«Στη Γαλλία ο ηγέτης του ακροδεξιού κόμματος “Εθνικό Μέτωπο”, Ζαν Μαρί Λεπέν, χρησιμοποιώντας την ξενοφοβία, ως ένα χαρακτηριστικό πολιτικό μήνυμα, ανέβασε τα εκλογικά του ποσοστά, ειδικά στις περιοχές που η ανεργία είναι σημαντική. Στην Ιταλία, το φαινόμενο έλαβε ακόμη και αποσχιστικές τάσεις, με το ακροδεξιό πολιτικό κίνημα της Β. Ιταλίας, του Ουμπέρτο Μπόσι. Σε άρθρο του για την ξενοφοβία, ο Α. Ελεφάντης τονίζει: Κοντολογίς το φαινόμενο Λεπέν είναι από τα πιο μελανά, τα πιο ανησυχητικά στην Ευρώπη, αν μάλιστα το συνδυάσει κανείς με τη «ξενοφοβία», που απλώνει τη σκιά της στην Ιταλία και τα νεοναζιστικά ρεύματα στη Γερμανία, που πρόσφατα έκαναν δυναμικά την εμφάνιση τους και στην Ανατολική Γερμανία... Η ξενοφοβία εξάλλου, η οποία δεν εκδηλώνεται άμεσα, αλλά οδηγεί σε φαινόμενα φιλοναζιστικών συμπεριφορών από μέρους των κατοίκων της χώρας, ενεργεί με μια ιεραρχία, περισσότερο ή λιγότερο σαφή για τις ομάδες που απορρίπτονται, είναι ένας «λανθάνων ρατσισμός», ένας «ρατσισμός που γεννιέται». Το φαινόμενο της ξενοφοβίας, θεωρείται ως μια λανθάνουσα μνησικακία, μια στάση η οποία προηγείται του φασισμού. Ο ρατσισμός προκύπτει ως κληρονόμος της ξενοφοβίας, εφόσον είναι ένα μέσο δικαιολόγησης, αφενός του φόβου απέναντι στον «Άλλο» και αφετέρου των συμφερόντων, τα οποία συνδέονται με την κυριαρχία ή την εκμετάλλευση.

Ως ξενοφοβία λοιπόν μπορούμε να ορίσουμε τους νοητικά επεξεργασμένους φόβους, που σχετίζονται με την προέλευση και την νομιμοποίηση κάποιου «κακού», όπως ο φόβος των αιρετικών, των αλλόδοξων, των ξένων και στην εποχή μας ιδίως των λαθρομεταναστών ή οικονομικών μεταναστών. Ο φόβος αυτός υπό την επίδραση και άλλων παραγόντων, προσλαμβάνει μορφή επιδημίας, που συνενώνει τον φόβο αυτό με τους

⁸⁵ Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείο Θαλασσίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας, 2013

λεγόμενους αυθόρμητους φόβους, όπως π.χ. της νύκτας, της καταστροφής, του σεισμού, του πολέμου κ.λπ. και παρακινεί για την αναζήτηση του ενόχου και τον εντοπισμό της «ρίζας του κακού»⁸⁶.

2.5. Οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που εντείνουν το φαινόμενο του ναζισμού στη σύγχρονη Ευρώπη

Η αποτυχία της Ε.Ε. στη διαχείριση οικονομικών καταστάσεων, η οικονομική κρίση, η μετανάστευση στα πλαίσια της οικονομίας και της πολιτικής δημιουργούν τις συνθήκες, που εντείνουν φαινόμενα ναζιστικών συμπεριφορών στη σύγχρονη Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή ηγεσία άρχισε να υποτάσσεται σε κορπορατιστικά συμφέροντα και ουσιαστικά οδηγήθηκε σε λάθος στρατηγικές με αποτέλεσμα το θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης να μετατραπεί σε πεδίο σύγκρουσης εθνικών πολιτικών⁸⁷.

Η λιτότητα και η στρατηγική της, όπως και οι διεθνείς μηχανισμοί, οι οποίοι δημιουργήθηκαν λόγω της Τρόικας και ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας, δεν είναι παρά δομές μέσα από τις οποίες τα κράτη μπορούν να περιορίζουν τη κυριαρχία των υπολοίπων μελών. Επίσης είναι σημαντικό και το γεγονός ότι η μεταναστευτική πολιτική από το 1990 και έπειτα έχει καταφέρει να δημιουργήσει μια αντιπαράθεση ανάμεσα σε νοτιοανατολικά και βορειοδυτικά κράτη. Δεν είναι λοιπόν περίεργο ότι οι θεσμοί της Ευρώπης έχουν μετατραπεί σε ένα όχημα επιβολής ηγεμονίας και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ή το Ευρωκοινοβούλιο να έχουν περιθωριοποιηθεί. Το 1997 δημιουργήθηκε ο Κανονισμός του Δουβλίνου και το 1999 το Σύστημα Ασύλου. Αυτοί οι δυο δεν ήταν παρά μηχανισμοί ομογενοποίησης διαδικασιών με κοινούς στόχους. Το αποτέλεσμα είναι ότι αντί να δημιουργηθεί ένα σύστημα δίκαιης κατανομής ευθυνών, απλά ενσωματώθηκαν στο όλο πρόβλημα και στη λογική του, γιατί επικράτησε η αντίληψη, «όχι στη δική μου αυλή». Από τη στιγμή λοιπόν που κυριάρχησε η ξενοφοβία, ως αποτέλεσμα της πολιτικής και μιντιακής διαχείρισης, η ΕΕ δημιούργησε ένα φρούριο, αντί να δημιουργήσει ένα ανθρώπινο σύστημα ελέγχου. Αντί να δημιουργηθεί ένα σύστημα δημόσιου ελέγχου για τ' ανθρώπινα δικαιώματα, αυτό που συνέβη στη πραγματικότητα, ήταν ένα όνειδος για όλους⁸⁸.

⁸⁶ Καρύδης Χ. Βασίλης, (2011), *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα Ζητήματα θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής*, εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα

⁸⁷ Κοτζιάς, Ν. (2008), *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁸⁸ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford: Routledge

Αυτό που έγινε ήταν να απαξιωθεί η δημοκρατία και να εμφανισθούν οι εθνικιστικές πολιτικές. Στην παρούσα φάση, όπου η κρίση γενικεύεται, οι τεχνοκράτες αντιδρούν σαν ανεπαρκείς πολιτικοί. Στη πραγματικότητα όμως, το μέλλον της Ευρώπης έχει αφεθεί σε λίγους πολιτικούς, οι οποίοι δρουν υποκριτικά στο όραμα της Ευρώπης. Σε καμία όμως περίπτωση δεν μπορεί η Ευρώπη να καταστραφεί ακόμα μια φορά από εθνικισμούς. Οι λαοί να ξαναπάρουν αυτό που τους ανήκει και η αρχή πρέπει να γίνει από την απομόνωση των πολιτικών, οι οποίοι δυστυχώς δρουν με βάση τα συμφέροντα των λίγων και όχι των κοινωνιών.

2.6. Ο εθνικισμός "νεκρανασταίνει" φασισμό και ναζισμό στην Ευρώπη που αναζητά ηγέτες

Στη Γαλλία που άπαντες οι Ευρωπαίοι θεωρούσαν ως τη χώρα που οι δημοκρατικές αρχές και τα ιδεώδη προστατεύονταν με θέρμη, πρώτη στις πρόσφατες ευρωεκλογές του 2014 είναι η κυρία Λεπέν και το πρωτοσέλιδο της Liberation είναι χαρακτηριστικό: "Γαλλία τέλος".

Στην Ελλάδα που μάτωσε από τον ναζισμό χάνοντας τον ανθό της νιότης της στο αλβανικό μέτωπο και στα οχυρά Ρούπελ, (76.000 στρατιωτικοί, αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και στρατιώτες), η Χρυσή Αυγή είναι τρίτο κόμμα!

Το θέμα όμως είναι πολύ μεγαλύτερο και δεν αφορά μόνο στην Ελλάδα. Η Ευρώπη όλη φαίνεται ότι καλύπτεται από το βαρύ μαύρο πέπλο ενός αρρωστημένου εθνικισμού που εκφράζεται με την χειρότερη μορφή του. Σε χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ όπως η Ουγγαρία το φαινόμενο έχει κάνει εδώ και πάρα πολύ καιρό την εμφάνισή του.

Τα καμπανάκια κινδύνου γι' αυτό που έρχεται στην Ευρώπη χτυπάνε και από την άλλη πλευρά του Ατλαντικού. Σε μία από τις αναλύσεις του, το Stratfor⁸⁹, το αμερικανικό think tank, πολύ πριν η Χρυσή Αυγή γίνει τρίτο κόμμα, περιγράφει: «Πολλά εθνικιστικά κόμματα στην Ευρώπη πιστεύουν, ότι η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση επιβεβαίωσε ένα μεγάλο μέρος της πολιτικής στην οποία, οι μεταναστευτικές πολιτικές πρέπει να μεταρρυθμιστούν, η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης θα πρέπει να αλλάξει και οι εθνικές ταυτότητες θα πρέπει να προστατεύονται. [...] Στη Δυτική Ευρώπη, η κύρια ανησυχία σχετικά με τη μετανάστευση είναι το Ισλάμ. Τα πιο εθνικιστικά κόμματα τονίζουν ότι η Ευρώπη

⁸⁹ STRATFOR, γεωπολιτικό ινστιτούτο ανάλυσης

είναι Χριστιανική και δεν μπορεί να είναι συμβατή με μουσουλμανικά έθιμα και δοξασίες. Η απαγόρευση κατασκευής μιναρέδων στην Ελβετία είναι χαρακτηριστική. Στην Ανατολική Ευρώπη, το κύριο μέλημα είναι η παρουσία των μειονοτικών πληθυσμών, ιδίως των Ρομά, ή τσιγγάνων. Το κόμμα Jobbik της Ουγγαρίας έχει προειδοποιήσει για την αύξηση της «εγκληματικότητας των Τσιγγάνων» στη χώρα, και η Magyar Garda, παραστρατιωτική πτέρυγα του Jobbik, έχει κάνει βίαιες διαδηλώσεις φορώντας στρατιωτικού τύπου στολές από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο με ναζιστικά εμβλήματα.

Πολλοί επικρίνουν την κατάχρηση του κράτους πρόνοιας από τις μειονότητες. Οι Σουηδοί Δημοκράτες, για παράδειγμα, ισχυρίζονται ότι το κράτος πρόνοιας είναι σε κίνδυνο εξαφάνισης λόγω της εισροής μεταναστών, ενώ η Εθνική Ένωση της Βουλγαρίας επικρίνει εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες της χώρας, όπως τους Τούρκους και τους Πομάκους. Οργανισμοί όπως το Κόμμα της Ελευθερίας της Αυστρίας και το Λαϊκό Κόμμα της Δανίας έχουν να επιδείξουν μια μακρά ιστορία αμφισβήτησης ένταξης στην ΕΕ και την επέκταση, ενώ μεγάλο μέρος του ελβετικού λαού θέλει να κρατήσει την Ελβετία μακριά. Απομεινάρια του ναζισμού και «ξαναγεννημένοι» ναζί δρουν σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Πιο πρόσφατο μαζικό ναζιστικό έγκλημα: Η εκτέλεση 77 νέων στην Νορβηγία από το ναζί εγκληματία Μπρέιβικ, γιατί τους θεώρησε «μαρξιστές κουλτουριάρηδες» και «πολυπολιτισμικούς προδότες».

Το διαφορετικό επίπεδο της λαϊκής υποστήριξης που αυτά τα κόμματα έχουν σε κάθε χώρα, και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε εκλογικού συστήματος, καθιστά δύσκολο να προβλεφθεί αν τα εθνικιστικά κόμματα θα γίνουν πιο δυνατά στην ευρωπαϊκή πολιτική σκηνή, όσο η οικονομική κρίση συνεχίζεται. Παρ' όλα αυτά, το γεγονός παραμένει: Οι εντάσεις που δημιουργούνται από την παγκοσμιοποίηση και ο τρόπος με τον οποίο εθνικιστικά κόμματα συνεχίζουν να αντιδρούν σε αυτές τις εντάσεις, θα είναι σημαντικό να παρακολουθείται στο βαθμό που επηρεάζει το ευρωπαϊκό πολιτικό τοπίο.

2.7. Η ναζιστική βία δεν προέκυψε τυχαία, εγγράφεται σε ένα πολιτισμικό περιβάλλον.

Ο Έντσο Τραβέρσο⁹⁰, ιταλός ιστορικός, επισκοπεί το τοπίο των ιστοριογράφων αναφορικά με το ναζισμό και το φασισμό, γράφοντας:

⁹⁰ Έντσο Τραβέρσο, «Η ναζιστική βία» εκδ. Εικοστού Πρώτου, 2013

«Πιστεύω, ότι σήμερα καταγράφεται μια ορισμένη οπισθοδρόμηση, ακόμη και στο επίπεδο της ιστοριογραφίας. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο αναπτύχθηκε μια πολύ σημαντική ιστοριογραφία για το ναζισμό και το φασισμό, η οποία – τουλάχιστον κατά τις δεκαετίες του 1960, του 1970 και εν μέρει του 1980– προσπαθούσε να αναγάγει το ναζισμό και το φασισμό στις ευρωπαϊκές ρίζες τους. Τουναντίον, εδώ και μια δεκαπενταετία, διαπιστώνω ότι υπάρχει μια ολοένα και εντονότερη τάση να αποσυνδεθεί ο ναζισμός από την πορεία του δυτικού κόσμου και της νεότερης Ευρώπης. Για παράδειγμα, ο Ερνστ Νόλτε, σε αρκετά κείμενά του εδώ και μια εικοσαετία τουλάχιστον, υποστηρίζει ότι ο ναζισμός μπορεί να εξηγηθεί αποκλειστικά ως αντίδραση στον μπολσεβικισμό, στη Ρώσικη Επανάσταση, και ότι επομένως είναι ένα φαινόμενο που γεννήθηκε από τον κομμουνισμό. Ο Φρανσουά Φυρέ, πολύ γνωστός ιστορικός της Γαλλικής Επανάστασης ο οποίος λίγο πριν από το θάνατό του προτείνει μια νέα ερμηνεία σύμφωνα με την οποία ο φασισμός και ο ναζισμός αφενός και ο κομμουνισμός αφετέρου είναι δύο παράλληλα φαινόμενα αντίδρασης στη φιλελεύθερη Δύση, που να μην αντιτίθενται αμοιβαία αλλά και αλληλοτροφοδοτούνται.

Υπάρχουν και άλλες ερμηνείες, όπως του Γκολντχάγκεν, που έχει συζητηθεί πολύ στη Γαλλία, και ο οποίος ανάγει το ναζισμό σε μια γερμανική παθολογία. Θα επρόκειτο, εκ νέου, για μια αποκλειστικά γερμανική ιστορία η οποία θα είχε τελειώσει το 1945, αφού κατά τον Γκολντχάγκεν μετά το 1945 οι Σύμμαχοι «διαπαιδαγώγησαν» τους Γερμανούς και ξερίζωσαν το «γερμανικό μικρόβιο». Τελικώς, όλες αυτές οι εξηγήσεις, που είναι πολύ διαφορετικές η μία από την άλλη, ενίοτε και αντιφατικές, συμμερίζονται τουλάχιστον μια θέση για το ναζισμό ως κάτι ξένο στη Δύση και την Ευρώπη. Πρόκειται επομένως για μια οπτική άκρως απολογητική προς τη σημερινή δυτική φιλελεύθερη τάξη πραγμάτων, η οποία διαλαλεί: Έχουμε απαλλαγεί από τα τέρατα του ολοκληρωτισμού από το 1945, η ιστορία επανήλθε στις ράγες της και ζούμε έκτοτε στον καλύτερο δυνατό κόσμο. Αυτή είναι σήμερα η κυρίαρχη ερμηνεία και θεωρώ ότι από ιστοριογραφική σκοπιά σηματοδοτεί μια ορισμένη οπισθοδρόμηση. Συνεπώς, αντιτίθεμαι σε αυτές τις κυρίαρχες αναγνώσεις, τουλάχιστον από την οπτική γωνία αυτού που ονομάζεται δημόσια χρήση της ιστορίας, δηλαδή των ερμηνειών που γνωρίζουν μεγαλύτερη απήχηση και συναντούν περισσότερη συναίνεση στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τον Τύπο. Τάσσομαι ενάντια σε όλα αυτά για να επισημάνω τις βαθιές ρίζες του ναζισμού στη δυτική ιστορία».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Εκφάνσεις του νεοναζισμού στη Γερμανία

Οι ναζί και οι φασίστες δεν πολιτεύονται ως ναζί και φασίστες. Είναι λάθος το επιχείρημα «δεν είναι δυνατόν τόσο τα εκατό του ελληνικού λαού να ξύπνησε ένα πρωί φασίστας. Ούτε το 37% των Γερμανών που ψήφισαν Χίτλερ το 1933 ξύπνησαν ναζί. Πρώτα τον στήριξαν για το υποτιθέμενο οικονομικό του πρόγραμμα και μετά ακολούθησαν το ιδεολογικό.

3.1. Παράγοντες που συνετέλεσαν στην ανάπτυξη του νεοναζισμού στη σύγχρονη Γερμανία

Από τον 15^ο-16^ο αιώνα ξεκινούν οι πρώτες μεταρρυθμιστικές αλλαγές, ταυτόχρονα με τις ανακαλύψεις, όπου παρατηρείται η απαρχή μιας συγκεκριμένης εθνικιστικής συνειδητοποίησης με τον σχηματισμό νέων κρατών στην Ευρώπη και τη δημιουργία των εθνικών κοινοτήτων εντός των ορίων των κρατών αυτών. Στη διαδικασία αυτή συνετέλεσαν ποικίλοι παράγοντες, όπως η απόσχιση πολλών νέων κρατών από τη θρησκευτική εξουσία της Ρωμαϊκής Εκκλησίας και η αντικατάσταση της λατινικής γλώσσας, ως επίσημης γλώσσας των κρατών αυτών από τοπικές διαλέκτους. Επίσης, οι γεωγραφικές ανακαλύψεις, η βελτίωση των επικοινωνιών, και οι αυξανόμενες εμπορικές ανταλλαγές συνετέλεσαν στη συνειδητοποίηση των διαφορών στη γλώσσα, τη θρησκεία, και τις συνήθειες, και βοήθησαν στην ανάπτυξη εθνικών συνειδητήσεων στις χώρες της Ευρώπης⁹¹.

3.1.1. Οι έννοιες του έθνους, του κράτους και του εθνικισμού

Η Γαλλική Επανάσταση, υπέταξε τον όρο του έθνους στον όρο του κράτους, κάτι το οποίο μετέπειτα ακολούθησε η Γερμανία. Για τους Γάλλους φιλοσόφους Diderot, Condorcet, Rousseau, έθνος, είναι μια ένωση ατόμων, τα οποία κυβερνώνται από τους ίδιους νόμους και αντιπροσωπεύονται από την ίδια νομοθετική συνέλευση. Έτσι, η ενότητα και η ταυτότητα μιας εθνότητας πηγάζει από την πολιτική της οργάνωση, το κράτος. Το κοινό συμφέρον αποτελεί το λόγο ύπαρξης και υπεράσπισης του κράτους και αυτοί οι οποίοι αποδέχονται την έννοια αυτή του δημοσίου συμφέροντος, αποτελούν μια κοινότητα, ένα έθνος⁹².

⁹¹ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁹² Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford: Routledge

Η αντίληψη της εθνότητας όμως της Γερμανίας, ως μιας κοινότητας με δημογραφικά χαρακτηριστικά, γλώσσα, θρησκεία, και πολιτισμό υπήρξε προϊόν των Γερμανών φιλοσόφων του 18ου αιώνα και κυρίως του Fichte. Για τον Fichte η ύπαρξη ενός έθνους δεν αποτελούσε επιλογή των μελών του, αλλά αποτέλεσμα των κοινών αυτών χαρακτηριστικών, τα οποία διαμόρφωναν τη συνείδησή τους⁹³. Ο Κεντούρι διαφοροποιούμενος υποστήριξε ότι, υπάρχουν έθνη τα οποία δεν μοιράζονται τα ίδια χαρακτηριστικά, όπως οι Ελβετοί, και υπάρχουν ομάδες που μιλούν την ίδια γλώσσα, οι οποίες δεν αποτελούν ένα έθνος, όπως οι αγγλόφωνοι. Αυτό το οποίο διακρίνει και διαμορφώνει μια εθνότητα, κατά τον Κεντούρι, είναι κοινή ιστορική συνείδηση και θετικές και αρνητικές εμπειρίες, οι οποίες δημιουργούν μια κοινή παράδοση και κοινά αισθήματα υπερηφάνειας ή λύπης. Ο δεύτερος όρος ύπαρξης μιας εθνότητας, κατά τον Κεντούρι, είναι η κοινή επιθυμία των μελών της για τη συνέχιση αυτής της κοινής παράδοσης και του αισθήματος της κοινότητας⁹⁴. Επίσης ο Fichte σημειώνει πως ένα άλλο στοιχείο, το οποίο διακρίνει μια εθνότητα, είναι η σχέση της με μια εδαφική περιοχή, μια πατρίδα. Η πατρίδα βέβαια αποτελεί ένα σημείο ταύτισης έθνους και κράτους και είναι συνήθως το σημείο αναφοράς μιας εθνότητας, όπου εμφανίζεται με την έννοια της σύνδεσης των ιστορικών εμπειριών της εθνότητας με ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό μέρος⁹⁵.

Οι έννοιες, κράτος και έθνος είναι δύο όροι, οι οποίοι πολλές φορές συγχέονται και χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, χωρίς να είναι πάντοτε ταυτόσημοι. Το κράτος θεωρείται μια πολιτική ενότητα με συγκεκριμένη εδαφική επικράτεια, αναγνωρισμένα σύνορα, πληθυσμό, και πολιτική οργάνωση. Το έθνος, από την άλλη, θεωρείται μια ενότητα, η οποία διακρίνεται από δημογραφικά χαρακτηριστικά, γλώσσα, θρησκεία, και πολιτισμό, κοινή ιστορική συνείδηση και εμπειρίες όπως επίσης και κοινές αξίες, οι οποίες δημιουργούν στα άτομα μιας εθνότητας το αίσθημα της κοινότητας αντίστοιχα⁹⁶.

Ο εθνικισμός όμως κατά τον Κεντούρι, μπορεί να ορισθεί επίσης ως ένα αίσθημα αφοσίωσης σε ένα έθνος. Ως δόγμα ωστόσο, ο εθνικισμός ταυτίστηκε πολλές φορές με την αρχή της αυτοδιάθεσης. Ο Fichte ισχυρίστηκε επίσης ότι κάθε εθνότητα έχει το δικαίωμα να ενωθεί κάτω από ένα ανεξάρτητο και κυρίαρχο

⁹³ Κοτζιάς, Ν. (2008) *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁹⁴ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁹⁵ Κοτζιάς, Ν. (2008) *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

⁹⁶ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

κράτος, γιατί μόνον έτσι τα μέλη της θα είναι σε θέση να επιτύχουν ισότητα και αυτοσεβασμό στις κινήσεις τους. Ωστόσο και υπ' αυτή την έννοια, ο εθνικισμός απέτελεσε την κινητήρια ιδεολογία στην ήπειρο της Αφρικής και την Ασία, εναντίον της αποικιοκρατίας και του ιμπεριαλισμού.

Τέλος, ο εθνικισμός όμως, στις ακραίες του εκφάνσεις, μπορεί να έχει καταστροφικά αποτελέσματα. Ο υπερτονισμός των εθνικών χαρακτηριστικών μιας εθνότητας μπορεί να οδηγήσει ένα κράτος-έθνος σε εσωστρέφεια, αδιαφορία για τα διεθνή γεγονότα και απομονωτισμό. Ο απομονωτισμός ήταν χαρακτηριστικό της Αμερικής, τουλάχιστον για ενάμιση αιώνα, και είχε προσυπογραφεί από σημαίνουσες πολιτικές προσωπικότητες όπως ο George Washington και ο Thomas Jefferson. Ακόμη και σήμερα το 25% του αμερικανικού λαού διέπεται από τάσεις απομονωτισμού⁹⁷.

Στην περίπτωση της Γερμανίας, ο γερμανικός εθνικοσοσιαλισμός, όπως εκφράστηκε από τον Χίτλερ και τους θεωρητικούς του Γ' Ράιχ, καθιερώθηκε ως εθνικιστική ιδεολογία και επικράτησε κατά το μεσοπόλεμο στη Γερμανία. Μέχρι τότε ο εθνικισμός υπήρχε ως ιδέα και συναίσθημα στους λαούς, δεν είχε καταστεί ολοκληρωμένη ιδεολογία. Ο ναζισμός μετέτρεψε σε πολιτικό-ιδεολογικό κίνημα τον εθνικισμό, κατ' αρχήν ενάντια στην αστική δημοκρατία και τους πολιτικούς του αντίπαλους και στη συνέχεια επεκτείνοντας τη δράση του εκτός συνόρων.

Εν κατακλείδι, ο ναζισμός μπορεί να συμπορευτεί με το γερμανικό εθνικισμό στο μεσοπόλεμο, αλλά ουσιαστικά δεν είναι ταυτόσημες έννοιες. Ο εθνικισμός αποτελεί ένα από τα συστατικά του ναζισμού, αλλά δεν συνεπάγεται ότι, κάθε εθνικιστής μπορεί να γίνει ναζί. Ο ναζισμός εμπεριέχει μια συγκεκριμένη, επιθετική μιλιταριστική εκδοχή του εθνικισμού.

3.1.2 Ο καπιταλισμός ως γενεσιουργός αιτία πέρα από την κρίση

Να προσθέσουμε ότι υπάρχει μια ακόμη βαθύτερη σχέση, μια ταύτιση ανάμεσα στον καπιταλισμό και το ναζισμό. Ο ρατσισμός είναι στην ουσία η αντιεπισημονική θεωρία ότι τάχα υπάρχει ανισότητα στους ανθρώπους. Ο παραλογισμός της ανισότητας καθιερώνεται στο καπιταλιστικό σύστημα. Αυτοί που είναι άστεγοι έχουν οι ίδιοι ευθύνη γιατί δεν έκαναν τις σωστές επιλογές και γενικότερα είναι κατώτεροι άνθρωποι. Αυτοί που δε σπούδασαν και δουλεύουν στο εργοστάσιο φέρουν προσωπική ευθύνη και γι' αυτό θα πρέπει να αμείβονται

⁹⁷ Γεωργιάδου, Β. (2008), *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

λιγότερο, γιατί δεν έκαναν τις σωστές επιλογές, άρα δικαίως θεωρούνται κατώτεροι. Με λίγα λόγια, η διαίρεση σε πλούσιους και φτωχούς έχει αντιστοιχία με τη ρατσιστική διαίρεση σε «υπεράνθρωπους» και «υπανθρώπους» και γενικότερα δημιουργεί το κατάλληλο έδαφος για την αποδοχή της ανισότητας.

Φυσικά, ο καπιταλισμός αναφέρεται στην οικονομία κυρίως, ενώ ο ναζισμός στην πολιτική. Παρ' όλα αυτά, ο ναζισμός μόνο μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα μπορεί να υπάρξει. Και στον καπιταλισμό και στο ναζισμό, ο φόβος του ξένου, χρησιμοποιείται κατά κόρον. Ο φασισμός, λειτουργώντας μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, προβάλλει αντικαπιταλιστικές κορώνες προκειμένου να πείσει. Άλλωστε, όταν 150.000 φασίστες διαμαρτυρήθηκαν για το *imborghesimento* (αστικοποίηση) του φασιστικού κόμματος, εκκαθαρίστηκαν από τις τάξεις του γιατί είχαν πάρει σοβαρά τη φασιστική αντιπλουτοκρατική δημαγωγία⁹⁸.

Κατά την εύστοχη διατύπωση του Ζίζεκ⁹⁹, «...το φασιστικό όνειρο έγκειται σε έναν καπιταλισμό χωρίς καπιταλισμό, έναν καπιταλισμό χωρίς την περίσσειά του, χωρίς τον ανταγωνισμό που προκαλεί τη δομική ανισορροπία του». Επειδή καπιταλισμός χωρίς αυτά τα χαρακτηριστικά δεν μπορεί να υπάρξει, η αιτία για την ανισορροπία προβάλλεται στη φιγούρα κάποιου, του οποίου η εξαφάνιση θα χαρίσει την ποθητή αρμονία. Αυτή ήταν παλιότερα η φιγούρα του Εβραίου, σήμερα οι μετανάστες κ.ο.κ. Επικρατεί η άποψη ότι δε φταίνει τα αφεντικά και το κεφάλαιο για τη στέρηση του πλούτου που μας ανήκει, αλλά αυτός ο «κακός» (δηλαδή ο εβραίος, μετανάστης και ό,τι βολεύει κάθε φορά) και αυτός είναι που πρέπει να εξοντωθεί, με αποτέλεσμα τα αφεντικά και το κεφάλαιο να δρουν ανενόχλητα, αυξάνοντας τα κέρδη τους. Παράλληλα, τεράστια είναι τα κέρδη για το μεγάλο κεφάλαιο μέσω των επενδύσεων που κάνει με τους πιο ευνοϊκούς όρους (αφού έχουν καταστρατηγηθεί τα εργασιακά δικαιώματα) και μέσω της πολεμικής βιομηχανίας.

Στη Γερμανία κυριάρχησε το σύνθημα «Το κοινό συμφέρον πάνω από το ατομικό», στην Ιταλία «Το κράτος μας δεν είναι καπιταλιστικό, είναι κράτος αυτοδιαχείρισης».

⁹⁸ Ε. Αστερίου, *Φασισμός, μεγάλο κεφάλαιο και εργατική τάξη*, Μαρξιστική σκέψη, τόμος 5, Απρίλιος-Μάιος 2012, σελ. 101.

⁹⁹ Σλ. Ζίζεκ, *Απόλαυσε το έθνος σου όπως τον εαυτό σου... στο Μίλησε κανείς για ολοκληρωτισμό; scripta*, σελ. 364, 365.

3.2. Στοιχεία νεοναζισμού στις μέρες μας στη Γερμανία

Ο αριθμός των αδικημάτων που συνδέονται με την άκρα δεξιά στη Γερμανία αυξήθηκε κατά περίπου 4%, το 2012, σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, ανακοίνωσε ο υπουργός Εσωτερικών Χανς-Πέτερ Φρίντριχ. Στις επίσημες στατιστικές για το 2011 είχαν καταγραφεί 828 πράξεις βίας με κίνητρο ακροδεξιές ιδέες, πράγμα που σημαίνει ότι το 2012 έφτασαν τουλάχιστον τις 840.

Στις 18 Ιουνίου 2014, ο νέος υπουργός Εσωτερικών της Γερμανίας Thomas de Maizière (CDU), παρουσίασε τα νέα στοιχεία για τα περιστατικά βίας κατά των μεταναστών: Ο αριθμός των περιστατικών στη Γερμανία αυξήθηκε το 2013 κατά 20%¹⁰⁰. Σύμφωνα με δημοσίευμα της Καθημερινής «Το 2013 καταγράφηκαν 473 κρούσματα βίαιων επιθέσεων κατά ξένων με ρατσιστικό κίνητρο στη Γερμανία, αύξηση 20,4% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Συνολικά καταγράφηκαν 16.557 αδικήματα, εκ των οποίων η πλειονότητα (11.639) ήταν παραβιάσεις του νόμου περί προπαγάνδας νεοναζιστικών και ρατσιστικών θέσεων»¹⁰¹.

Την ίδια στιγμή μειώνονται όλο και περισσότερο οι φραγμοί βίαιης συμπεριφοράς. Καθημερινά παρουσιάζονται κατά μέσο όρο ενάμιση πράξεις βίας με ρατσιστικά κίνητρα. Από την μέρα που ενοποιήθηκε η Γερμανία πέθαναν πάνω από 150 άνθρωποι λόγω ακροδεξιάς βίας. Καθόλου τυχαία ο Γερμανός υπουργός εσωτερικών δηλώνει «πολύ ανήσυχος καθώς βλέπει το χώρο της ακροδεξιάς να επιχειρεί ακούραστα να δηλητηριάσει την κοινή γνώμη απέναντι στους ξένους»¹⁰². Ποικίλες μελέτες στην Γερμανία έχουν καταγράψει ότι το ακροδεξιό ρεπερτόριο σκέψης και ιδεών ανήκει πλέον στην κουλτούρα της καθημερινότητας. Από αυτό απορρέει εκ των πραγμάτων ρατσιστική βία πολλές φορές ενάντια σε εντελώς αμέτοχο πληθυσμό στο κέντρο των πόλεων. Μια βία που συναντά κάποιες φορές και την ανοχή των παρατηρητών και των περαστικών, από φόβο, από αμηχανία, από αδιαφορία. Όταν δε ένα περιστατικό βίας παίρνει διάσταση στα ΜΜΕ, πολιτικοί δημοκρατικών κομμάτων προσπαθούν να το υποβαθμίσουν.

Σε πολιτικό επίπεδο, αντιμέτωπη με την ιστορία της αλλά και με το παρόν της βρέθηκε η Γερμανία στις 14 Δεκεμβρίου 2013, όταν η Άνω Βουλή¹⁰³, που εκπροσωπεί τα ομόσπονδα κρατίδια, ψήφισε για την απαγόρευση του ακροδεξιού

¹⁰⁰ http://www.huffingtonpost.de/2014/06/18/rechte-gewalt_n_5506608.html

¹⁰¹ <http://www.kathimerini.gr/772326/article/epikairothta/kosmos/ay3hsh-akrode3ias-kai-akroaristerhs-vias-sth-germania> (19/06/2014)

¹⁰² <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=607255>, (18/06/2014)

¹⁰³ <http://news.in.gr/world/article/?aid=1231277907>

(νεοναζιστικού) Εθνικού Δημοκρατικού Κόμματος (NPD). Παρά τις επιφυλάξεις της καγκελαρίου Μέρκελ, οι ηγέτες των 16 κρατιδίων άνοιξαν ομόφωνα το δρόμο με την απόφασή τους, και το θέμα οδηγήθηκε στο Ανώτατο Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο, το οποίο και θα λάβει την τελική απόφαση. Πρόκειται για την δεύτερη προσπάθεια να απαγορευθεί το Εθνικό Κόμμα της Γερμανίας, καθώς το 2003 το Δικαστήριο απέρριψε ανάλογη προσφυγή, εκτιμώντας ότι πολλές πληροφορίες και αποδείξεις προέρχονταν από μέλη του κόμματος που ενεργούσαν ως επ' αμοιβή πράκτορες των γερμανικών υπηρεσιών ασφαλείας. Η προσφυγή είχε τότε υποστηριχθεί τόσο από την κυβέρνηση όσο και από την Κάτω Βουλή. Αυτή τη φορά η Μπούντεσρατ ενεργεί μόνη και στο φάκελο της προσφυγής περιλαμβάνονται μόνο δημοσιευμένα στοιχεία, καθώς και δύο εισηγήσεις από πανεπιστημιακούς. Στις εισηγήσεις αυτές γίνεται λόγος για «συνέχεια της ιδεολογικής κατεύθυνσης» από τον ιστορικό Εθνικοσοσιαλισμό στο NPD, αλλά και για ενέργειες εκ μέρους του NPD που «έχουν ήδη οδηγήσει στα όρια την δημόσια δημοκρατική ζωή σε τοπικό επίπεδο». Ακόμη, η Μπούντεσρατ επισημαίνει, ότι το NPD «απορρίπτει το δημοκρατικό κοινοβουλευτικό σύστημα διακυβέρνησης». Σε περίπτωση που το Συνταγματικό Δικαστήριο κάνει δεκτή την προσφυγή, όλα τα γραφεία του κόμματος θα πρέπει να κλείσουν, ενώ οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποί του θα χάσουν την λαϊκή εντολή.

Ωστόσο, ο πραγματικός υπόλογος στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι το ίδιο το γερμανικό κράτος. Η δικαστική διερεύνηση της υπόθεσης έφερε στο φως διασυνδέσεις των νεοναζιστικών οργανώσεων με όλες ανεξαιρέτως τις υπηρεσίες ασφαλείας, από την αστυνομία μέχρι τις μυστικές υπηρεσίες. Με πρόσχημα ότι ήθελαν να παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς τις δραστηριότητες αυτών των ομάδων, μυστικοί πράκτορες, έφτασαν στο σημείο να συμμετέχουν σε αιματηρές ρατσιστικές επιθέσεις. Η παρουσία τους μάλιστα μέσα στις οργανώσεις, όχι μόνο δεν απέτρεψε νέες επιθέσεις αλλά δημιούργησε και μια γκρίζα ζώνη ανάμεσα στα νεοναζιστικά τάγματα εφόδου και το σκοτεινό κόσμο των μυστικών υπηρεσιών. Αποκαλυπτικό είναι το δημοσίευμα του γερμανικού Der Spiegel, για την ύπαρξη 130 πρακτόρων – πληροφοριοδοτών του Υπουργείου Προστασίας του Συντάγματος, σε σημαντικές θέσεις στην ιεραρχία των διάφορων παραστρατιωτικών ακροδεξιών ομάδων. Ακόμη και όταν η αστυνομική έρευνα απέδιδε καρπούς, προσφέροντας πληροφορίες για επερχόμενες επιθέσεις, κάθε διαδικασία βρισκόταν αντιμέτωπη με το θεσμικό ρατσισμό του γερμανικού

κράτους. Είναι χαρακτηριστικό ότι, για χρόνια οι αρχές απέκλειαν το ενδεχόμενο οι θύτες να βρίσκονται ανάμεσα σε ακροδεξιές ομάδες και τους έψαχναν στον «υπόκοσμο» ή θεωρούσαν ότι οι δολοφονίες μεταναστών οφείλονταν σε ξεκαθάρισμα λογαριασμών ξένων κοινοτήτων.

Παρόλο που η απονομιμοποίηση του ακροδεξιού, Εθνικού Δημοκρατικού Κόμματος της Γερμανίας (NPD) αποτελεί ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα ζητήματα στη χώρα, οι προσπάθειες επίτευξης αυτού του στόχου δεν μειώνονται. Οι αρχές, μάλιστα, έχουν ένα φάκελο με περισσότερες από 1000 σελίδες που μπορούν να αποδείξουν ότι το κόμμα είναι αντιδημοκρατικό. Το **Der Spiegel** (τ. 35/25.8.2013), που δηλώνει πως έχει δει το φάκελο αυτό, περιγράφει ότι «περιέχει 3051 πειστήρια και 1.147 σελίδες με απόρρητες πληροφορίες, που δείχνουν αντισημιτική δράση και μέλη που δοξάζουν τους ναζί»¹⁰⁴.

Στο «Έθνος» (Γ. Φώσκολος, 15.11.2011), μίλησε η γυναίκα του Έλληνα μετανάστη: «Επιτέλους δικαιοσύνη για τον άντρα μου, μετά από μια πολύ δύσκολη περίοδο». Η Υβόν Βουλγαρίδη, η Γερμανίδα σύζυγος του αδικοχαμένου Θ. Βουλγαρίδη, που έπεσε νεκρός το 2005, βλέπει επιτέλους να σηκώνεται το πέπλο μυστηρίου που κάλυπτε τη δολοφονία του άντρα της. ...εκφράζει τη δικαίωσή της για τις πρόσφατες εξελίξεις. Όπως αποκαλύπτει ο δικηγόρος της οικογένειας, η ίδια πίστευε στην εκδοχή της ακροδεξιάς επίθεσης, «επειδή ήξερε πως δεν μπορούσε να είναι διαφορετικά». Ο τουρκικής καταγωγής συνήγορος της οικογένειας Βουλγαρίδη κάνει λόγο για «το μεγαλύτερο σκάνδαλο στην ιστορία της γερμανικής Δικαιοσύνης» και αναφέρεται σε υπόγειες συνδέσεις των εξτρεμιστών, νεοναζί τρομοκρατών με τις μυστικές υπηρεσίες της Γερμανίας.

Στη Γερμανία η Άγγελα Μέρκελ ζήτησε συγνώμη για τη συνενοχή των Γερμανικών αρχών. «Μαυροντυμένη η Μέρκελ ανέβηκε στο βήμα εκδήλωσης μνήμης για τα δέκα θύματα των νεοναζί... Η καγκελάριος με θλιμμένο ύφος στάθηκε δίπλα στα δέκα κεριά που έκαιγαν και διάβασε ένα-ένα τα ονόματα των θυμάτων, ενώ στη συνέχεια απολογήθηκε στις οικογένειές τους. Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε Μέγαρο Μουσικής του Βερολίνου, η Μέρκελ, ενώπιον των συγγενών των θυμάτων και 1200 επίσημων προσκεκλημένων, απολογήθηκε για το γεγονός ότι για μεγάλο διάστημα τα εγκλήματα είχαν αποδοθεί σε συγγενείς.

¹⁰⁴ <http://www.spiegel.de/international/germany/germany-launches-new-bid-to-outlaw-far-right-npd-party-a-937008.html>, <http://www.spiegel.de/international/germany/germany-launches-new-bid-to-outlaw-far-right-npd-party-a-937008.html>, <http://tvxs.gr/news/kosmos/germania-fakelos-stoixeion-gia-tin-apagoreysi-toy-kommatos-ton-neonazi>, www.info-war.gr, (Άρης Χατζηστεφάνου, ΠΡΙΝ 9/12/2012), www.haaretz.com, www.tvxs.gr, www.wildcat-www.de,

Ζήτησε συγνώμη και για το ότι η εξιχνίαση δεν έγινε παρά τον περασμένο Νοέμβριο, έπειτα από μια σειρά τυχαίων αποκαλύψεων και μίλησε για «ντροπή της Γερμανίας» που δεν πρόκειται να επαναληφθεί ποτέ... Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη και κοινοβουλευτική έρευνα για καθυστερήσεις και λάθη που είχαν ως αποτέλεσμα η οργάνωση να δρα ανενόχλητη επί χρόνια, ενώ το γερμανικό κράτος έχει καταβάλει αποζημίωση περί τα 10.000 ευρώ σε κάθε οικογένεια»¹⁰⁵.

3.3. Ρατσιστική και δολοφονική βία

Από το 1989 η γερμανική κοινωνία μετρά τουλάχιστον **189 ρατσιστικές δολοφονίες**, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Προστασίας του Συντάγματος, και απεδείκνυαν την εμπλοκή συγκεκριμένων οργανώσεων. Στη συνέχεια, καταγράφονται κάποια ενδεικτικά περιστατικά εγκληματικών ενεργειών, με ρατσιστικά και ξενοφοβικά κίνητρα και πρωταγωνιστές άτομα και ομάδες, για τα οποία σε κάποιο βαθμό ενεπλάκη η δικαιοσύνη.

1^η περίπτωση: Εξάντλησαν οι γερμανικές δικαστικές αρχές τα όρια του νόμου και καταδίκασαν σε αυστηρότατες ποινές 3 νεοναζί για τη δολοφονία ενός

Μοζαμβικανού. Δικαστήριο της πόλης Χάλε στην πρώτην ανατολική Γερμανία επέβαλε ισόβια κάθειρξη στον ηλικίας 24 ετών Ενρίκο Χίλπριχτ, τον μεγαλύτερο από

τους 3 νεοναζί που κρίθηκαν ένοχοι για το μέχρι θανάτου ξυλοδαρμό του Μοζαμβικανού, τον περασμένο Ιούνιο στην πόλη Ντεσάου. Επέβαλε ακόμα στους άλλους δύο κατηγορούμενους, ηλικίας 16 ετών, Φρανκ Μιτμπάουερ και Κρίστιαν Ρίχτερ, εννέα χρόνια φυλάκιση σε σωφρονιστικό κατάστημα ανηλίκων. Η ποινή είναι μόλις κατά ένα χρόνο μικρότερη της ανώτατης προβλεπόμενης. Οι 3 νέοι ομολόγησαν ότι ξυλοκόπησαν μέχρις αναισθησίας τον Μοζαμβικανό Αλμπέρτο Αντριάνο και απέδωσαν την πράξη τους σε μέθη, ισχυριζόμενοι ότι δεν είχαν την πρόθεση να τον σκοτώσουν. Ο μετανάστης πέθανε μετά τρεις μέρες. Το δικαστήριο εκτίμησε ότι μόνο κίνητρο των τριών ήταν το διαφορετικό χρώμα του θύματος, ο οποίος είχε παντρευτεί Γερμανίδα και ήταν πατέρας τριών παιδιών. Η χήρα του θύματος κατήγγειλε ότι δέχεται απειλές για τη ζωή της, από οργάνωση της άκρας Δεξιάς της περιοχής του Ντίσελντορφ.

¹⁰⁵ Έθνος, Γ. Φώσκολος, 15.11.2011.

Ο καγκελάριος Γκέρχαρντ Σρέντερ κάλεσε τους Γερμανούς να αντισταθούν στον ακροδεξιό εξτρεμισμό. Μιλώντας στον τηλεοπτικό σταθμό ARD, ο Σρέντερ κάλεσε ακόμα την αστυνομία και τη δικαστική εξουσία να είναι πιο αυστηρές με τους εξτρεμιστές, τονίζοντας ότι η νεολαία έχει ανάγκη από καλύτερες προοπτικές για να μην παρασυρθεί στην παγίδα της άκρας Δεξιάς. Αξίζει να σημειωθεί ότι περίπου το 10% του γερμανικού πληθυσμού, που αριθμεί συνολικά 82 εκατομμύρια, έχει γεννηθεί στο εξωτερικό. Στην πρώην ανατολική Γερμανία ωστόσο, όπου η ανεργία είναι 20% και σημειώνεται ένα δυσανάλογα μεγάλο ποσοστό πράξεων βίας, ενώ οι ξένοι δεν ξεπερνούν το 2%¹⁰⁶.

2^η περίπτωση: Η εμπρηστική επίθεση στο **Solingen (Βόρεια Ρηνανία-Βεσφαλία)** του 1993 ήταν ένα από τα πιο σοβαρά περιστατικά ρατσιστικής βίας στη σύγχρονη Γερμανία. Τη νύχτα της 28ης προς 29η Μαΐου του 1993, τέσσερις ακροδεξιοί, έβαλαν φωτιά σε σπίτι όπου διέμενε τουρκική οικογένεια. Οι πυροσβέστες έφθασαν μόλις πέντε λεπτά μετά το κάλεσμα. Ήταν όμως πολύ αργά. Η εικοσιεπτάχρονη Gürsün Ince, πηδώντας από ένα παράθυρο προσπαθώντας να γλιτώσει από τις φωτιές σκοτώνεται ακαριαία. Επέζησε μόνο η τεσσάρων ετών κόρη της που κρατούσε στην αγκαλιά της. Οι Hatice Genc (18 ετών), Gulistan Öztürk (12 ετών), Hülya Genc (9 ετών) και Saime Genc (4 ετών) κάρηκαν ζωντανές. Ο Μπεκίρ Γκεντς, 15 ετών, τραυματίστηκε, πηδώντας επίσης από παράθυρο. Σοβαρό τραυματισμό, υπέστη, επίσης και ένα βρέφος έξι μηνών. Η επίθεση οδήγησε σε βίαιες διαμαρτυρίες εξοργισμένων Τούρκων σε πολλές γερμανικές πόλεις της χώρας και σε μεγάλες διαδηλώσεις Γερμανών πολιτών που εξέφρασαν την αλληλεγγύη τους στα θύματα. Τον Οκτώβριο του 1995, οι δράστες Felix Köhnen, Christian Reher, Christian Buchholz και Markus Gartmann καταδικάστηκαν με ποινές φυλάκισης μεταξύ 10 και 15 ετών. Δύο από αυτούς αφέθηκαν ελεύθεροι πολύ πριν εκτίσουν την ποινή τους, λόγω «καλής συμπεριφοράς». Το Σεπτέμβριο του 2005, ο Christian Reher, κλείστηκε ξανά στη φυλακή για τέσσερις μήνες, γιατί χρησιμοποίησε το χιτλερικό χαιρετισμό δημόσια. Από το 2008, οι επιζώντες εξακολουθούν να ζουν στο Solingen, σε ένα σπίτι χτισμένο από δωρεές, με ειδικές εγκαταστάσεις πυρασφάλειας.

3^η περίπτωση: Το **Νοέμβριο του 1997** στο **Χένινγκσντορφ (Ανατολική Γερμανία)**, ομάδα ακροδεξιών συγκεντρώθηκε έξω από εστιατόριο που ανήκε

¹⁰⁶ Ασσοσιέιεντ, ΑΠΕ, Ελευθεροτυπία, 31 Αυγούστου 2000, σελίδα 14

στον Έλληνα μετανάστη Τάσο Δαλακούρα, φωνάζοντας ρατσιστικά συνθήματα και όταν του έσπασαν την προθήκη του καταστήματος αυτός βγήκε έξω ζητώντας τους το λόγο, ένας από τους ακροδεξιούς του επιτέθηκε με μαχαίρι προκαλώντας του βαριές σωματικές βλάβες και αναπηρία. Ο δράστης συλλαμβάνεται και καταδικάζεται σε ελαφριά ποινή, που αντανακλά τη μεροληψία εναντίον των ξένων, καθώς και την **ανοχή της ανατολικογερμανικής κοινωνίας** απέναντι στους ναζί.

4^η περίπτωση: Στις αρχές τις δεκαετίας του 2000 μία σειρά από ανεξήγητες δολοφονίες συγκλόνισαν τη Γερμανία¹⁰⁷. Τα θύματα ήταν 9 μετανάστες και μια γυναίκα αστυνομικός. Τα γερμανικά μέσα χαρακτήρισαν τις δολοφονίες, ως «δολοφονίες – кемπάπ», επειδή τα 8 από τα θύματα ήταν Τούρκοι, και τις απέδωσε στην τούρκικη μαφία. Το ένατο θύμα όμως ήταν ένας Έλληνας... Ένας Έλληνας, ο Θεόδωρος Βουλγαρίδης, που όπως αποδείχτηκε αργότερα έγινε, μαζί με τα άλλα 8 θύματα, θυσία στο βωμό του νεοναζισμού.

Στις 15 Ιουνίου του 2005, οι γείτονες είδαν για τελευταία φορά, τον Βουλγαρίδη να μιλάει στο τηλέφωνο έξω από το νέο του κατάστημα. Μπήκε μέσα και άρχισε να στήνει τα ράφια όπου σε λίγο καιρό θα έβαζε τα εμπορεύματα του, καθώς το μαγαζί δεν είχε ακόμη ανοίξει. Λίγο αργότερα όμως, θα έπεφτε νεκρός από έναν εξ' επαφής πυροβολισμό στο κεφάλι.

Το κίνητρο για τη δολοφονία του 46χρονου άνδρα δεν ήταν η ληστεία, καθώς οι δράστες δεν αφαίρεσαν τίποτα από το μαγαζί. Η γερμανίδα σύζυγος του και οι δύο τους κόρες, αλλά και οι συγγενείς και φίλοι που γνώριζαν καλά τον Θεοδωρίδη έμειναν με το αναπάντητο ερώτημα «γιατί;». Το ανεξιχνίαστο κίνητρο της στυγεράς δολοφονίας του Έλληνα επιχειρηματία ακολούθησαν φήμες περί ξεκαθαρίσματος λογαριασμών. Τα κοινά σημεία που παρουσίαζε άλλωστε με τις δολοφονίες άλλων 8 τούρκων μεταναστών, ιδιοκτητών μαγαζιών кемπάπ, οδηγούσε την αστυνομία στην τούρκικη μαφία που πουλούσε προστασία σε επιχειρήσεις.

Από την επομένη ξεκινά μια πραγματική Οδύσσεια για την οικογένεια του θύματος και του αδελφού του Γαβριήλ. Ανακρίσεις επί ανακρίσεων και ατέλειωτες ερωτήσεις για επαφές του θύματος με το οργανωμένο έγκλημα, με εμπόρους ναρκωτικών και όπλων, με κυκλώματα πορνείας, με χαρτοπαιξία, με την τουρκική

¹⁰⁷ <http://www.spiegel.de/international/germany/the-brown-army-faction-a-disturbing-new-dimension-of-far-right-terror-a-797569.html>, (14/11/2011) & <http://www.dw.de/germany-faces-difficult-questions-over-neo-nazi-murders/a-15529994>, (14/11/2011)

μαφία. Ακόμη και τη γυναίκα του προσπαθούσαν να της αποσπάσουν την ομολογία ότι εκείνη έβαλε να τον σκοτώσουν. Τις δύο του κόρες τις ρωτούσαν, αν ο πατέρας του τις βίαζε, αν είχε άλλες γυναίκες. Στο ίδιο πνεύμα και οι ανακρίσεις με τον αδελφό του, τον Γαβριήλ και την οικογένειά του. Ακολούθησαν γνωστοί, φίλοι, ακόμη και άγνωστοι κλήθηκαν στην αστυνομία να καταθέσουν. Πάντα στο ίδιο μοτίβο. Αλλά καμία από τις ανακριτικές αρχές και τις μυστικές υπηρεσίες, που στο μεταξύ είχαν πάρει το νήμα των ερευνών για όλα τα θύματα των «περίεργων» δολοφονιών, δεν αναρωτήθηκε εάν η δολοφονία του Θεόδωρου Βουλγαρίδη θα μπορούσε να είχε άλλα κίνητρα, όπως ρατσιστικά, από ακροδεξιούς δράστες.

Η απάντηση για τα πραγματικά αίτια των «δολοφονιών – κερμπάπ» ήρθε το Νοέμβριο του 2011, όταν δυο κουκουλοφόροι επιχείρησαν να ληστέψουν μια τράπεζα. Λίγη ώρα μετά οι δύο δράστες αυτοκτόνησαν βάζοντας φωτιά στο σπίτι όπου κατοικούσαν τα τελευταία χρόνια. Στα ερείπια, η αστυνομία βρήκε το όπλο που είχε χρησιμοποιηθεί στις δολοφονίες των 9 μεταναστών αλλά και στη δολοφονία μίας γερμανίδας αστυνομικού. Μαζί με το όπλο βρέθηκε κι ένα DVD με σκηνές από τους τόπους των εγκλημάτων, όπου ξεναγούσε τους θεατές ένα καρτούν του Ροζ Πάνθηρα, κρατώντας ένα πλακάτ που έγραφε: «Το τουρ της Γερμανίας - 9 τούρκοι νεκροί».

Τέσσερις μέρες μετά την αποκάλυψη, την πόρτα της αστυνομίας περνάει η Μπεάτα Τσέπε, η οποία ομολογεί τη συνέργεια της με τους 2 δράστες που βρέθηκαν νεκροί. Επίσης αποκαλύπτει πως είχαν ιδρύσει τη νεοναζιστική τρομοκρατική οργάνωση National Sozialistischer Untergrund – NSU, και πως το κίνητρο για τη δολοφονία των 9 μεταναστών ήταν το ρατσιστικό μίσος, ενώ την αστυνομικό την σκότωσαν επειδή ήταν... γυναίκα.

Την εξιχνίαση της νεοναζιστικής ομάδας, ακολούθησε έντονη κριτική για την αστυνομική έρευνα που είχε προηγηθεί. Όπως διέρρευσε, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών της Γερμανίας είχε πληροφορίες για την National sozialistischer Untergrund (NSU) από το 1998, αλλά δεν προέβη σε συλλήψεις μελών της, αν και και γνώριζε ότι σχεδίαζαν βομβιστικές επιθέσεις.

Το 2009, 4 χρόνια μετά τη δολοφονία του Θεόδωρου Βουλγαρίδη οι διωκτικές αρχές ανακάλυψαν το νεοναζιστικό κύκλωμα και την ακροδεξιά ομάδα NSU. Οι δύο φερόμενοι ως δράστες αυτοκτόνησαν σε επιχείρηση σύλληψής τους, η τρίτη δικάζεται σε δικαστήριο του Μονάχου με άλλους κατηγορούμενους. Οι αποκαλύψεις για τον ελλιπέστατο τρόπο λειτουργίας των μυστικών υπηρεσιών

συγκλόνισε τη Γερμανία και οδήγησε σε σειρά παραιτήσεων. Πριν λίγο καιρό συστάθηκε εξεταστική των πραγμάτων επιτροπή του γερμανικού κοινοβουλίου που προσπαθεί να ξεδιαλύνει το κουβάρι και να ερμηνεύσει τις διαδοχικές «αστοχίες» των διωκτικών αρχών.

Βαρύ κατηγορώ κατά των γερμανικών ανακριτικών αρχών απευθύνει η Αγκέλικα Λεξ, δικηγόρος της χήρας Βουλγαρίδη. Τους επιρρίπτει τεράστιες ευθύνες για σειρά από λανθασμένους χειρισμούς, από «αστοχίες», παραλείψεις στη δικογραφία σημαντικών στοιχείων που γνώριζαν ήδη από πληρωμένους έμπιστους στους νεοναζιστικούς κύκλους, για καταστροφή σημαντικών ντοκουμέντων, αλληλομπλοκάρισμα μεταξύ των υπηρεσιών που συμμετείχαν στις έρευνες, για αδιάφορη στάση γύρω από 10 δολοφονίες που έφερναν καθαρά νεοναζιστικά χαρακτηριστικά¹⁰⁸.

Περιπτώσεις ρατσιστικής βίας: Μέσω του διαδικτύου και των ΜΜΕ, αλιεύσαμε και καταγράφουμε ενδεικτικά κάποιες περιπτώσεις ρατσιστικής βίας. Στις 12 Γενάρη 2014 επίθεση από ομάδα νέο ναζιστών σε κέντρο όπου διέμεναν μετανάστες αιτούντες ασύλου στον δήμο Wohratal, στο Hessen της Γερμανίας. Σύμφωνα με μαρτυρίες η ομάδα αποτελείτο από τέσσερις νεαρούς που γύρω στις 4.30 τα ξημερώματα έχοντας ως σκοπό την τρομοκρατία των μεταναστών έκαναν βανδαλισμούς στο κτίριο, σπάζοντας τζάμια, πόρτες κ.λπ. και φωνάζοντας ναζιστικά συνθήματα¹⁰⁹.

Την 1^η Μάη 2012 πορεία από πλήθος νεοναζιστών στον δήμο Beuel στην Βόννη, πρώην πρωτεύουσα της Δυτικής Γερμανίας φώναζαν συνθήματα υπέρ του εθνικοσοσιαλισμού και έκαναν χειρονομίες προς τον κόσμο που βρισκόταν εκείνη την στιγμή στην περιοχή, περιφρουρούμενοι πάντα από μεγάλο αριθμό αστυνομικών δυνάμεων¹¹⁰.

Στις 19 Φεβρουαρίου 2011 καταγράφεται νέα επίθεση νεοναζιστών σε κτίριο με πρόγραμμα στέγασης μεταναστών και άλλων στην Δρέσδη, στην Ανατολική Γερμανία. Πλήθος αστυνομικών παρέμειναν παρατηρητές για αρκετή ώρα¹¹¹.

Πορείες, ρατσιστικές επιθέσεις κατά μεταναστών και αναβίωση του ναζισμού παρουσιάζεται τα τελευταία χρόνια στην Γερμανία. Αρκετά βίντεο στο youtube

¹⁰⁸ <http://www.spiegel.de/international/germany/former-neo-nazi-informant-sheds-new-light-on-nsu-murders-a-955787.html>, www.google.gr/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espn=2&ie=UTF-8#q=+spiegel+NSU+2013, <http://www.dw.de/nsu-victims-families-want-more-than-sympathy/a-16608468>

¹⁰⁹ Online-Magazin aus Hessen, Marburger Rundschau, Publiziert am 13.Januar 2014 von Redaktion

¹¹⁰ Neonazi-Demo in Beuel am 1. Mai, Archiv LabourNet.de.Germany

¹¹¹ linksunden.indymedia.org, 20.02.2011- 02:20

αποθανατίζουν τέτοια περιστατικά, καθώς και αναφορές από σελίδες στο διαδίκτυο, με συγκρούσεις οπαδών του νεοναζισμού και διάφορων ομάδων. Η ιδιαιτερότητα της Γερμανίας είναι ότι έχουν δημιουργηθεί εμπόδια στη δραστηριότητα των ακροδεξιών αφ' ενός με την επί της ουσίας απαγόρευση με νόμο οποιασδήποτε ναζιστικής εκδήλωσης και αφ' ετέρου με τις προσχηματικές δυσκολίες στην ενημέρωση.

Αστυνομία και μυστικές υπηρεσίες: Σύμφωνα με το **Der Spiegel**, Γερμανοί αναλυτές δηλώνουν ότι το σκάνδαλο NSU είναι του επιπέδου του **“Watergate”**... εμπλέκει νεο-ναζί, μυστικές υπηρεσίες, αστυνομία, αλλά και πολιτικούς. Πράκτορες των μυστικών υπηρεσιών της Γερμανίας φέρονται να έχουν καταστρέψει έγγραφα, που αποτελούσαν πειστήρια εναντίον μελών μιας νεο-ναζιστικής οργάνωσης, που μέσα σε μια δεκαετία είχε σκοτώσει 10 ανθρώπους τουλάχιστον, είχε ληστέψει 14 τράπεζες και είχε τοποθετήσει δύο βόμβες.

Επίσημα όλα ξεκίνησαν στις 4 Νοεμβρίου του 2011, όπως αναλυτικά αναφέρθηκε προηγούμενα. Στο καμένο διαμέρισμα, στο οποίο έμεναν από το 1998 τα μέλη της οργάνωσης, στο χωριό Zwickau, στα σύνορα με την Τσεχία, είχε στήσει το αρχηγείο της η νεο-ναζιστική, τρομοκρατική οργάνωση NSU. Συγκεκριμένα, το Νοέμβριο του 2011, η υπηρεσία πληροφοριών εσωτερικού (Γραφείο για την Προστασία του Συντάγματος) ανακοίνωσε ότι ένας πράκτοράς της βρισκόταν παρών σε μια δολοφονία ενός 21χρονου Τούρκου από το NSU μέσα σε ένα internet cafe τον Απρίλιο του 2006. Ο πράκτορας, που είχε μεταφερθεί πλέον σε άλλη υπηρεσία, αποδείχθηκε από την σχετική έρευνα ότι, διακατεχόταν από ακροδεξιές αντιλήψεις και πως στο χωριό το οποίο μεγάλωσε, τον φώναζαν με το παρατσούκλι “Little Adolf” (“μικρός Αδόλφος”). Στο σπίτι του βρέθηκε ένα μικρό οπλοστάσιο, για το οποίο είχε νόμιμη άδεια, και αποσπάσματα από το Mein Kampf (Ο Αγών μου).

Σύμφωνα με άλλες πληροφορίες της υπηρεσίας, άλλος πράκτορας έλαβε την εντολή στις 10 Νοεμβρίου του 2011 να ψάξει σε φακέλους να βρει στοιχεία για τα τρία μέλη του NSU. Ανάμεσα σε άλλα αρχεία έψαξε και σε αυτά που αφορούσαν την Επιχείρηση Rennsteig. Αυτή είχε να κάνει με την δημιουργία πληροφοριοδοτών μέσα από την ακροδεξιά οργάνωση Thüringer Heimatschutz, στην οποία δρούσαν την περίοδο 1996 με 2003 τα τρία μέλη του NSU. Στην επιχείρηση ήταν αναμειγμένες τόσο το Γραφείο για την Προστασία του Συντάγματος, όσο και η υπηρεσία πληροφοριών του στρατού και η

αντικατασκοπική υπηρεσία του στρατού. Οι φακέλοι που αφορούν πληροφοριοδότες πρέπει εντός 10 ετών να καταστρέφονται. Έτσι ο πράκτορας δήλωσε στους ανωτέρους του ότι δεν βρήκε κάτι σχετικό με τους Mundlos, Böhnhardt και Zschäpe, αλλά βρήκε επτά φακέλους που θα έπρεπε να είχαν καταστραφεί. Μετά πήρε εντολή να καταστρέψει αυτούς τους φακέλους, κάτι που είπε πως έκανε, μετά ότι δεν το έκανε...

Σύμφωνα με το Spiegel, πηγές των υπηρεσιών πληροφοριών, δήλωσαν ότι από την επιχείρηση Rennsteig, δημιουργήθηκαν τέσσερις λίστες. Μία για κάθε μία υπηρεσία που συμμετείχε στην επιχείρηση, και μία ακόμη, στην οποία η υπηρεσία πληροφοριών του στρατού είχε επιλέξει 73 άνδρες "σε στρατεύσιμη ηλικία". Τα ονόματα του Mundlos και του Böhnhardt ήταν σε αυτήν την λίστα.

Οι λίστες από την επιχείρηση Rennsteig ακόμη υπάρχουν, σύμφωνα με τις πηγές, και αυτή την στιγμή μελετώνται ξανά. Όσον αφορά τους επτά κατεστραμμένους φακέλους γίνεται όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προσπάθεια για να τους συντηρήσουν ώστε να γίνουν πάλι αναγνώσιμοι.

Ο Heinz Fromm, επικεφαλής του Γραφείου για την Προστασία του Συντάγματος, αναμένεται να παραιτηθεί από τη θέση του στο τέλος του μήνα, μετά από 12 χρόνια, ύστερα από τις έντονες πιέσεις που δέχτηκε από την πολιτική ηγεσία για το σκάνδαλο, όπως ανακοίνωσε το γραφείο Τύπου της υπηρεσίας¹¹².

“**Nazigate**” (Δεκέμβριος 2013): Σύμφωνα με την γερμανική κυβέρνηση, η αστυνομία θα βγάλει από το αρχείο τους φακέλους για **746 ανεξιχνίαστα εγκλήματα**, τα οποία διαπράχθηκαν την τελευταία 20ετία, ώστε να διαπιστώσει τυχόν σχέσεις με νεοναζιστικές οργανώσεις.

«Οι Αρχές έχουν ήδη εξετάσει 3.300 βίαια εγκλήματα -κυρίως δολοφονίες και απόπειρες ανθρωποκτονίας- που διαπράχθηκαν από το 1990 έως το 2011 και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι 726 υποθέσεις θα πρέπει να ερευνηθούν ξανά εις βάθος για να εξακριβωθεί εάν οι δράστες έχουν κάποια σχέση με την ακροδεξιά», δήλωσε ο εκπρόσωπος του γερμανικού Υπουργείου Εσωτερικών Χέντρικ Λέργκες. Επίσημως έχουν καταγραφεί **63 ανθρωποκτονίες** που αποδίδονται σε νεοναζιστές μετά την επανένωση της Γερμανίας το 1990¹¹³.

¹¹² <http://www.spiegel.de/panorama/beate-zschaepe-mutter-ueber-nsu-boehnhardt-und-mundlos-a-867290.html>, <http://www.bild.de/news/inland/nsu/muenchen-prozess-gerichtsmediziner-so-starben-die-killer-nazis-36068884.bild.html>, <http://www.welt.de/politik/deutschland/article128275624/So-starben-Uwe-Mundlos-und-Uwe-Boehnhardt.html>

¹¹³ http://www.spiegel.de/international/topic/national_socialist_underground/

3.4. Πολιτικά κόμματα και συνθήκες που ευνοούν την ανάπτυξη ακροδεξιών και ναζιστικών στοιχείων

Το κύμα εκλογικών επιτυχιών και η αυξανόμενη πολιτική επιρροή της άκρας Δεξιάς συνεχίζει να εξαπλώνεται σε όλη την Ευρώπη. Την εξαίρεση στον κανόνα αποτελεί η Γερμανία, όπου αυτή την περίοδο δεν υπάρχουν δυνάμεις, οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν σε αυτήν την κατηγορία. Κρίνοντας από πρόσφατες έρευνες και δημοσκοπήσεις, αυτό μπορεί να αλλάξει πολύ σύντομα. Προς το παρόν πάντως δεν φαίνεται να υπάρχει κάποιο σχήμα ικανό να διευρύνει την απήχησή του στην κοινωνία σε βαθμό συγκρίσιμο με τις επιτυχίες του κόμματος του Γκερτ Βίλντερς στην Ολλανδία ή του FPÖ στην Αυστρία,

Πέρα από το ναζιστικό παρελθόν και τον παραδοσιακό κατακερματισμό της γερμανικής άκρας Δεξιάς, στη Γερμανία είναι περίπλοκες και οι νομικές προϋποθέσεις για ένα νέο κομματικό εγχείρημα. Η ομοσπονδιακή δομή του κράτους απαιτεί όχι απλώς μια κεντρική κομματική δομή, αλλά τοπικές οργανώσεις σε κάθε κρατίδιο της χώρας. Το επιτυχημένο εκλογικά στο Αμβούργο κόμμα του Ρόναλντ Σιλ απέτυχε γρήγορα στην προσπάθεια επέκτασής του, όπως είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν η οργάνωση PRO στην Κολωνία (Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία) θα τα καταφέρει περαιτέρω.

Μπορεί το εκλογικό αποτύπωμα (ποσοστό) της ακροδεξιάς (φασιστο-ναζιστική) στην πολιτική σκηνή της Γερμανίας να είναι μικρό, η επίδραση όμως, που έχει στην εμφάνιση νεοναζιστικών συμπεριφορών δεν είναι αντίστοιχη. Το γεγονός αυτό οφείλεται στους εξής λόγους: Πρώτον, η αντιμεταναστευτική προπαγάνδα έχει δημιουργήσει κλίμα φυλετικής βίας. Δεύτερον, τα κυβερνώντα κόμματα έχουν ενσωματώσει στην ατζέντα τους ζητήματα με τα οποία ασχολείται παραδοσιακά η ακροδεξιά, με σκοπό την ανάκτηση των δυσαρεστημένων ψηφοφόρων. Τρίτον, τα ακροδεξιά κόμματα έχουν καταφέρει να συνδυάσουν τη μετριοπαθή με την ακραία δεξιά πολιτική. Τέταρτον, η ιδεολογία της Νέας Δεξιάς έχει συμβάλλει στο δεξιό εξτρεμισμό, ο οποίος αποτελείται από τις εξής συνιστώσες: τη μετατροπή του φυλετικού ρατσισμού σε πολιτισμικό ρατσισμό και τον παραδοσιακό αντισημιτισμό. Πέμπτον, παρατηρείται ιδεολογική σύγκλιση πολλών κομμάτων της δεξιάς στις ιδεολογικές διακηρύξεις της Νέας Δεξιάς¹¹⁴.

Γενικότερα, ο δεξιός εξτρεμισμός είναι μία ιδεολογία που σταδιακά

¹¹⁴ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford:Routledge

παρεισφύρει στη Γερμανική κοινωνία και στην εμφάνιση νεοναζιστικών στοιχείων. Η δυσαρέσκεια για το πολιτικό σύστημα, η κοινωνικο-οικονομική ανασφάλεια και οι αλλαγές στην κοινωνία, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες που ευνόησαν την άνοδο της ακροδεξιάς. Στην εξέλιξη αυτή συνετέλεσε και η δίωξη των δεξιών εξτρεμιστικών κομμάτων κατά τη δεκαετία του 1990. Το γεγονός αυτό διέσπασε τις ακροδεξιές οργανώσεις σε αυτόνομες μικρές ομάδες που δραστηριοποιούνται παράνομα, αλλά δεν επηρέασε τη δράση τους, καθότι οι ομάδες αυτές είχαν ήδη δημιουργήσει ένα δίκτυο με πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες. Ακόμα, η άνοδος του εθνικισμού στην Ανατολική Ευρώπη, ευνόησε τη δραστηριοποίηση των γερμανικών ακροδεξιών οργανώσεων.

Ο φασισμός σήμερα εκφράζεται με δεκάδες διαφορετικούς και εκσυγχρονισμένους τρόπους που είναι δυσδιάκριτοι αν κάποιος δεν γνωρίζει το βασικό κίνητρο, την ουσία της φασιστικής κοσμοθεωρίας, της οποίας ο Χίτλερ και ο Μουσολίνι υπήρξαν εκπρόσωποι. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως η ακροδεξιά δραστηριοποιείται μέσω κομμάτων, μαχητικών νεοναζιστικών ομάδων δράσης, νεοσατανιστικών οργανώσεων, ταγμάτων, 'ναών' κ.ά. Κυριότερη μορφή δράσης της ακροδεξιάς, αποτελεί αυτή των μαχητικών παραπολιτικών οργανώσεων. Αυτή η μορφή δράσης ήταν ακόμα πιο έντονη την περίοδο στην οποία είχαν απαγορευτεί οι ακροδεξιές οργανώσεις από την εκλογική διαδικασία. Μάλιστα, η συνέχιση της δράσης των ακροδεξιών οργανώσεων στο κοινωνικό περιβάλλον αποδεικνύει πως η επιβίωση της ακροδεξιάς ιδεολογίας δεν εξαρτάται από το αν έχει πολιτική ή κοινοβουλευτική εκπροσώπηση.

Οι δεξιές εξτρεμιστικές ιδεολογίες συγκροτούνται από αυταρχικές, εθνικιστικές, ξενοφοβικές, φιλοναζιστικές και αντισημιτικές αντιλήψεις και είναι αποδεκτές από το 11% με 12% των Δυτικογερμανών και από το 18% με 19% των Ανατολικογερμανών. Βέβαια, οι ακροδεξιές και οι δεξιές-εξτρεμιστικές αντιλήψεις δεν μετουσιώνονται απαραίτητα σε εκλογική δύναμη για τα κόμματα του ακροδεξιού χώρου. Εντούτοις, τα ακροδεξιά κόμματα δεν έχουν καταφέρει να μετουσιώσουν την κοινωνική διαθεσιμότητα προς την ακροδεξιά, σε εκλογική δύναμη. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε δύο βασικές συνιστώσες. Η πρώτη συνιστώσα είναι οι «δομικές αδυναμίες» των κομμάτων του ακροδεξιού χώρου. Τα ακροδεξιά κόμματα στη Γερμανία, όπως και σε όλη την Ευρώπη, χαρακτηρίζονται από ελλείψεις σε προγραμματικό και οργανωτικό επίπεδο, γεγονός που τα εμποδίζει να έχουν πρόσβαση σε ευρύτερα τμήματα του πληθυσμού. Η δεύτερη

συνιστώσα, σχετίζεται με την ιδιαίτερη θεσμική κατάσταση που υπάρχει στην γερμανική πολιτική σκηνή. Το ισχύον μοντέλο της «αμυνόμενης δημοκρατίας», έχει ως σκοπό την προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος από ακραίες ιδεολογίες και έχει καθοριστεί με γνώμονα την αντίθεση στο δεξιό εξτρεμισμό και την πολιτική απομόνωση των άκρων του κομματικού συστήματος. Στόχος της «αμυνόμενης δημοκρατίας» είναι η άκρα δεξιά, τόσο λόγω της ιστορικής της σύνδεσης με τον ναζισμό, όσο και λόγω του πολιτικού της εξτρεμισμού¹¹⁵.

Αυτή είναι και η θεσμική αδυναμία της «αμυνόμενης δημοκρατίας» έναντι όσων δηλώνουν τυπικά την πίστη τους στο Σύνταγμα της χώρας. Η απειλή της κομματικής απαγόρευσης δύναται απλά να πιέσει τα κόμματα να δεχτούν προσχηματικά και όχι ουσιαστικά τη νομιμοφροσύνη τους απέναντι στους πολιτικούς θεσμούς και στη δημοκρατία. Το γεγονός αυτό αποδεικνύεται από τη δράση των ακροδεξιών κομμάτων και κυρίως του NPD, που υιοθετούν ένα αμιγώς αντιμεταναστευτικό και εθνικιστικό προφίλ. Κόμματα, όπως το Εθνικο-δημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας (NPD), η Γερμανική Λαϊκή Ένωση (DVU) και οι Republikaner, αποτελούν τους κύριους εκφραστές της γερμανικής ακροδεξιάς¹¹⁶.

3.4.1 Ο ρόλος του NPD στη γερμανική ακροδεξιά και στην εμφάνιση νεοναζιστικών στοιχείων

Το Εθνικο-δημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας (NPD) ιδρύθηκε το 1964 και στελεχώθηκε αρχικά από τον κομματικό χώρο της παλαιάς άκρας δεξιάς. Η ίδρυσή του συμπίπτει χρονικά με την οικονομική και πολιτική ύφεση στη χώρα, με αποτέλεσμα το NPD να θεωρείται ως ο μοναδικός «υπερασπιστής της αντισοσιαλιστικής και αντικομμουνιστικής κληρονομιάς». Με τον τρόπο αυτό, το κόμμα συγκέντρωνε ψήφους από τους Καθολικούς και όσους διαφωνούσαν με τις κυβερνήσεις συνασπισμού στη χώρα. Μολαταύτα, το κόμμα, παρά την εκλογική του επιτυχία στις ομοσπονδιακές εκλογές του 1969, όπου έλαβε το 4,3% του συνόλου των ψήφων, έκτοτε, σχεδόν, περιήλθε σε αφάνεια, διασπώμενο σε πολυάριθμες εξτρεμιστικές οργανώσεις.

Μετά την ενοποίηση των δύο Γερμανιών το 1990, έζησε μια πρόσκαιρη αναβίωση στην πρώην Ανατολική Γερμανία ανάμεσα στο νεανικό, απογοητευμένο και άνεργο πληθυσμό. Θα επανέλθει στην πολιτική σκηνή της χώρας στα μέσα της δεκαετίας

¹¹⁵ Γεωργιάδου, Β. (2008) Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

¹¹⁶ Klandermans B., Mayer N. (2006) Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass. Oxford: Routledge

του 1990, με διαφορετικό ιδεολογικό προφίλ. Πλέον, το NPD επιδιώκει το ρόλο του κόμματος διαμαρτυρίας, με τον προγραμματικό του λόγο να αντιτίθεται στην παγκοσμιοποίηση, στη μετανάστευση και στην καθεστηκυία τάξη. Μολαταύτα, η στρατηγική αυτή δεν απεδείχθη επιτυχής και από το 1996, εξελέγη αρχηγός του NPD ο Udo Voigt, το κόμμα στράφηκε στη στρατολόγηση νεοναζί.

Ιδιαίτερη αίσθηση έχει προκαλέσει μια ανακοίνωσή του, πως θα προβεί σε κινητοποιήσεις σε τζαμιά. Ανακοίνωση που προκάλεσε την εντονη αντίδραση του Συμβουλίου των Μουσουλμάνων, μίας εκ των τεσσάρων σημαντικότερων Μουσουλμανικών οργανώσεων της Γερμανίας, η οποία κατηγόρησε το NPD για εκστρατεία μίσους και ζήτησε να τεθεί το ακροδεξιό κόμμα εκτός νόμου. Ο γραμματέας του κόμματος Αϊμάν Μάζιεκ κατηγόρησε το NPD πως επιχειρεί να διεγείρει αντιμουσουλμανικά αισθήματα, ενώ χαρακτήρισε «ανυπόφορο» το γεγονός πως το κόμμα αυτό λαμβάνει κρατική ενίσχυση¹¹⁷.

Μια πρωτότυπη εκστρατεία κατά της ακροδεξιάς σκέφτηκε ο Βόλφγκανγκ Χόιμπις, υπουργός Επιστημών και Έρευνας της Βαυαρίας, προτείνοντας να επανεκδοθεί το βιβλίο του Αδόλφου Χίτλερ, «Ο Αγών μου». Το κείμενο λέει, δεν θα είναι αυτούσιο, αλλά θα περιέχει σχόλια ιστορικών, έτσι διατείνεται πως η διανθισμένη επανέκδοσή του, θα μειώσει τον κίνδυνο να εκμεταλλευτούν οι νεοναζί το περιεχόμενό του, ιδιαίτερα όταν τα πνευματικά δικαιώματα, που σήμερα ανήκουν στο κρατίδιο, γίνουν δημόσια περιουσία το 2015.

Τον Αύγουστο 2009¹¹⁸, το NPD απροκάλυπτα απαίτησε την επιστροφή στην πατρίδα του την Αγκόλα, ενός μαύρου εργαζομένου που συμμετείχε σε προεκλογική διαφήμιση των Χριστιανοδημοκρατών (CDU). «Εύχεται» σε ανακοίνωσή του στον Τσέκα Σαλ, «καλό ταξίδι επιστροφής στην πατρίδα του». Ο Τσέκα Σαλ, ο οποίος είναι ειδικός στην ενσωμάτωση των μεταναστών για την Χριστιανοδημοκρατική Ένωση (CDU) της καγκελαρίου Άνγκελα Μέρκελ, μετείχε στην εκστρατεία του συντηρητικού κόμματος στο ανατολικό κρατίδιο της Θουριγγίας, όπου ζει από το 1988, εμφανιζόμενος σε προεκλογική αφίσα του κόμματος εν όψει των εκλογών πλάι στους υποψηφίους του. Δεν είναι η πρώτη φορά που η Μουσουλμανική κοινότητα δέχεται προκλήσεις τέτοιου τύπου. Είχε προηγηθεί η δολοφονία μιας μουσουλμάνας μέσα σε δικαστήριο από ακροδεξιό εξτρεμιστή (όταν η γυναίκα είχε καταθέσει μήνυση εναντίον του διότι την

¹¹⁷ Γεωργιάδου, Β. (2008) Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

¹¹⁸ Επίθεση του NPD σε μετανάστη, (12/8/2009), <http://www.inewsgr.com/20/epithesi-tou-akrodexiou-germanikou-kommatos-se-metanasti.htm>

προσέβαλε επειδή φορούσε κεφαλομάντηλο)¹¹⁹.

Το Φεβρουάριο του 2010, έξι χιλιάδες νεοναζί συγκεντρώθηκαν στη Δρέσδη, όπως κάθε χρόνο, με αφορμή το βομβαρδισμό της πόλης από τους Συμμάχους το 1945. Οι πολίτες της Δρέσδης αντέδρασαν έντονα και για πρώτη φορά στα χρονικά, δώδεκα χιλιάδες άτομα συμμετείχαν στο μπλοκάρισμα της «Πένθιμης Πορείας» έξι χιλιάδων νεοναζί, με την αστυνομία να προχωρά σε συλλήψεις, ενώ στα επεισόδια υπήρξαν και 27 τραυματίες. Η κινητοποίηση 5.500 αστυνομικών απέτρεψε μεγαλύτερα επεισόδια, ενώ η Λένα Ροθ, εκπρόσωπος του κινήματος «Δρέσδη χωρίς Ναζί» ανέφερε πως "Για πρώτη φορά αποτρέψαμε την μεγαλύτερη συγκέντρωση νεοναζιστών στην Ευρώπη¹²⁰".

Σήμερα η ακροδεξιά έχει απήχηση μόνο σε τοπικό επίπεδο, ενώ χαρακτηρίζεται από έντονη εξωκοινοβουλευτική δραστηριότητα. Η εκλογική της δύναμη αυξάνεται στα γερμανικά κρατίδια, αλλά δεν πλησιάζει, σε ομοσπονδιακό επίπεδο, το 5%, που απαιτείται ώστε να εισέλθει στο Γερμανικό Κοινοβούλιο¹²¹.

3.4.2 Η Γερμανική Λαϊκή Ένωση (DVU)

Η Γερμανική Λαϊκή Ένωση υπάρχει ως πολιτικό κόμμα από το 1987 (ως πολιτική οργάνωση υπάρχει από το 1971 με ιδρυτή τον Gerhard Frey). Η δομή του είναι αυστηρά προσωποκεντρική, καθότι όλες οι αποφάσεις λαμβάνονται από τον ηγέτη και ιδρυτή της Gerhard Frey. Συνεπώς, απουσιάζει κάποια ηγετική ομάδα σε ομοσπονδιακό επίπεδο, ενώ δεν υπάρχουν ούτε πραγματικά κομματικά μέλη. Μέλη του κόμματος θεωρούνται μόνο οι αναγνώστες της εβδομαδιαίας εφημερίδας Deutsche-National-Zeitung, την οποία και εκδίδει ο Frey. Η προσωπική φιλοδοξία του Frey είναι να μετατραπεί η Deutsche-National-Zeitung και οι αναγνώστες της σε «ομάδα δράσης», ώστε να ανανεωθεί η ακροδεξιά στη Γερμανία. Το DVU ενσωματώνει στον προγραμματικό του λόγο, ζητήματα εθνικής ταυτότητας, αναθεώρησης της ιστορίας του εθνικοσοσιαλισμού, απαγόρευσης της μετανάστευσης, περισσότερης αστυνόμευσης και μεγαλύτερου κράτους πρόνοιας.

3.4.3 Το κόμμα των Republikaner

Το κόμμα των Republikaner έχει καταφέρει να αποσπάσει ψήφους από όλο

¹¹⁹ Δολοφόνησε Αιγύπτιο γιατί ήταν μουσουλμάνο, (29/10/2009), <http://www.dw.de/a-4838533>

¹²⁰ www.kathimerini.gr με πληροφορίες από ΑΠΕ- ΜΠΕ" & http://www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathremote_1_14/02/2010_323863

¹²¹ Klandermans B., Mayer N. (2006) Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass. Oxford: Routledge

το φάσμα της πολιτικής, κυρίως από τα κατεστημένα κόμματα των παλαιών κρατιδίων, στα οποία έχει μεγαλύτερη απήχηση. Βέβαια, τα εκλογικά ποσοστά δεν είναι πάντα ανάλογα της πραγματικής πολιτικής ισχύος του κόμματος. Δηλαδή, αν και οι Republikaner είχαν μειωμένα ποσοστά, κατάφεραν να αυξήσουν τα στρατολογημένα μέλη τους περίπου κατά 50%. Οι ψηφοφόροι του κόμματος είναι κυρίως οι δυσαρεστημένοι από τα κατεστημένα κόμματα και οι υποστηρικτές των δεξιών εξτρεμιστικών κομμάτων. Η ιδεολογία του κόμματος συνδυάζει τις συντηρητικές αξίες των Χριστιανοδημοκρατών με την επιθετική πολιτική του NPD και τη νεοφιλελεύθερη κριτική του σύγχρονου κράτους πρόνοιας της Νέας Δεξιάς. Η ρητορική του κόμματος στηρίζεται περισσότερο στον εθνικισμό μέσω μίας λαϊκιστικής προσέγγισης των εθνικών ζητημάτων και της καταγγελίας των κρατικών δομών και της καθεστηκυίας τάξης. Η πολιτική του έχει κυρίως ως στόχο τους μετανάστες, γεγονός που δεν του επιτρέπει ευελιξία στην πολιτική σκηνή. Όταν το μεταναστευτικό αποτελούσε πρωτεύον ζήτημα για την κοινή γνώμη, τα ποσοστά του κόμματος ήταν υψηλά, ενώ αντίθετα όταν το πρόβλημα αυτό χάνει τον επείγοντα χαρακτήρα του, τότε η εκλογική ισχύς του κόμματος εξασθενεί. Επιπροσθέτως, το κόμμα αυτό είναι αρκετά ασταθές, όσον αφορά το ιδεολογικό του προφίλ. Κάποιες φορές παρουσιάζεται ως αντικρατικό, προστατεύοντας τα συμφέροντα των ελεύθερων επαγγελματιών, άλλοτε ως πολέμιος της παγκοσμιοποίησης και υπέρμαχος του κράτους-πρόνοιας, άλλες πάλι στρέφεται κατά των Η.Π.Α. ή κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι Ρεπουμπλικάνοι δίνουν αντιμεταναστευτικό τόνο στις προγραμματικές τους διακηρύξεις, θεωρώντας την παγκοσμιοποίηση και την Ευρωπαϊκή Ένωση τους βασικούς υπευθύνους για την πολυπολιτισμικότητα και τη μετανάστευση (λόγω της απελευθέρωσης της διακίνησης εργαζομένων). Εντούτοις, η πολιτική αυτή βελτίωσε τα ποσοστά του κόμματος στα νέα κρατίδια, στα οποία παραδοσιακά το δεξιό εξτρεμιστικό κόμμα δεν είχε εκλογική ισχύ. Μάλιστα, από το 1990 και μετά και στα δύο τμήματα της Γερμανίας έχει παρατηρηθεί σταθερή αύξηση της φυλετικής βίας, ενώ η πλειονότητα των αδικημάτων διαπράχθηκε στα νέα κρατίδια. Η ξеноφοβία προκαλεί είτε ανοχή, είτε συμμετοχή σε πράξεις βίας στα νέα κρατίδια.

3.5. Λόγοι ανόδου του δεξιού εξτρεμισμού και νεοναζισμού στα νέα κρατίδια

«... Με την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, το Νοέμβριο του 1989, η

εμφάνιση νεοναζιστικών στοιχείων, όπως προαναφέρθηκε, φαίνεται, να βρίσκει απήχηση στα νέα κρατίδια. Η Γερμανία δέχθηκε ένα μεγάλο κύμα μεταναστών, Ανατολικογερμανών και γερμανικής καταγωγής από Ανατολικές χώρες, αλλά και από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και του Τρίτου Κόσμου. Μάλιστα, το 79,8% των αιτούντων άσυλο στη Γερμανία, ήταν εκτός ΕΕ. Βέβαια, όσον αφορά στους Ανατολικογερμανούς και στους μετανάστες γερμανικής καταγωγής από τις Ανατολικές χώρες, είχαν το ίδιο καθεστώς πρόνοιας με τους γερμανούς πολίτες»¹²².

Για τους πολίτες (μετανάστες και πρόσφυγες) προερχόμενους από τα κράτη του πρώην υπαρκτού σοσιαλισμού (Σοβ. Ένωση, Ανατ. Γερμανία κ.λπ.) οι νέες κοινωνικές συνθήκες, μέσα στις οποίες καλούνται να επιβιώσουν, είναι πρωτόγνωρες γι' αυτούς. Γιατί μετά την ενοποίηση των δύο Γερμανιών, η κοινωνία της πρόνοιας και του κρατικού προστατευτισμού, μετατράπηκε σε «κοινωνία του ρίσκου», όπου κυριαρχεί η κοινωνικο-οικονομική ανασφάλεια.

«Ο μετασχηματισμός ενός σοσιαλιστικού κράτους σε ισχυρό καπιταλιστικό κράτος, δημιούργησε κλίμα κοινωνικής αναταραχής. Ιδιαίτερα στα νέα κρατίδια, η ανεργία, η αποειδίκευση ως αποτέλεσμα της αποβιομηχάνισης, η άρση κάθε κρατικού ελέγχου στις τιμές, αλλά και οι περικοπές των κρατικών επιδοτήσεων, δημιούργησαν λαϊκή δυσαρέσκεια. Αλλά και στα παλαιά κρατίδια, η φορολογική πολιτική που ασκήθηκε με την ενοποίηση των δύο Γερμανιών, δημιούργησε εξίσου μεγάλη δυσαρέσκεια. Η μετάβαση από το καθεστώς του κρατικού παρεμβατισμού στην ελεύθερη αγορά δεν ήταν ευνοϊκή για το σύνολο του γερμανικού πληθυσμού, δημιουργώντας συνθήκες για την άνοδο της ακροδεξιάς.

Το 83% των υποστηρικτών των ακροδεξιών κομμάτων δεν ήθελαν να δοθεί η γερμανική ιθαγένεια στους γερμανικής καταγωγής μετανάστες, διότι θεωρούνταν υπεύθυνοι για την ανεργία και τις ελλειπείς κοινωνικές παροχές του Γερμανικού κράτους προς τον γηγενή πληθυσμό. Ένα μεγάλο μέρος του Γερμανικού λαού υποστηρίζει τόσο την επιστροφή των μεταναστών στις χώρες προέλευσής τους, όσο και την αλλαγή του καθεστώτος υποδοχής μεταναστών. Την περίοδο αυτή κλιμακώθηκε η φυλετική βία και αυξήθηκε ο αριθμός των δεξιών εξτρεμιστικών οργανώσεων»¹²³.

¹²² Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.

¹²³ Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford: Routledge

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Εκφάνσεις του νεοναζισμού στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η εξέλιξη της ακροδεξιάς παρουσιάζει ορισμένες ιδιοτυπίες. Ένα μέρος της αποτελείται από άτομα τα οποία χαρακτηρίζονται από φιλομοναρχικές απόψεις, η επιρροή των οποίων φθίνει συνεχώς, ενώ ένα δεύτερο κομμάτι συγκεντρώνει τους νοσταλγούς του δικτατορικού καθεστώτος του 1967. Το τρίτο μέρος, τέλος, που είναι όχι μόνο το δυναμικότερο, αλλά και το πλέον οργανωμένο, συγκεντρώνει στους κόλπους του νεοναζιστές όλων των αποχρώσεων.

4.1. Δικτατορία και η γοητεία του φασισμού στην Ελλάδα (1920-1967)

Τι συμβαίνει στην Ελλάδα τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα; Έντονο είναι το φλερτ της άρχουσας τάξης με τον φασισμό, το οποίο εκδηλώνεται σε όλο το φάσμα του αστικού πολιτικού συστήματος. Ενδεικτική είναι ίσως η στιχομυθία Βενιζέλου-Πλαστήρα παραμονές των εκλογών του 1933, όταν το Κόμμα των Φιλελευθέρων βρισκόταν αντιμέτωπο με σίγουρη ήττα. Ο Γ. Δαφνής¹²⁴ αναφέρει πως ο Πλαστήρας πρότεινε στον Βενιζέλο τη διενέργεια πραξικοπήματος, ώστε να «κάνουμε ό,τι και στην Ιταλία, που χάρις τον Φασισμό προοδεύει». Ο Βενιζέλος «του απήντησε ότι δεν ήτο μεν ενθουσιασμένος με το κοινοβουλευτικόν καθεστώς, αλλ' ότι τα ελαττώματα των άλλων λύσεων, ήσαν τόσο μεγάλα, ώστε ουδ' επί στιγμὴν εδέχετο αλλαγὴν του πολιτεύματος. Η Ιταλία, προσέθεσεν, επήγαινε καλά, διότι εκεί υπήρχε δικτάτωρ, ενώ εις την Ελλάδα δεν υπήρχε δικτάτωρ...Και χαριτολογών, κατέληξεν ο Βενιζέλος: Ἐάν πείσεις τον Μουσολίνι να αφήση την Ιταλίαν και να ἔλθῃ εδῶ, τότε, ίσως, συμφωνήσω να γίνῃ δικτατορία». Ο Πλαστήρας θα εκφράσει και πάλι την «προτίμησή» του στις δυνάμεις του Άξονα σε ιδιόχειρη επιστολή του στις 21 Απριλίου 1941 (όταν τα γερμανικά στρατεύματα προήλαυναν ἤδη σε ελληνικό ἔδαφος), προτρέποντας σε σχηματισμό φιλογερμανικής κυβέρνησης¹²⁵.

Ο δε Γ. Κονδύλης - από την «άλλη πλευρά» του αστικού πολιτικού φάσματος - ένα χρόνο πριν την εγκαθίδρυση του καθεστώτος Μεταξά, θα χαρακτηρίσει τον Ιταλό δικτάτορα ως τον «καλύτερο ἄνδρα της σημερινῆς εποχῆς», ο οποίος, «κατάφερε

¹²⁴ Δαφνής Γρηγόριος, (1955) «Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων», Τόμος Β (Αθήνα: Ίκαρος) σελ.182-184

¹²⁵ Αναδημοσιεύτηκε στην «Καθημερινή», 14 Σεπτεμβρίου 1997

να πειθαρχήσει έναν ζωντανό λαό...και να λύσει το πρόβλημα της συνεργασίας μεταξύ κεφαλαίου και εργατών¹²⁶.

Ομάδες όπως η Λεγεών Εθνικής Σωτηρίας, η Ένωση Ελλήνων Φασιστών, η Τρίαινα προσπάθησαν να εισέλθουν στο πολιτικό σκηνικό, αλλά δεν κατάφεραν να συσπειρωθούν. Η μόνη οργάνωση που κατάφερε να κάνει αισθητή την παρουσία της, ήταν η Εθνική Ένωση Ελλάς, η οποία ανέπτυξε δράση κατά των «κόκκινων» συνδικάτων, με δολοφονικές επιθέσεις, εμπρησμούς, το βίαιο σπάσιμο απεργιών, κ.ο.κ. Παράλληλα, επιθέσεις ρατσιστικού χαρακτήρα, είχαμε τόσο εναντίον των εβραίων (της Θεσσαλονίκης), όσο και των προσφύγων της Μικράς Ασίας και του Πόντου, που οι λεγόμενοι υπερεθνικόφρονες τότε, τους θεωρούσαν τουρκόσπορους και απαιτούσαν τον εξαγνισμό των πόλεων από την παρουσία τους. Η ίδια ομάδα, στην πρώτη της συμμετοχή σε εκλογές, κατάφερε να συγκεντρώσει εκπληκτικό ποσοστό ψήφων στην βορειοδυτική Ελλάδα

Τον Απρίλη του 1936 η Βουλή (με την ψήφο εμπιστοσύνης των Λαϊκών και την ψήφο ανοχής των Φιλελευθέρων) παρέδωσε την εξουσία στον Μεταξά, ένα αυταρχικό καθεστώς, με πολλά εθνικιστικά και φασιστικά χαρακτηριστικά, ο οποίος 4 μήνες αργότερα, μία μέρα πριν την προκηρυχθείσα γενική απεργία κήρυξε το στρατιωτικό νόμο. Γιατί επιβλήθηκε φασιστικό καθεστώς στην Ελλάδα; Την απάντηση την έδωσε ο ίδιος ο Ι. Μεταξάς, διευκρινίζοντας με ειλικρίνεια όσο και κυνικότητα, πως σκοπός της δικτατορίας δεν ήταν άλλος παρά η «αδιάκοπος φροντίς διά την στερέωσιν του αστικού καθεστώτος με όλας τας αναγκαίας θυσίας διά το σύνολον της κοινωνίας και ιδίως διά τας ενδεείς τάξεις¹²⁷.

Κατά την περίοδο της κατοχής και του εμφυλίου, εμφανίζεται η συγχώνευση βενιζελικών, βασιλικών και φασιστών για την διάσπαση των κομμουνιστικών δυνάμεων. Την περίοδο 1950-1967 καμία φασιστική κίνηση δεν κατάφερε να εδραιωθεί, λόγω της πρόσφατης μνήμης της κατοχής, αλλά και του συνδυασμού με την υποδούλωση.

4.2. Δικτατορία και η γοητεία του φασισμού στην Ελλάδα (1967-1980)

Κατάλοιπο του παρελθόντος αποτελεί το μοναρχοφασιστικό "Κόμμα της 4ης Αυγούστου" (Κ4Α), το οποίο, ως φαίνεται, τείνει να εξαφανιστεί¹²⁸. Το 1977

¹²⁶ Ανδρικόπουλος Γ. (1977) «Οι ρίζες του ελληνικού φασισμού» (Αθήνα: Διογένης) σελ.150

¹²⁷ Λιναρδάτος Σ (1966) «4η Αυγούστου» (Αθήνα: Θεμέλιο) σελ.112

¹²⁸ Klandermands B., Mayer N. (2006) Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass. Oxford:Routledge

δημιουργήθηκε το «Ενιαίο Εθνικιστικό Κίνημα», το οποίο έχει σχέσεις με ομάδες του εξωτερικού, όπως τη βρετανική League of St. George. Η «Εθνική Πολιτική Ένωση» εμφανίστηκε το 1984. Χαρακτηρίστηκε, ως ένα κόμμα, το οποίο ήταν άμεσα συνδεδεμένο με τη στρατιωτική δικτατορία των συνταγματαρχών. Το 1984 στις ευρωεκλογές, η «ΕΠΕΝ», κατάφερε να έχει το 2,25% των ψήφων και μια έδρα στο Ευρωκοινοβούλιο. Από τότε η δύναμή της δε κατάφερε να αυξηθεί πάνω από 1%. Στην Ελλάδα το τελευταίο διάστημα έχουν κάνει την εμφάνισή τους, κάποιες οργανώσεις με δράση κυρίως σε έκδοση βιβλίων και περιοδικών, με φασιστικές ιδέες και περιεχόμενο.

Το 1967 με 1974 ο δικτάτορας Παπαδόπουλος καταλαμβάνει τα ηνία της χώρας με τη δικτατορία των συνταγματαρχών. Παρόλα αυτά, ούτε η δικτατορία αυτή, μπορεί να χαρακτηριστεί φασιστική, διότι δεν στηρίχθηκε ούτε μια φορά, στον ελληνικό λαό, κάτι που είναι βασικό στοιχείο του φασιστικού κινήματος.

Κατά τη μεταπολίτευση, υπάρχουν αρκετοί νοσταλγοί της χούντας, αλλά και αρκετές κινήσεις, όπως το κόμμα της 4ης Αυγούστου, η ίδρυση του εθνικοσοσιαλιστικού περιοδικού «Χρυσή Αυγή» με εκδότη τον Ν. Μιχαλολιάκο και την εισχώρηση φασιστικών προτύπων σε αθλητικές ομάδες, όπως η ίδρυση του ΝΟΠΟ (Ναζιστική Οργάνωση Παναθηναϊκών Οπαδών). Από το 1990 ως και σήμερα, εμφανίζονται διαφορετικές αντιλήψεις στον κόσμο, όταν σημειώνεται η τεράστια εισροή μεταναστών στη χώρα.

Οι σχέσεις Μιχαλολιάκου και Χρυσής Αυγής με τον Γ. Παπαδόπουλο και τη χούντα είναι πολλαπλές. Εμφανείς και αφανείς. Περιγράφονται εξαιρετικά και τεκμηριώνονται από τον Δημήτρη Ψαρρά¹²⁹. Δεν περιορίζονται μόνο στον αρχηγό, αλλά επεκτείνονται και σε άλλα πρόσωπα (υπαρχηγούς, παρατρεχάμενους και άλλους «επώνυμους» χουντικούς από τα παρασκήνια). Πρόκειται για συγγένειες πρώτου βαθμού, που εκτείνονται από την εμφάνιση της «εθνικοσοσιαλιστικής» έως τη σημερινή «εθνικιστική» Χρυσή Αυγή.

Την τελευταία δεκαετία, η οικονομική και κοινωνική διάλυση της χώρας, και ο μεγάλος αριθμός εισροής μεταναστών χωρίς χαρτιά, είχε ως αποτέλεσμα την τρομακτική άνοδο της Χ. Αυγής, σε σημείο να κατακτήσει σημαντικό αριθμό εδρών στην Ελληνική βουλή¹³⁰.

¹²⁹ Δημήτρης Ψαρράς, «Η Μαύρη Βίβλος της Χρυσής Αυγής, Ντοκουμέντα από την ιστορία και τη δράση μιας ναζιστικής ομάδας», εκδόσεις Πόλις, Αθήνα, Οκτώβριος 2012.

¹³⁰ Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη

4.3. “Παράνομη” μετανάστευση και ρατσιστική βία που οδηγεί σε φιλοναζιστικές συμπεριφορές στην Ελλάδα

Την αύξηση ρατσιστικών επιθέσεων στην Ελλάδα καταγγέλλει το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας¹³¹, (Έκθεση για τη ρατσιστική βία το 2013), (Απρίλιος 2014), που οδηγεί σε φαινόμενα ρατσιστικών και φασιστικών συμπεριφορών από μέρους των κατοίκων της χώρας. Μόνο τον τελευταίο χρόνο το Δίκτυο κατέγραψε, μέσω συνεντεύξεων με τα θύματα, 166 περιστατικά ρατσιστικής βίας με τουλάχιστον 320 θύματα: τα 143 περιστατικά αφορούν μετανάστες ή πρόσφυγες, ενώ τα υπόλοιπα 22 ήταν κατά ΛΟΑΤ ατόμων και 1 εναντίον υπερασπίστριας ανθρωπίνων δικαιωμάτων (συνηγόρου θυμάτων).

«Τα ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τη φύση των επιθέσεων που προκύπτουν από την καταγραφή των περιστατικών καταδεικνύουν τη συνέχιση του *modus operandi* των οργανωμένων ομάδων ρατσιστικής βίας εντός του 2013: τα θύματα αναφέρουν τη χρήση όπλων κατά τη διάρκεια των επιθέσεων, όπως ρόπαλα, σιδηρολοστοί, πτυσσόμενα γκλομπ, σπρέι, αλυσίδες, σιδηρογροθιές, μαχαίρια και σπασμένα μπουκάλια, χρήση μεγαλόσωμων σκύλων».

Το κρίσιμο τρίμηνο μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα και την προφυλάκιση ηγετικών στελεχών της Χρυσής Αυγής με την κατηγορία ότι έχουν συγκροτήσει εγκληματική οργάνωση (Οκτώβριος-Δεκέμβριος 2013), το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας κατέγραψε 18 περιστατικά ρατσιστικής βίας. Η σημαντική μείωση των κρουσμάτων ρατσιστικών επιθέσεων σε σχέση με το προηγούμενο διάστημα του 2013, πέραν της θετικής διάστασης που φέρει, έρχεται προς επίρρωση των δεδομένων του Δικτύου για την ύπαρξη ταγμάτων εφόδου, για τα οποία η ελληνική Πολιτεία άργησε δυστυχώς πολύ να λάβει μέτρα.

Το Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας τονίζει ότι η ατιμωρησία πυροδοτεί την κλιμάκωση των ρατσιστικών επιθέσεων και διαιωνίζει τη βία. Για το λόγο αυτό εφιστούσε της προσοχή στις αρχές να πάρουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη σύλληψη και την καταδίκη, όλων όσων εμπλέκονται σε πράξεις βίας, με κίνητρο το μίσος ή με ρατσιστικό κίνητρο. Μέσω της ανακοίνωσης του, ζητούσε την προστασία των θυμάτων και ουσιωδών μαρτύρων πράξεων ρατσιστικής βίας και την τιμωρία όλων των εμπλεκομένων.

Σημειώνεται επίσης από σχετικές εκθέσεις οργανισμών, όπως εκείνης της

¹³¹ Έκθεση για τη ρατσιστική βία το 2013. Το Δίκτυο συντονίζεται από την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Ύψατη Αρμοσσία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. (2 Απριλίου 2014),

Διεθνούς Αμνηστίας, οι अपαράδεκτες συνθήκες στις οποίες κρατούνται οι μετανάστες, η αύξηση των περιστατικών ρατσιστικής βίας εναντίον μεταναστών και η αστυνομική βία. Η οργάνωση επικρίνει την αστυνομία για «υπερβολική χρήση δακρυγόνων και άλλων χημικών κατά διαδηλωτών», στις πορείες, αλλά κυρίως για την κακομεταχείριση “παράνομων” μεταναστών. Αναφέρει, μεταξύ άλλων, το ξυλοδαρμό μεταναστών χωρίς έγγραφα, που φιλοξενούνται στο κέντρο κράτησης στο Σουφλί. Η έκθεση, επικρίνει σφοδρά τις συνθήκες διαβίωσης στα κέντρα αυτά, όπου οι “παράνομοι” μετανάστες ζουν ο ένας πάνω στον άλλο, με σοβαρές ελλείψεις υγιεινής και περιορισμένη πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη. Την κατάσταση του ασύλου στην Ελλάδα την παρομοιάζει με «ανθρωπιστική κρίση». Παρά το γεγονός ότι καταρτίστηκε νόμος για την ίδρυση υπηρεσίας, που θα εξετάζει τις καταχρήσεις αστυνομικών, η Διεθνής Αμνηστία εκφράζει αμφιβολίες για το κατά πόσο αυτή θα είναι ανεξάρτητη και αποτελεσματική. Όσον αφορά τις ρατσιστικές επιθέσεις εναντίον μεταναστών, η έκθεση τονίζει ότι αυξήθηκαν ιδίως στην Αθήνα και επικρίνει τους αστυνομικούς, που δεν προστατεύουν τα θύματα. Το πρωί της 17ης Ιανουαρίου 2013 ο 27χρονος πακιστανός εργάτης Σαχζάτ Λουκμάν δολοφονήθηκε στα Πετράλωνα καθώς πήγαινε με το ποδήλατό του για δουλειά. Ο 29χρονος Χρήστος Στεργιόπουλος και ο 25χρονος Διονύσης Λιακόπουλος, επιβαίνοντας σε μηχανή και οπλισμένοι με πτυσσόμενα μαχαίρια «πεταλούδα», του επιτέθηκαν και τον δολοφόνησαν μαχαιρώνοντάς τον επτά φορές. Συνελήφθησαν αμέσως και ομολόγησαν. Μετά τη σύλληψη των δύο δραστών με τα όπλα του εγκλήματος, έγινε έρευνα στα σπίτια τους, όπου βρέθηκε υλικό της Χρυσής Αυγής και οπλοστάσιο που σαφώς προσιδιάζει σε ομάδες οργανωμένης ρατσιστικής βίας...¹³²

Για την υπόθεση της δολοφονίας Παύλου Φύσσα¹³³, εμπλέκονται και φέρονται ως συνεργοί δεκαπέντε πρόσωπα, μέλη και στελέχη της Χρυσής Αυγής. Οι εφέτες-ειδικές ανακρίτριες Ιωάννα Κλάπα και Μαρία Δημητροπούλου, αξιοποιώντας το αποδεικτικό υλικό, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι εκτός από τον προφυλακισμένο φυσικό αυτουργό της εγκληματικής πράξης Γιώργο Ρουπακιά προκύπτουν ενδείξεις για συμμετοχή στην ίδια πράξη εις βάρος συνολικά 15 προσώπων.

¹³² Το έγκλημα είναι ρατσιστικό, Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, (17/1/2014), <http://www.unhcr.gr/1againstracism/trial-sahzat-luqman-rvrm/>

¹³³ Δεκαπέντε πρόσωπα εμπλέκονται στη δολοφονία του Παύλου Φύσσα, Τα ΝΕΑ, (21/3/2014), <http://www.tanea.gr/news/greece/article/5099891/>

Λίγες ημέρες μετά τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα κατατέθηκαν στη δικαιοσύνη από τον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης Ν. Δένδια 33 δικογραφίες που αφορούν εγκληματικές ενέργειες και διερευνάται η σχέση τους με την Χρυσή Αυγή.

4.4. Το ελληνικό ακροδεξιό σύμπτωμα – Η Χρυσή Αυγή

Ευρωβουλή 2014 - Εκλογικό ποσοστό: 9.4% (+8.6 %) - Ευρωβουλευτές: 3 (+3)

Την τελευταία δεκαετία και ειδικά την πενταετία της κρίσης, το φαινόμενο της Χρυσής Αυγής αποκτά ανησυχητικές διαστάσεις. Οι παράμετροι φαίνεσθαι και είναι, αλλοιώως εικόνα και ουσία, μαζί αλλά και χώρια, έχουν υπερβεί τα όρια ανοχής και αντοχής, έστω κι αυτής της κουτσουρεμένης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας.

Για τη Χρυσή Αυγή, ο δημοσιογράφος Δημήτρης Ψαρράς¹³⁴, γράφει: «Η πιο οδυνηρή συνέπεια της πολύπλευρης ελληνικής κρίσης είναι, αναμφίβολα, η θριαμβευτική είσοδος στη Βουλή ενός ανοιχτά ναζιστικού κόμματος. Στην καταχνιά που έχει σκεπάσει όλη τη χώρα προστίθεται τώρα το μαύρο σύννεφο μιας πολιτικής οργάνωσης που επικαλείται το Χίτλερ ως πρότυπο και που εφαρμόζει

τη βία του πεζοδρομίου ως μέθοδο εθνικής ανάτασης.

Πώς φτάσαμε ως εδώ; Και πώς η Ελλάδα, που περηφανευόταν για την ανεκτικότητα της και την παραδοσιακή της φιλοξενία, κατέληξε στην κατώτερη βαθμίδα των πιο ξενόφοβων ευρωπαϊκών κοινωνιών; Πώς άνοιξε ξαφνικά ο ασκός του Αιόλου και η μέχρι πριν από λίγα χρόνια ανυπόληπτη και περιθωριακή ελληνική Ακροδεξιά έφτασε σήμερα να καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την πολιτική ατζέντα, επιβάλλοντας με το έτσι θέλω τις ακραίες της επιλογές στο κομματικό σύστημα; Πώς ξεχάσαμε τη δικτατορία; Πώς είναι δυνατόν να ψηφίζουν ένα ναζιστικό κόμμα στο Δίστομο και τα Καλάβρυτα; Και πώς ανεχόμαστε τη χλεύη κατά του Ολοκαυτώματος σε μια χώρα που έχασε στα στρατόπεδα συγκέντρωσης τη συντριπτική πλειονότητα των Εβραίων πολιτών της; Η απάντηση στα ερωτήματα αυτά απαιτεί τη μελέτη της ιστορίας και των ντοκουμέντων της οργάνωσης, από την ίδρυσή της, το μακρινό 1980, μέχρι σήμερα, που διεκδικεί με αξιώσεις να βάλει το δικό της μαύρο αποτύπωμα στις πολιτικές εξελίξεις. Στα κείμενα, στα σύμβολα και, κυρίως, στη δράση της Χρυσής Αυγής ανιχνεύονται οι λόγοι που επέτρεψαν την επανεμφάνιση Ταγμάτων Εφόδου

¹³⁴ Δημήτρης Ψαρράς, «Η Μαύρη Βίβλος της Χρυσής Αυγής, Ντοκουμέντα από την ιστορία και τη δράση μιας ναζιστικής ομάδας», εκδόσεις Πόλις, Αθήνα, Οκτώβριος 2012.

σε μια ευρωπαϊκή χώρα, αλλά και οι τρόποι να σταματήσουμε τον κατήφορο στη βαρβαρότητα».

Η Χρυσή Αυγή είναι μια οργάνωση με τρεις δεκαετίες δράση. Ο ηγετικός της πυρήνας παραμένει σχεδόν αναλλοίωτος γύρω από τον Ν. Μιχαλολιάκο και τον Χρ. Παππά. Προέρχεται από το Κόμμα Τετάρτης Αυγούστου του Κωνσταντίνου Πλεύρη, το οποίο επιχείρησε ανεπιτυχώς να εμφυσήσει τα φασιστικά του πιστεύω στους συνταγματάρχες. Η ομάδα Μιχαλολιάκου συγκροτήθηκε στη μεταπολίτευση με αυστηρά ναζιστικό προσανατολισμό, κρατώντας δηλαδή ιδεολογικές αποστάσεις από τον ιταλικό φασισμό, τη δικτατορία Μεταξά και τη δικτατορία της 21ης Απριλίου. Ο λόγος είναι ότι όλα αυτά τα καθεστώτα δεν διαθέτουν τον πυρήνα του ναζισμού, που δεν είναι άλλος από τον φυλετικό ρατσισμό και τον ακραίο αντισημιτισμό. Ο ναζισμός επιπλέον δεν είναι κρατικιστικός όπως ο φασισμός, αλλά επιδιώκει τη συγκρότηση της «φυλετικής εθνικής κοινότητας».

Από τη σκοπιά του ο Fabian Virchow¹³⁵ δηλώνει: [...]. «Μαζί με το ουγγρικό Jobbik, η Χρυσή Αυγή είναι αυτή τη στιγμή το πιο επιτυχημένο εκλογικά κόμμα στην Ευρώπη με ανοιχτά νεοναζιστική ιδεολογία, το οποίο μάλιστα ασκεί συστηματικά βία κατά των πολιτικών εχθρών του και κατά μεταναστριών, μεταναστών και προσφύγων. Αυτό είναι όμως αποτέλεσμα μιας πολύ ιδιαίτερης κατάστασης και δεν αντιγράφεται εύκολα».

Ενώ ο καθηγητής Δημήτρης Χριστόπουλος¹³⁶ αναρωτιέται: «Γιατί η ελληνική Ακροδεξιά συγκαταλέγεται, μαζί με την ουγγρική, στις πιο ακραίες στην Ευρώπη; Γιατί στην Ελλάδα έχουμε ναζισμό, και όχι φασισμό ή άλλες εκδοχές δεξιού εξτρεμισμού; Μια ψύχραιμη έρευνα δείχνει ότι στην Ελλάδα συντείνουν όλοι οι ικανοί και αναγκαίοι παράγοντες για αυτή την πιθανή θλιβερή πρωτιά».

Και συνεχίζει, επιχειρηματολογώντας ότι η ακροδεξιά στην Ελλάδα έχει ιστορικό βάθος, γιατί οι δεσμοί δεν διερρήχθησαν. «Δεν είναι μόνο η μη τιμωρία των δωσίλογων και συνεργατών –και αλλού δεν τιμωρήθηκαν–, κάτι πολύ βαρύτερο: ότι αυτοί υπήρξαν οι πυλώνες αντιμετώπισης του «εσωτερικού εχθρού» και στη συνέχεια οι στυλοβάτες του κράτους, από τον Δεκέμβρη του 1944 μέχρι τη θεσμική κορύφωση της συνταγματικής εκτροπής στη δικτατορία. Αυτοί έκαναν τη βρώμικη

¹³⁵ Fabian Virchow, καθηγητής Πολιτικής Θεωρίας στο Ντύσελντορφ, επικεφαλής της Ομάδας Μελέτης του Ακροδεξιού Εξτρεμισμού. Συνέντευξη στην Ιωάννα Μειτάνη, Ενθέματα της Αυγής, (29/9/2013).

¹³⁶ Δημήτρης Χριστόπουλος, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου, αντιπρόεδρος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. (Το κείμενο βασίζεται σε διάλεξη στη σειρά «Exploring narrative on the Greek crisis», που πραγματοποιήθηκε στο Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών, στις 12.6.2014).

δουλειά για να «ανήκομεν στη Δύση». Σήμερα, σαράντα χρόνια μετά την πτώση της χούντας, οι αυτολογοκριτικοί μηχανισμοί του χώρου αυτού –η ντροπή δηλαδή του να δηλώνεις χουντικός– αδυνατίζουν. Ο χρόνος περνάει. Τα ποσοστά της Χρυσής Αυγής στα παραδοσιακά «μαύρα» εκλογικά άνδρα της χώρας το αποδεικνύουν. Περιοχές, που, παρεμπιπτόντως, δεν έχουν κανένα πρόβλημα με το μεταναστευτικό... Η δικτατορία 'έκανε τη ζημιά' της στην παράδοση της ακροδεξιάς στην Ελλάδα καθώς την απονομιμοποίησε, αλλά σιγά σιγά η παράδοση αυτή ξαναβρίσκει την ορμή της και έναν νέο βηματισμό». Ακόμη, «... ο εθνικισμός, ο ρατσισμός και ο σεξισμός δεν αποτελούν μονοπώλιο της Χρυσής Αυγής - όπως και αλλού βέβαια ...»

Ο Πολυμέρης Βόγλης¹³⁷, παρατηρεί ότι, η βία της άκρας Δεξιάς βρίσκεται στον πυρήνα μιας ιδεολογίας μίσους, που καλλιεργεί τον εθνικισμό, τον ρατσισμό, τον αντισημιτισμό και την ομοφοβία. Μια ιδεολογία μίσους που δεν εκκολάφθηκε στις «πλατείες» αλλά μέσα από μια μακρά ιδεολογική διαδικασία στην οποία κυριάρχησαν στη δημόσια σφαίρα η πατριδοκαπηλία, η ξενοφοβία, οι θεωρίες συνωμοσίας, ο σεξισμός. Μια ιδεολογία που μετατράπηκε σε πολιτική δύναμη σε μια συγκεκριμένη ιστορική συγκυρία, όπου επικρατεί η ανεργία, η ανασφάλεια και η κατάρρευση του «παλαιού κόσμου». Ποια η διαφορά ανάμεσα στη ρητορική της Χρυσής Αυγής και σε απόψεις στο χώρο της Ν.Δ., όπως αυτή του Φαήλου Κρανιδιώτη, που καταγγέλλει τους πανεπιστημιακούς ότι «κοπρίζουν τα ανθελληνικά σκατά τους μέσα στα μυαλά της νεολαίας» και καλεί σε «επανελλήνιση» της παιδείας (*Κυριακάτικη Δημοκρατία*, 2.9.2012);

Από το ιστολόγιο της Βασ. Μετατρούλου, ο Κλέων Ιωαννίδης¹³⁸ παραθέτει ενδιαφέροντα ιστορικά στοιχεία της διαδρομής της Χρυσής Αυγής: Είναι γνωστό

πως η «Χρυσή Αυγή» αποτελεί ενεργό μέλος του Ευρωπαϊκού Εθνικού Μετώπου (ENF)¹³⁹, μιας άτυπης φασιστικής Διεθνούς¹⁴⁰, που εκπροσωπεί φασιστικά κόμματα και οργανώσεις από 13 ευρωπαϊκές χώρες και ιδρύθηκε το 2004 ενόψει ευρωεκλογών. Δεν είναι γνωστό, όμως, ότι η ΧΑ είχε προσχωρήσει, από τις απαρχές της, στην ακραία ναζιστική-εθνικοσοσιαλιστική (μαύρη) Διεθνή Νέα

¹³⁷ Πολυμέρης Βόγλης, διδάσκει σύγχρονη ιστορία στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, *Ενθέματα*, (29/9/2013).

¹³⁸ Κλέων Ιωαννίδης από το ιστολόγιο XYZ contagion της Βασ. Μετατρούλου, (31/3/2013) <http://xyzcontagion.wordpress.com/2013/03/31/net/>.

¹³⁹ «Ιός», «Καλοκαίρι με τον Αδόλφο», *Ελευθεροτυπία*, 25.9.2005

<http://www.iospress.gr/ios2005/ios20050925.htm>, (πρόσβαση στις 12/6/2014).

¹⁴⁰ Δημήτρης Ψαρράς, *Η Μαύρη Βίβλος της Χρυσής Αυγής*, Πόλις, Αθήνα 2012, σ. 157.

Ευρωπαϊκή Τάξη (New European Order [NEO] ή Nouvel Ordre Européen). Η Νέα Ευρωπαϊκή Τάξη δημιουργήθηκε το 1951, ως διάσπαση μιας προηγούμενης πανευρωπαϊκής νεοναζιστικής συμμαχίας, του Euroäische Soziale Bewegung (ESB), επειδή η τελευταία δεν ήταν αρκετά «ριζοσπαστική» στα ζητήματα της «υπεράσπισης της βιολογικής ακεραιότητας των λευκών Ευρωπαϊκών λαών και του αντικομμουνισμού»¹⁴¹, η οποία, στη διακήρυξή της, ήταν περισσότερο σαφής: Καλούσε για «πόλεμο ενάντια στους μπολσεβίκους Μογγόλους και τους καπιταλιστές νέγρους, στο καθήκον του λευκού ανθρώπου για την φυλετική επιβίωση και το *Aufartung*»¹⁴². Ακολούθησαν συνδιασκέψεις της ΝΕΟ στο Παρίσι (1953), τη Ζυρίχη (1960, 1962), το Μιλάνο (1965, 1967), τη Βαρκελώνη (1969, υπό την αιγίδα του ισπανικού CEDADE), τη Λυών (1972, 1974), τη Βαρκελώνη (1977, 1979) κ.α. Το 1979, η Νέα Ευρωπαϊκή Τάξη δίνει στη δημοσιότητα τη «Διακήρυξη της Βαρκελώνης», προϊόν της 14ης συνδιάσκεψής της, με συμμετοχές νεοναζιστών από όλο τον κόσμο.

Το Νοέμβριο του 1980 ο Νίκος Μιχαολιάκος απολύεται από την 42μηνη περιπετειώδη στρατιωτική του θητεία¹⁴³ και ένα μήνα μετά εκδίδει το πρώτο τεύχος του περιοδικού *Χρυσή Αυγή*, στο οποίο αναγράφεται ως «υπεύθυνος έκδοσης». Ο υπότιτλος του ήταν «Εθνικοσοσιαλιστική περιοδική έκδοσις», ο αγκυλωτός σταυρός παρών, μαζί με τον Χίτλερ, και το εθνικοσοσιαλιστικό στίγμα δίνεται απολύτως σαφώς: «Η Χρυσή Αυγή αυτοχαρακτηρίζετο μέσα από τις σελίδες του έντυπου του σαν έκδοση εθνικοσοσιαλιστική και αυτή η διαφορά όχι μόνο ορολογίας αλλά και ουσίας ήταν που σαφέστατα την διαχώριζε από το μεγαλύτερο μέρος του εθνικού χώρου, που εκείνη την εποχή δραστηριοποιείτο»¹⁴⁴.

Στο σπάνιο έντυπο του 1981 με την ιδεολογική διακήρυξη της ΧΑ υπέρ του ναζισμού/εθνικοσοσιαλισμού¹⁴⁵, (το περιοδικό μετρούσε μόλις 4 τεύχη), ο αναγνώστης μπορεί να δει τον αξιωματικό των SS, δύο σβάστικες, ενώ ο τίτλος «Νέα Ευρωπαϊκή Τάξη» δίνουν το μήνυμα πεντακάθαρα. Στον ελληνικό πρόλογο, γραμμένο από τη ΧΑ, διευκρινίζεται:

¹⁴¹ Kurt P. Tauber, «German Nationalists and European Union», *Political Science Quarterly*, τόμ. 74, τχ. 4 (Δεκέμβριος 1959), σ. 570 κ.ε. (goo.gl/0z6kg).

¹⁴² Στο ίδιο, σ. 573. *Aufartung*: Όρος του ναζιστικού φυλετικού ευγονισμού, που σημαίνει φυλετική βιολογική αναγέννηση μέσω της εξόντωσης των κατωτέρων

¹⁴³ Βλ. Ιστολόγιο XYZ Contagion, *Οι επωμίδες και τα κρηκτικά του Νίκου Μιχαολιάκου της Χρυσής Αυγής – Ψεύτης, βλαξ, καταδότης και Γιώτα-4*, 4.5.2012 (goo.gl/o8X21).

¹⁴⁴ Νίκος Μιχαολιάκος, *Εχθροί του καθεστώτος. Χρυσή Αυγή 1993-1998*, Ασκαλών, Αθήνα 2000, σ. 25.

¹⁴⁵ Όλες οι σελίδες προέρχονται από το συγκεκριμένο σπάνιο έντυπο της οργάνωσης, με τα στοιχεία: Χρυσή Αυγή, *Νέα Ευρωπαϊκή Τάξις, Η διακήρυξη της Βαρκελώνης*, εκδόσεις Χρυσή Αυγή, Αθήνα, 1981.

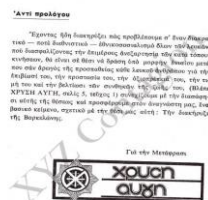
«Έχοντας ήδη διακηρύξει ότι προβλέπουμε σ' έναν διακρατικό εθνικοσοσιαλισμό όλων των λευκών [...], συνεχίζουμε με τη διασαφήνιση αυτής της θέσεως και προσφέρουμε στον αναγνώστη μας, ένα βασικό κείμενο, σχετικό με τη θέση μας αυτή: Την διακήρυξη της Βαρκελώνης». Για τη μετάφραση, Χρυσή Αυγή.

Μετά τα προλογικά, ακολουθεί ένα δισέλιδο με τα **7 σημεία της διακήρυξης**, όπου τα «άχρηστα βιοψυχικώς παράσιτα» απειλούν την «τελειοποίηση που είναι η μοίρα του λευκού ανθρώπου» και η διακήρυξη κλείνει με τη θέση πως «καλό στην ανθρωπότητα» και τον εμπλουτισμό του ανθρώπινου είδους κάνουν μόνο οι «φυλετικές elite» και πως αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της «διοικητικής ιατρικής».

Στις υπόλοιπες σελίδες ακολουθεί η ανάλυση όλων των παραπάνω: εθνικοσοσιαλιστικές αηδίες για τη λευκή φυλή, τον λευκό άνθρωπο, «νεγροποιήσεις», «υπανθρώπους Εβραίους», την εφαρμογή «ευγονικής πολιτικής για την σωτηρία των λευκών λαών», τις «αντιφυσικές τάσεις-ομοφυλοφιλία» (αλίμονο!), τη φυλάκιση του Rudolf Hess, και κλείνει με μια καταγραφή διώξεων εθνικοσοσιαλιστών και κάλεσμα για τη δημιουργία μιας «Ευρώπης των λευκών λαών».

Η Χρυσή Αυγή επίσημο μέλος της νεοναζιστικής Διεθνούς: Μετά την έκδοση του εντύπου, αντιπροσωπεία της ΧΑ ταξίδεψε στη Βαρκελώνη, συμμετείχε στην 15η συνδιάσκεψη της Νέας Ευρωπαϊκής Τάξης και υπέγραψε τη νέα επικαιροποιημένη διακήρυξη. Εκεί γίνεται αναφορά «στον ρόλο της Ελλάδος ως φραγμού στις διεισδύσεις των Ασιατικών ορδών στην Ευρώπη. Εκφράζεται η αλληλεγγύη προς τους ανά τον κόσμο φυλακισμένους εθνικοσοσιαλιστάς και προς τους Έλληνες συναγωνιστές που αντιμετωπίζουν την κρατική τρομοκρατία»¹⁴⁶. Το ναζιστικό μόρφωμα ήταν και επίσημα, πλέον, μέλος της νεοναζιστικής διεθνούς. Κατόπιν, η ομάδα τύπωσε και δεύτερο έντυπο, με τίτλο *Νέα Ευρωπαϊκή Τάξις 2*. Έχουμε ακούσει άπειρες φορές τον Νίκο Μιχαλολιάκο και τα πρωτοπαλικάρα της ναζιστικής οργάνωσης να ωρύονται, όταν τους ρωτάνε εάν είναι νεοναζί, απαντώντας με το στερεότυπο: «Είμαστε Έλληνες εθνικισταί, (κύριε)!». Σε κάθε περίπτωση, ούτε για «Έλληνες εθνικιστές» πρόκειται, ούτε για (απλούς) οπαδούς του εθνικοσοσιαλισμού ή θεωρητικούς θιασώτες των ναζιστικών θεωριών περί «ανώτερης ράτσας». Όπως προκύπτει από την ευθεία γραμμή που ξεκινάει το 1980 και φτάνει στα πογκρόμ του 2013, πρόκειται για ναζί εν ενεργεία, ναζί στην

2-4-1981

¹⁴⁶ περ. Χρυσή Αυγή, τχ. 10 (Μάιος-Ιούνιος 1983), σ. 16.

πράξη. Και με τη «θεωρητική» βούλα, αν θέλετε. Και αυτό δεν προκύπτει (μόνο ή τόσο) από τα εξώφυλλα με τις σβάστικες. Το γνωρίζουν καλά όλα τα θύματα των ανανδρων επιθέσεων της, την ώρα που οι χρυσαβγίτες*¹⁴⁷ υλοποιούν την δική τους εκδοχή του «Aufartung¹⁴⁸».

Η Μαύρη Διεθνής¹⁴⁹: Στο παρασκήνιο τείνει να διαμορφωθεί μια νέα φασιστική Διεθνής, με μικρές βέβαια δυνάμεις, αλλά δικτυωμένη σε όλη την Ευρώπη, που εκπροσωπεί φασιστικά κόμματα και οργανώσεις από 13 ευρωπαϊκές χώρες και ιδρύθηκε το 2004 ενόψει ευρωεκλογών, όπως μαρτυρά ο πίνακας με τα ιδρυτικά ή συνεργαζόμενα μέλη του Ευρωπαϊκού Εθνικού Μετώπου (ENF), από τις ακόλουθες ακροδεξιές ευρωπαϊκές οργανώσεις.

- Nationaldemokratische Partei Deutschlands (NPD, Εθνικοδημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας).
- La Falange (Η Φάλαγγα, Ισπανία).
- Narodowe Odrodzenie Polski (Εθνική Αναγέννηση Πολωνίας).
- Forza Nuova (Νέα Δύναμη, Ιταλία).
- Nacionala Speka Savieniba (Ενωση Εθνικής Δύναμης, Λετονία).
- Noua Dreapta (Νέα Δεξιά, Ρουμανία).
- Narodni Sjedinjeni (Εθνική Ενότητα, Τσεχία).
- Nationale Alliantie (Εθνική Συμμαχία, Ολλανδία).
- England First Party (Πρώτο Κόμμα Αγγλίας, Αγγλία).
- Slovenska narodna jednota (Σλοβακική Εθνική Ενότητα).
- Jednota slovenskej mladeze (Ενωση Σλοβακικής Νεολαίας).
- Partido Nacional Renovador (Κόμμα Εθνικής Ανακαίνισης, Πορτογαλία).
- Russky Obraz (Ρωσική Αξιοπρέπεια).
- Garde Franque (Φραγκική Φρουρά, Γαλλία).
- Otacastveni Pokret Obraz (Πατριωτικό Κίνημα Αξιοπρέπειας, Σερβία).
- Χρυσή Αυγή (και Πατριωτική Συμμαχία, Ελλάδα).

Κλείνουμε την ενότητα με τις απόψεις των Μιχαλολιάκου και Κασιδιάρη:

Ν. Γ. Μιχαλολιάκος: «Η Ελλάδα στη διάρκεια του πολέμου, χωρίς να έχει την ευθύνη γι' αυτό, η ευθύνη ανήκει στην Ιταλία, ήταν από την πλευρά των συμμάχων. Σήμερα θα πρέπει επιτέλους χωρίς φόρτιση συναισθηματική να προβληματισθούμε σοβαρά εάν αυτή ήταν η σωστή επιλογή. Ο Γερμανικός Εθνικοσοσιαλισμός και η Νέα Ευρώπη των WAFFEN SS ήταν ένα Μήνυμα

*¹⁴⁷ Η ανορθογραφία είναι σκόπιμη. Ο «χρυσαβγίτης» γράφεται με βήτα κατά το «αβγό», σύμφωνα με την προτροπή του Ν. Σαραντάκου. <http://enthemata.wordpress.com/2013/01/05/sarantakos-32/>

¹⁴⁸ «**Aufartung**», πρόκειται για όρο του ναζιστικού φυλετικού ευγονισμού, που σημαίνει, σε ελεύθερη απόδοση, «φυλετική βελτίωση ή ανύψωση ή εξαντισμός», πάντοτε «μέσω επιλογής ή αποκλεισμών», δηλαδή φυλετική βιολογική αναγέννηση μέσω της εξόντωσης των κατωτέρων. Συχνά απαντάται μαζί με το παραπλήσιο «Aufordnung» (Nordification, αριανοποίηση), ενώ το αντίθετό του είναι το «entartung» («φυλετική βιολογική παρακμή»). Δείτε σχετικά: Christopher Hutton, Race and the Third Reich: Linguistics, Racial Anthropology and Genetics in the Dialectic of Volk, Polity, 2005, σελίδα 18, <http://blo.gr/9tn> και Robert Gellately & Nathan Stoltzfus, Social Outsiders in Nazi Germany, Princeton University Press, 2001, σελίδα 147, <http://blo.gr/9to>

¹⁴⁹ Ιός της Ελευθεροτυπίας, *Καλοκαίρι με τον Αδόλφο, Η Μαύρη Διεθνής*, <http://www.iospress.gr/ios2005/ios20050925.htm>

Φωτεινό σε μία σκοτεινή εποχή, που πιστεύω πως ο ελληνισμός θα έπρεπε να έχει δεχτεί».

Ηλίας Κασιδιάρης: Ίδια φρασεολογία έχουμε και από τον βουλευτή και εκπρόσωπο της Χρυσής Αυγής, ο οποίος σε άρθρο, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα των Χρυσαιγιτών στις 20 Απριλίου του 2011, χαρακτηρίζει τον Χίτλερ «μέγα κοινωνικό αναμορφωτή» και «στρατηγική ιδιοφυία» και αναρωτιέται «πώς θα ήταν η Ευρώπη εάν είχε επικρατήσει ο Χίτλερ στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο». Δυστυχώς, κατ' αυτόν, με την ήττα των ναζιστών σταμάτησε η «αναγεννητική πορεία του Εθνικοσοσιαλισμού».

4.5. Το καταστατικό της ναζιστικής οργάνωσης Χ.Α.

Οργάνωση με στρατιωτική ιεραρχία και μυστική ξεχωριστή δομή για τα Τάγματα Εφόδου. Για όλα αποφασίζει ο Αρχηγός ο Ανώτατος Ηγέτης.

Πρόκειται για ένα εσωτερικό έγγραφο της οργάνωσης, πολυγραφημένο σε μικρό

σχήμα. Έχει συνταχθεί το 1987. Το καταστατικό¹⁵⁰ είναι σφραγισμένο με το έμβλημα της οργάνωσης, σε κόκκινο χρώμα. Είναι το ρουνικό σύμβολο Wolfsangel (λυκοπαγίδα), το οποίο έφερε η 4η Τεθωρακισμένη Ταξιαρχία των SS, εκείνη που ευθύνεται για τις σφαγές

στην Κλεισούρα και το Δίστομο.

Το καταστατικό διαχωρίζει τους δύο κλάδους της οργάνωσης. Από τη μια υπάρχει η Χρυσή Αυγή ως κίνηση «για την έρευνα και τις προοπτικές της ευρωπαϊκής πολιτιστικής δημιουργίας [...] υπό το πρίσμα της κοσμοθεωρίας και της βιοθεωρίας του εθνικοσοσιαλισμού». Από την άλλη υπάρχει η «πολιτική έκφραση» της οργάνωσης, δηλαδή ο Λαϊκός Σύνδεσμος, ο οποίος «δραστηριοποιείται προς την κατεύθυνση της ιδεολογικής διαφώτισης και της πολιτικής οργανώσεως της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας σύμφωνα με τις αρχές του εθνικοσοσιαλισμού και είναι επιφορτισμένος με τη διεξαγωγή του αντίστοιχου πολιτικού αγώνα».

Η δομή της οργάνωσης είναι εξαιρετικά πολύπλοκη, με έξι διευθύνσεις, που κι αυτές υποδιαιρούνται σε τμήματα «αναλόγως των υφισταμένων δραστηριοτήτων». Σημειώνουμε τα τμήματα «Φυλετικών Ερευνών», «Εκπαιδεύσεως Μελών» και «Οργανώσεως Πυρήνων Αμύνης».

¹⁵⁰ Η Εφημερίδα των Συντακτών, έντυπη έκδοση, Ιός, 26/09/2013.

Όσο για τα μέλη της οργάνωσης, αυτά κατατάσσονται σύμφωνα με μια «οργανωτική» και μια «διοικητική» ιεραρχία, οι οποίες δεν συμπίπτουν, εφόσον η πρώτη είναι η τυπική ιεραρχία, ενώ πάνω στη δεύτερη «εδράζεται η αγωνιστική δράση της Χρυσής Αυγής». Ανώτερη είναι η διοικητική ιεραρχία διότι έχει σχέση «με το βαθμό αφομοίωσης της εθνικοσοσιαλιστικής ιδεολογίας από κάθε μέλος καθώς και με τους αγώνες του για τη διάδοση και επικράτησή της». Οι βαθμίδες διοικητικής ιεραρχίας κατά ανιούσα κλίμακα είναι: Φαλαγγίτης, Λοχίτης, Πυρηνάρχης, Ομαδάρχης, Τομεάρχης, Φαλαγγάρχης. Είναι σαφές ότι η «διοικητική» ιεραρχία συμπίπτει με τη στρατιωτική δομή που απαιτεί η δράση του Λαϊκού Συνδέσμου, ενώ η «οργανωτική» περιορίζεται στις απλές προπαγανδιστικές δραστηριότητες της οργάνωσης. Η «διοικητική» δομή δεν είναι δηλαδή τίποτα άλλο από αυτό που έχουμε δει να δρα με τη μορφή των Ταγμάτων Εφόδου.

Η Αρχή του Αρχηγού: Τα πράγματα απλουστεύουν όταν αναφέρονται στον Αρχηγό, ο οποίος «είναι ο Ανώτατος Ηγέτης της Χρυσής Αυγής. Προϊστάται του Κεντρικού Συμβουλίου χωρίς να μετέχει σ' αυτό. Δεν δεσμεύεται κατά τη λήψη των τελικών αποφάσεων από τη γνώμη των μελών του Κεντρικού Συμβουλίου, την οποία αποδέχεται κατά βούλησιν. Έχει την απόλυτη ευθύνη των τελικών αποφάσεων». Βέβαια, προβλέπεται ακόμα και ανάκληση του Αρχηγού, μόνο που γι' αυτό απαιτείται η ομόφωνη απόφαση του Κεντρικού Συμβουλίου. Λίγο δύσκολο να συμβεί αυτό, εφόσον από τα 7 μέλη του Κεντρικού Συμβουλίου τα 4 ορίζονται με απόφαση του Αρχηγού. Το καταστατικό περιλαμβάνει και ειδικό κεφάλαιο για να εξηγήσει την «Αρχή του Αρχηγού». Η μεταφορά αυτή στα καθ' ημάς του χιτλερικού Führerprinzip έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον: «Ο εθνικοσοσιαλιστής Αρχηγός είναι η ενσάρκωση της ίδιας της ιστορικής συνείδησης της Λαϊκής κοινότητας, ο αξιότερος όλων των αγωνιστών της που με την ενορατική διαύγεια, το πνεύμα θυσίας και το αίσθημα ευθύνης που τον διέπουν αναλαμβάνει να την οδηγήσει στο πολιτιστικό της πεπρωμένο [...] Ο εθνικοσοσιαλιστής Αρχηγός είναι ο κατεξοχήν Λαϊκός Ηγέτης. Στην εκλεκτή προσωπικότητά του ανακλώνται οι προσωπικότητες όλων των συντρόφων του και η μεταξύ τους σχέση είναι ακατάλυτη. Ο εθνικοσοσιαλιστής Αρχηγός δεν ίσταται πάνω ή δίπλα στο λαό, δεν βρίσκεται μέσα στο λαό, είναι ο ίδιος ο Λαός, που έχει συνειδητοποιήσει το ιστορικό του πεπρωμένο, είναι η ιστορική του ταυτότητα. [...] Ο Αρχηγός είναι η Γονιμοποιός

Αρχή, που μέσα από την Ανοιξη των Ανθών, δηλαδή των εκλεκτών αγωνιστών, γεννά τους καρπούς της νέας πολιτιστικής συγκομιδής».

Σ' αυτό το πνεύμα συνεχίζεται η εξύμνηση του Αρχηγού με κατακλείδα την ανοιχτή αναφορά στον ναζισμό: «Για μας τους Έλληνες εθνικοσοσιαλιστές δεν υπήρξε ποτέ κανένα δίλημμα, ο δημοκρατικός τρόπος διακυβερνήσεως, ο βασιζόμενος στην τυχάρπαστη πλειοψηφία των πολλών, δεν είχε θέση στο κίνημά μας. ...Η Γερμανία του Χίτλερ είναι φυσικά το λαμπρότερο απ' αυτά αλλά όχι και το μοναδικό. Ετσι η επιλογή μας είναι ξεκάθαρη. Πιστεύουμε στην Αρχή του Αρχηγού ως θεμέλιο πολιτειακής νομιμότητας. [...] Θέλουμε η πηγή της πολιτειακής μας νομιμότητας να είναι ζώσα, να έχει σάρκα και οστά, να είναι η ενανθρωπισμένη υπόσταση αυτών των ακαταλύτων αξιών του πολιτισμού μας, ο άγρυπνος φρουρός τους, ο διερμηνευτής της μυστικής φωνής του Αίματός μας, ο ενσαρκωτής των οραμάτων της Λαϊκής μας κοινότητας να είναι ένας από εμάς, ο πρώτος από εμάς, εκείνος που είμαστε εμείς, να είναι ο Αρχηγός. [...] Η Αρχή του Αρχηγού ως ανώτατη αρχή και η αυστηρή ιεραρχική δομή και οργάνωση διέπει λοιπόν απαρέγκλιτα την εθνικοσοσιαλιστική μας κοινότητα και θα καθορίσει αύριο το περίγραμμα της Νέας Ευρωπαϊκής εθνικοσοσιαλιστικής Πολιτείας».

Ο χαιρετισμός και οι στολές: Την ίδια περίοδο συντάχθηκε και ο «Εσωτερικός Κώδικας» της οργάνωσης, με τον «Κώδικα Τιμής» και το «Εθνικοσοσιαλιστικό Τυπικό». Στα άρθρα 22-24 του Κώδικα ορίζονται τα του χαιρετισμού των μελών:

«Ο Εθνικοσοσιαλιστικός Χαιρετισμός κατά την είσοδο και την έξοδο από τα γραφεία είναι υποχρεωτικός. Ο χαιρετισμός αποδίδεται με σφρίγος και ζωηρότητα όπως αρμόζει στην Εθνικοσοσιαλιστική Τάξη και δεν επιτρέπεται να είναι νωθός και χαλαρός. Τον χαιρετισμό ανταποδίδει υποχρεωτικά το υπεύθυνο όργανο υπηρεσίας. Υποχρεωτικός είναι επίσης ο χαιρετισμός προς τον ομιλητή μετά το πέρας της ομιλίας. Ο χαιρετισμός αυτός είναι απόδοση τιμής προς τους απανταχού του χώρου και του χρόνου αγωνιστές του τρόπου ζωής που προάγει ο Εθνικοσοσιαλισμός».

Όσο για την αμφίεση και την εν γένει εμφάνιση των μελών εντός των γραφείων, πρέπει να είναι «λιτή, ευπρεπής, σοβαρή και πειθαρχημένη κατά τα εθνικοσοσιαλιστικά πρότυπα» (άρθρο 27). Εκτός των γραφείων «επιβάλλεται αμφίεση που φανερώνει αγωνιστικό ήθος. Σαν τέτοια προτείνεται η ακόλουθη: χακί ή φαιό πουκάμισο, μαύρο ή χακί παντελόνι, μαύρο ή χακί χιτώνιο, αρβύλες ή

μπότες. Την αμφίεση συμπληρώνει γραβάτα και μικρό εθνικοσοσιαλιστικό σύμβολο ελευθέρως επιλογής» (άρθρο 28). Και όπως είναι φυσικό, «απαγορεύεται εντός των γραφείων η ελευθεριάζουσα και αναρχούμενη εμφάνιση: απεριποίητα και μακριά μαλλιά και μούσια, ακατάστατη και έξαλλη αμφίεση, κάπνισμα, διότι αποτελεί δείγμα του ανεύθυνου και ασύδοτου τρόπου ζωής που δεσπόζει σήμερα στην κοινωνία μας και τον οποίο το εθνικοσοσιαλιστικό ήθος πολεμά αμείλικτα» (άρθρο 29).

Και η κορωνίδα: «Το δίπτυχο προς το οποίο ένας εθνικοσοσιαλιστής μένει προσηλωμένος μέχρι θανάτου είναι το φυλετικό – ηθικό δίπολο: αίμα-τιμή».

4.6. Φασισμός/ναζισμός και η ιδεολογική ηγεμονία του αντιναζιστικού μετώπου

Αλιεύουμε από τα λεγόμενα του Δ. Ψαρρά¹⁵¹: «...Αυτό που φοβάμαι δεν είναι τόσο η διαφαινόμενη δημοσκοπική άνοδος της Χρυσής Αυγής, όσο το ενδεχόμενο να αποτελεί για μια μερίδα της πολιτικής ελίτ μια κάποια λύση στο αδιέξοδο της χώρας. Η χειρότερη εξέλιξη θα ήταν να κληθεί η οργάνωση αυτή να παίξει το ρόλο που έπαιξε το ΛΑΟΣ στην πρώτη φάση των Μνημονίων, να στηρίξει δηλαδή -στο όνομα της εθνικής κατάστασης ανάγκης- κάποιο αυταρχικό κυβερνητικό σχήμα- ανάχωμα στην άνοδο της Αριστεράς. Προς αυτήν την κατεύθυνση δείχνουν ορισμένες δηλώσεις της οργάνωσης περί εξωκοινοβουλευτικής κυβέρνησης Μαρκεζίνη κλπ. Το αντιναζιστικό μέτωπο πρέπει να είναι σε θέση να αποκρούσει αυτούς τους σχεδιασμούς και να αποτρέψει τη δημιουργία μιας νέας 'ανίερης συγκυβέρνησης'...».

«Η οργάνωση αυτή σε καμιά ευρωπαϊκή χώρα δεν θα ήταν νόμιμη. Όσο ήταν περιθωριακή, μας έλεγαν ότι δεν πρέπει να ασχολείται κανείς μαζί της, γιατί θα της δώσει αξία και δημοσιότητα. Τώρα μας λένε ότι έχει μπει στη Βουλή και είναι πολύ αργά. Η ουσία είναι ότι η δημοκρατία, αν θέλει να διατηρήσει το όνομά της, δεν μπορεί να ανεχτεί τη δημόσια δράση ενός πολιτικού σχηματισμού, ο οποίος πολιτεύεται με το μίσος, το ρατσισμό και τη βία. ...Υπάρχουν πολλές δικαστικές αποφάσεις που περιγράφουν τη δράση αυτής της οργάνωσης, με κορυφαία την απόφαση του Αρείου Πάγου που επικυρώνει την απόφαση του Εφετείου Κακουργημάτων, σύμφωνα με την οποία το έγκλημα στην Πλατεία Δικαστηρίων, στην Ευελπίδων, τον Ιούνιο του 1998 ήταν δημιούργημα μια δεκαμελούς

¹⁵¹ Δημήτρης Ψαρράς, Ενθέματα Αυγής, συνέντευξη στο Στρ. Μπουρνάζο, 29/09/2013.

‘φάλαγγας’ της οργάνωσης. Η γνώμη μου είναι ότι πρέπει να ξεκινήσει αμέσως μια καμπάνια με μοναδικό στόχο να απαγορευτεί η δράση αυτής της οργάνωσης. Με βάση τις παραπάνω σκέψεις, το αντιναζιστικό μέτωπο πρέπει να έχει βάση αυτή την καμπάνια, άρα δεν βλέπω παρά μόνο έναν άξονα. Όσο για το ποιοι θα μετέχουν σ’ αυτή την καμπάνια, η απάντηση είναι αυτονόητη: εκείνοι που συμφωνούν με τον μοναδικό στόχο της ...απόλυτη απομόνωση, άρνηση συνδιαλλαγής, καταγγελία όσων εκπροσώπων της πολιτείας υποκύπτουν στη ρατσιστική ή βίαιη δράση της, αποκάλυψη των ναζιστικών θυλάκων στον κρατικό μηχανισμό». Η εκκλησία θα μπορούσε να συμπορευτεί με την κοινωνία, όμως, όπως ...Το γερμανικό εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα, δεν απαρνήθηκε ποτέ τις παγανιστικές του ρίζες, επέλεξε να μη συγκρουστεί ανοιχτά με την Εκκλησία. Υποστήριξε το ‘θετικό χριστιανισμό’, δηλαδή μια υποταγμένη εκδοχή του χριστιανισμού, την οποία θα διαδεχόταν μετά την τελική επικράτηση του εθνικοσοσιαλισμού η ‘εθνική θρησκεία’. Το ίδιο συμβαίνει με τη Χρυσή Αυγή, η οποία ουδέποτε απαρνήθηκε τα παγανιστικά της πιστεύω και τη σχέση της με τη ‘βόρεια’ αποκρυφιστική μυθολογία. Εκείνοι που μετακινήθηκαν στις θέσεις της ήταν ορισμένοι ιεράρχες, οι οποίοι προσέγγισαν τον εθνικοσοσιαλισμό της Χρυσής Αυγής, μέσα κυρίως από τον αντισημιτισμό που ενδημεί σε πολλούς εκκλησιαστικούς κύκλους».

«...Οι λόγοι που οδήγησαν την κυβέρνηση στην αλλαγή της στάσης της απέναντι στη Χρυσή Αυγή είναι πολλοί. Αλλά ο κύριος δεν είναι άλλος από την απόφαση της ίδιας της Χ. Α. να κλιμακώσει τη δράση της τις τελευταίες μέρες. Η κλιμάκωση αυτή εκδηλώθηκε μέσα σε λίγες μόνο μέρες με τη δολοφονική επίθεση στα μέλη του ΚΚΕ, την επίδειξη στρατιωτικής ισχύος στο Μελιγαλά και εν τέλει την οργανωμένη δολοφονία του Παύλου Φύσσα. Αν δεν επενέβαινε ούτε αυτή τη φορά η κυβέρνηση και η δικαιοσύνη, θα ήταν σαν να αποδέχονταν οριστικά την πρωτοκαθεδρία της Χρυσής Αυγής και την υποκατάσταση του κράτους από τα Τάγματα Εφόδου».

Ο Γ. Σταματόπουλος¹⁵² γράφει, [...] «Οι χρυσαυγίτες δεν είναι τέρατα, είναι οι διπλανοί μας που δήθεν απογοητεύτηκαν από την ανικανότητα του πολιτικού συστήματος. Δεν πήγαν, όμως, αριστερά, πήγαν όσο δεξιά μπορούσαν. Διότι είχαν χρηματοδότες την άρχουσα τάξη, τους εφοπλιστές και τους αριβιστές πολιτικούς, αρχομανείς ούτως ή άλλως.

¹⁵² Γιώργος Σταματόπουλος, Εφημερίδα των Συντακτών (7/7/2014), <http://www.efsyn.gr/?p=214619>

Σήμερα ο φασισμός είναι επικαλυμμένος από την αντιπροσωπευτική δημοκρατία, αυτήν που βιώνουμε. Δρα φασιστικά, αλλά δεν το καταλαβαίνουμε, γιατί έχουμε εθιστεί στον αυταρχισμό της και στην αυθαιρεσία της. Το κλείσιμο της ΕΡΤ είναι καθαρά φασιστική πράξη, όπως και το κλείσιμο της Βουλής. Η επιβολή νόμων με πράξεις νομοθετικού περιεχομένου είναι επίσης προοίμιο για τον εκφασισμό της χώρας. Δικαιοσύνη, το αποκούμπι του αδύνατου, δεν υπάρχει. Και πώς να υπάρχει, όταν η ηγεσία της διορίζεται από την εκτελεστική εξουσία; Η δικαιοσύνη υποστηρίζει τους ισχυρούς, η δε θυγάτηρ αυτής, για την αστυνομία ο λόγος, δρα ανεξέλεγκτα και φασιστικά» [...] Η Αμερικανίδα συγγραφέας Οουκς έχει αποδείξει ότι «ήσαν όλοι τους υπέρμετρα ορθολογιστές, ήξεραν πολύ καλά τι έκαναν. Ούτε σχιζοφρενείς ούτε απάνθρωποι ήσαν. Υπηρετούσαν απλώς με συνέπεια τον τρόπο άσκησης εξουσίας. Διότι όλη η κοινωνική ζωή και όλη η πολιτική έκφρασή της είναι απόρροια της απόφασης για εξουσία. Όποιος την κατακτήσει, επιβάλλει τις επιθυμίες του και ικανοποιεί τις ορέξεις του ή τη ματαιοδοξία του».

Και, βεβαίως, λέει, η Κλειώ Παπαπαντολέων¹⁵³, «πρέπει το κράτος να καθαρίσει τον στρατό και την αστυνομία, καθώς δεν νοείται η έννομη βία και η εθνική ασφάλεια να είναι ναζιστική. Αυτό σημαίνει άμεση διευρέυνηση όλων των περιστατικών αστυνομικής βίας (είναι ανέκδοτο να αρχειοθετούνται μηνύσεις σε βάρος αστυνομικών, επειδή οι δράστες είναι «άγνωστοι», ενώ βρίσκονται σε διατεταγμένη υπηρεσία), επιβολή επιτέλους πειθαρχικών κυρώσεων από ανεξάρτητο και αμερόληπτο όργανο, απόταξη για όποιους προκύπτουν στοιχεία. ...Ο στρατός δεν μπορεί να εκπαιδεύεται με συνθήματα του τύπου: "Τους λένε Σκοπιανούς, τους λένε Αλβανούς, τα ρούχα μας θα ράψουμε με δέρματα απ' αυτούς" ...Η αδράνεια της Πολιτείας για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια συνταγματικών εγγυήσεων...»

Ενώ από τα λόγια του Μάκη Κουζέλη¹⁵⁴ επιλέγουμε για το θέμα μας, το σημείο: «...Κι αν ο αγώνας ενάντια στον φασισμό είναι αντικαπιταλιστικός (Μπρεχτ), τον δίνουμε με όλους όσοι αντιστέκονται στην ταύτισή τους μαζί του, έστω και επειδή απλώς υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους (να εκπροσωπούν δηλαδή αυτοί οι ίδιοι τον λόγο της αγοράς και της τάξης), έστω κι αν τρόμαξαν με ό,τι οι ίδιοι εξέθρεψαν – και καλά θα κάνουν να τρομάξουν, καλά θα κάνουμε να τους τρομάξουμε. Διακυβεύονται πρωτογενή αγαθά: η ανθρώπινη ζωή, η

¹⁵³ Κλειώ Παπαπαντολέων, δικηγόρος, Γ.Γ. της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Ενθέματα Αυγής, 29/09/2013.

¹⁵⁴ Μάκης Κουζέλης, καθηγητής στο Παν. Αθηνών, Ενθέματα Αυγής, 29/09/2013.

στοιχειώδης ελευθερία. Στο πολιτικό επίπεδο το συμπέρασμα είναι προφανές: συμμαχία «και με το διάβολο» ενάντια στο φασισμό. Αποτεινόμεστε επομένως ακόμα και σε όσους τους αποδίδουμε ευθύνη για την άνοδο της Χ.Α., αναγκάζοντάς τους να δουν ακριβώς τι εξέθρεψαν, δείχνοντάς τους το –χωρίς την ελάχιστη δόση υπερβολής– δολοφονικό πρόσωπο του φασισμού που μοιάζει, άνευ αντιπάλου, να έχει κυριαρχήσει στους δρόμους. Δεν πρέπει να αφήσουμε σε κανέναν περιθώριο αυτοεξαίρεσης, σε κανέναν τη δυνατότητα να μη βλέπει, όσο κι αν αυτό τον συμφέρει. Και ακριβώς, γι' αυτό, οι συμμαχίες δεν θα συγκροτηθούν σε επίπεδο καθολικών αρχών και γενικών πολιτικών σχεδιασμών, αλλά από μέτωπο σε μέτωπο, από αντίσταση σε αντίσταση».

Για την ανάγκη ύπαρξης νομοθετικών ρυθμίσεων, ο Βασ. Καρύδης¹⁵⁵, λει: «Η εφαρμογή του άρθρου 187, το οποίο ούτως η άλλως έχει ζητήματα δικαιοκρατικού χαρακτήρα, είναι στην πράξη δύσκολη δουλειά. Προσωπικά θεωρώ -και μιλάω πρόχειρα-, ότι εάν θέλεις να καταστήσεις υπεύθυνους και υπόλογους μιας απεχθούς ρητορικής και πρακτικά, όπως είναι η ηγεσία του συγκεκριμένου κόμματος, θα έπρεπε για παράδειγμα να υπάρχει η θεσμική δυνατότητα να λογοδοτήσουν για την οργάνωση δομών με παρακρατική μορφή, πρόθεση υποκατάστασης του κράτους κ.λπ.. Αυτό, αυτή τη στιγμή που στην ουσία δεν υπάρχει. Για τα μέλη, εκτός από τα περιστατικά που δεν εξιχνιάζονται κ.λπ, είναι αυτονόητη η ευθύνη της πολιτείας, η ίδια συμμετοχή σε μια οργάνωση που έχει ένα τέτοιο προγραμματικό, ρατσιστικό και μισαλλόδοξο λόγο, θα έπρεπε να υπάρχει ευθύνη αυτού που συμμετέχει και αυτό μπορεί να τεκμηριωθεί.».

Από ένα κείμενο γραμμένο πριν 30 χρόνια του Μάνου Χατζιδάκι¹⁵⁶, καταθέτουμε λίγες φράσεις: «Ο νεοναζισμός δεν είναι οι άλλοι. Οι μισητοί δολοφόνοι, που βρίσκουν όμως κατανόηση από τις διωκτικές αρχές λόγω μιας περίεργης αλλά όχι και ανεξήγητης συγγενικής ομοιότητας. Που τους έχουν συνηθίσει οι αρχές και οι κυβερνήσεις σαν μια πολιτική προέκτασή τους ή σαν μια επιτρεπτή αντίθεση, δίχως ιδιαίτερη σημασία που να προκαλεί ανησυχία...». «...Ο ερασιτεχνισμός μου στην επικέντρωση κι ανάπτυξη του θέματος κινδυνεύει να γίνει ευάλωτος από τους εχθρούς. Όμως οφείλω να διακηρύξω το πάθος μου για μια πραγματική κι απρόσκοπτη ανθρώπινη ελευθερία... «Και μη βρίσκοντας αντίσταση από μια στέρεη παιδεία όλα αυτά δημιουργούν ένα κατάλληλο έδαφος

¹⁵⁵ Βασ. Καρύδης, συνέντευξη στον ΡΣ ΑΘΗΝΑ 9,84 και τον Τ. Καμπύλη, (23/9/2013), <http://www.inewsggr.com/101/o-v-karydis-ston-athina984.htm>

¹⁵⁶ Μάνος Χατζιδάκης, iefimerida, (18/9/2013), <http://www.iefimerida.gr/node/122440#ixzz3BzrJY4Ts>

για να ανθίσει ο εγωκεντρισμός η εγωπάθεια, η κενότητα και φυσικά κάθε κτηνώδες ένστιχτο στο εσωτερικό τους...».

Ο Γκεόργκι Δημητρώφ¹⁵⁷ στα κείμενά του, αλλά και στην απολογία του στη δίκη της Λειψίας, -μετά τον εμπρησμό του Ράιχσταγκ (Γερμανικό Κοινοβούλιο), το 1933 και τη σύλληψή του-, υπέδειξε ότι «...για να επιτευχθεί η ενότητα δράσης πρέπει να συγκροτηθεί ένα πλατύ αντιφασιστικό Λαϊκό Μέτωπο» ...Πρέπει να απευθυνθούν σε όλους που ασκούν επιρροή ή εκπροσωπούν εργαζόμενους, στη βασική μάζα της μικροαστικής τάξης των πόλεων, που αποτελούν την πλειοψηφία του πληθυσμού: τους σοσιαλδημοκράτες, τους καθολικούς, τους αναρχικούς, τους ανοργάνωτους, ακόμα και σε εκείνους, οι οποίοι προσωρινά έγιναν θύματα της φασιστικής δημαγωγίας...»¹⁵⁸.

Και από ένα άρθρο του Τάκη Καφετζή¹⁵⁹ ένα μικρό απόσπασμα -παρόλο που ο τίτλος δεν προϊδεάζει-, εκτιμώ πως είναι απόλυτα σχετικό: «...Όμως, όλες αυτές οι 'παράπλευρες συνέπειες' της τωρινής κρίσης, ακριβώς επειδή είναι βαθιές, πολυσχιδείς, βίαια αιφνιδιαστικές, δεν προοιωνίζονται άνευ άλλου κάποιαν αυτόματη και γραμμική μεταγραφή τους σε αποκρυσταλλωμένες συμπεριφορές υπονόμησης, πόσο μάλλον ανατροπής, του συσχετισμού πολιτικής ισχύος ο οποίος κρίνει την εκάστοτε διάταξη εξουσίας. Γιατί εμφιλοχωρούν πολλά 'αν'. Αν η κρίση καταργεί τη θέση, ή διαβρώνει την ελπίδα για μια θέση στον καταμερισμό της εργασίας· αν οι «απασχολήσιμοι» μετατρέπονται σε στρατιές ανεργίας· αν η δυσπραγία γίνεται βεβαιότητα άμεσης ανέχειας· αν το άδηλο της μελλούμενης ζωής βιώνεται ως άγλος απρόβλεπτης καθημερινότητας· αν στο θεσπίσιμο πολιτικό πρόταγμα υποκαθίστανται οι έωλοι τροπισμοί της παγκόσμιας αγοράς· αν τα νοήματα της γλώσσας εξαρθρώνονται, έτσι που να στέκονται μετέωρες οι πρακτικές του λόγου στις οποίες και μόνον αρθρώνεται η πολιτική διαμεσολάβηση μιας κοινωνίας ήδη σε ριζική κρίση...».

¹⁵⁷ Γκεόργκι Δημητρώφ, Ο εμπρησμός του Ράιχσταγκ, στοιχεία - γράμματα - σημειώσεις, εκδόσεις "ΝΕΟΙ ΧΡΟΝΟΙ", Αθήνα, 1967. Μετάφραση Τίμος Παπακώστας, επιμέλεια Αλέκος Παπακώστας. Περιέχει τους λόγους του Γκεόργκι Δημητρώφ στο δικαστήριο, τα γράμματά του προς τους δικηγόρους του, τις ανακριτικές αρχές και το δικαστήριο, τα γράμματα προς συγγενείς και φίλους, καθώς και άρθρα και συνεντεύξεις ύστερα από την απελευθέρωσή του από τις φασιστικές φυλακές.

¹⁵⁸ Γιαννάκης Κολοκασίδης, ΠΓ της ΚΕ του ΑΚΕΛ. Με αφορμή των 130 χρόνων από τη γέννηση του διακεκριμένου Βούλγαρου αντιφασίστα Γκεόργκι Δημητρώφ, για την πάλη ενάντια στο φασισμό, την ανάγκη της ενότητας δράσης. <http://ergatikosagwnas.gr/EA/index.php/diethni/392-2012-08-08-06-20-01> (8/8/2012)

¹⁵⁹ Τάκης Καφετζής, Ενθέματα, , <http://tvxs.gr/news/synergates/enteythen-kai-ekethein-ton-dimoskopiseon-toy-taki-kafetzi>, (15/4/2012)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στον επί-λογό μου, συμπερασματικά, και μετά τη “μαραθώνεια” αναζήτηση στοιχείων για τη σύνταξη της μεταπτυχιακής μου εργασίας, των δυσκολιών που αντιμετώπισα λόγω της απόστασης και κυρίως του περιορισμένου ελεύθερου χρόνου που είχα στη διάθεσή μου, λόγω εργασίας, ένα ερώτημα επικεντρώνεται καταληκτικά στη σκέψη μου: Είναι δυνατόν να αποτραπεί η επιρροή του φασισμού/ναζισμού και να παρεμβληθούμε στις επιδιώξεις του «συστήματος»; Με ανακουφίζει το γεγονός και αναπτερώνει την αισιοδοξία και την ελπίδα μου, ότι μεγάλο μέρος της διανόησης συνταυτίζεται και καταδικάζει. Απομένει τώρα, να γίνει το επόμενο μεγάλο βήμα, να βρεθεί ο κοινός τόπος ενέργειας για τον καθένα μας, μαζί και μέσα στην κοινότητα και το λαό, έχοντας απέναντι ένα σύστημα ισχυρό, που διαθέτει μεγάλες δυνάμεις (οικονομικές, ανθρώπινο δυναμικό, μηχανισμούς) και δύσκολα θα αποστερηθεί των κατακτήσεών του. Η ιστορία όμως, -έστω και όχι όπως την ξέραμε, κατά τον Χομπσμπάουμ- μας έχει δείξει το δρόμο. Αυτή, πιστεύω είναι η μόνη διέξοδος και προοπτική.

«Δεν ζούμε το τέλος της ιστορίας, αλλά «το τέλος της ιστορίας όπως την ξέραμε» λέει ο ιστορικός Ερικ Χομπσμπάουμ¹⁶⁰ σε ένα από τα δοκίμια του βιβλίου, “Παγκοσμιοποίηση, δημοκρατία και τρομοκρατία” και σχολιάζει σε άρθρο της, με τίτλο “Έχει μέλλον η δημοκρατία, η κα Έφη Γαζή¹⁶¹, επιβλέπουσα καθηγήτρια της μεταπτυχιακής μου εργασίας.

«...Είναι απαραίτητο καθήκον να διασκορπίσουμε τα κούφια λόγια που έχουν κυριαρχήσει μέσα στην παγκόσμια πλανητική ελεύθερη αγορά. Σήμερα, ο εθνικισμός μετασχηματίζεται και συνδέεται με το τέλος των εθνικά ομοιογενών κρατών αλλά και με το τέλος της ανάγκης της οριστικής επιλογής χώρας στο πλαίσιο της σύγχρονης μετανάστευσης. Οι μετανάστες παλαιότερων καιρών περιορίζονταν σε επικοινωνιακές πρακτικές που εξαντλούνταν στην αλληλογραφία, ενώ η σύγχρονη εμπειρία της μετανάστευσης περιλαμβάνει τις δορυφορικές τηλεοράσεις, τα κινητά τηλέφωνα, τις φτηνές πτήσεις ανάμεσα στις χώρες, τη συνεχή μεταφορική και κυριολεκτική κινητικότητα. Μια κινητικότητα η οποία παράγει ωστόσο την ξеноφοβία και τους νέους κοινοτισμούς».

¹⁶⁰ EricHobsbawm, Παγκοσμιοποίηση, δημοκρατία και τρομοκρατία, εκδ. Θεμέλιο, 2007.

¹⁶¹ Έφη Γαζή, αναπληρώτρια καθηγήτρια της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, άρθρο στην εφημερίδα Το Βήμα, 13/01/2008.

Για τις προοπτικές της δημοκρατίας, οι σκέψεις του συναντούν εκείνες άλλων σύγχρονων στοχαστών που αναφέρονται στη 'μετα-πολιτική εποχή'. «Η κυριαρχία της νεο-φιλελεύθερης αγοράς δεν συμπληρώνει τη δημοκρατία, όπως συχνά λέγεται, αλλά την υποκαθιστά. Η πολιτική, η οποία προσδιορίζεται καταλυτικά από τη σύνδεσή της με κοινά ή συλλογικά συμφέροντα, δεν μπορεί να λειτουργήσει μέσα στις συνθήκες της αγοράς, όπου οι επιλογές των ατόμων, ορθολογικές ή μη, αποβλέπουν σε ιδιωτικές προτεραιότητες και προωθούν τη μετάβαση από τον 'πολίτη στον καταναλωτή'». Ακόμη, «η άνοδος της βίας και της τρομοκρατίας συνδέεται και με τον συνολικότερο εκφυλισμό της πολιτικής. Η οικονομία αντί να στηρίζεται στην αμοιβαία προσφορά υπηρεσιών, μπορεί μια μέρα να στηρίζεται στη μαζική απασχόληση ανθρώπων που θα επιτηρούν ο ένας τον άλλον».

«...Ο εβραίος ενσαρκώνει επομένως ό,τι οι Γερμανοί ονομάζουν Zivilisation...» γράφει στο βιβλίο του, ο Ιταλός ιστορικός Έντσο Τραβέρσο¹⁶², «...Η αναπαράσταση του εβραίου ως ενσάρκωσης αυτής της αφηρημένης και υπολογιστικής ορθολογικότητας ανήκει στον γερμανικό πολιτισμό, αλλά και γενικότερα στο δυτικό πολιτισμό και στο σύγχρονο αντισημιτισμό που αναπτύσσεται, κατά τη μετάβαση από τον 19ο στον 20ό αιώνα, τόσο στη Γαλλία (ας σκεφτούμε την υπόθεση Ντρέιφους) όσο και στη Γερμανία. Για τον ευρωπαϊκό αντισημιτισμό, ο εβραίος είναι κατά κάποιον τρόπο η ενσάρκωση μιας μισητής, απεχθούς και βδελυρής νεωτερικότητας, η ενσάρκωση της ανώνυμης πόλης, της μαζικής κοινωνίας, του βιομηχανικού και κυρίως του χρηματιστικού καπιταλισμού, και συνεπώς μιας παρασιτικής οικονομίας. Ο εβραίος είναι επίσης, στο πολιτικό επίπεδο, η ενσάρκωση της δημοκρατίας, διότι αυτή τού επέτρεψε να χειραφετηθεί και να γνωρίσει μια αξιοσημείωτη κοινωνική και πολιτική άνοδο. Ο εβραίος ενσαρκώνει επομένως ό,τι οι Γερμανοί ονομάζουν Zivilisation –που δεν αντιστοιχεί καθόλου στη γαλλική σημασία της λέξης civilisation–, δηλαδή το νεότερο πολιτισμό με την αμιγώς υλική έννοια του όρου. Ο Zivilisation καταστρέφει τον πολιτισμό. Υπάρχει συνεπώς αυτή η αναπαράσταση για τον εβραίο που είναι αρκετά διαδεδομένη στον ευρωπαϊκό πολιτισμό της εποχής, και την οποία κληρονομεί ο ναζισμός. Η καινοτομία του ναζισμού είναι ότι υιοθετεί αυτή την αντίληψη για τον εβραίο, αλλά ωθεί στα άκρα τον αντισημιτισμό της, διότι για το ναζισμό ο εβραίος δεν είναι μόνο η ενσάρκωση της ορθολογικής νεωτερικότητας, αλλά και η

¹⁶² Έντσο Τραβέρσο, *Η ναζιστική βία – Μια ευρωπαϊκή γενεαλογία*, εκδ. Εικοστού Πρώτου, 2013.

ενσάρκωση της επανάστασης, του σοσιαλισμού, του κομμουνισμού. Ο ναζισμός μετατρέπει τρόπον τινά τον εβραίο σε μεταφορά, και επινοεί κυρίως αυτή τη νέα φιγούρα του εβραίου διανοούμενου ως έκφραση αυτής της απεχθούς νεωτερικότητας, ως ηγέτη της Σοβιετικής Ένωσης (για παράδειγμα, ο Τρότσκι ή ο Λένιν που γίνεται εβραίος στα μάτια των ναζί) και ως ενσάρκωση της Επανάστασης. Η εξόντωση των εβραίων είναι επομένως αναγκαία για να υλοποιηθεί η κοσμοθεωρία και το σχέδιο κυριαρχίας των ναζί...»

«...Ο ναζισμός έχει μια σχέση με τον καπιταλισμό, αλλά δεν ανάγεται σε αυτόν, καθώς έχει επίσης την αυτονομία του...», διαβάζουμε στο ίδιο βιβλίο του Έντσο Τραβέρσο.

«...Υπάρχει μια θεμελιώδης διαφορά ανάμεσα στον σοβιετικό κομμουνισμό αφενός, και στο ναζισμό και το φασισμό αφετέρου, στο βαθμό που ο κομμουνισμός εγκαθιδρύθηκε στην εξουσία, στη Ρωσία, αφού πρώτα απαλλοτρίωσε τις παλαιές κυρίαρχες τάξεις ως επακόλουθο μιας κοινωνικής επανάστασης, ενώ ο φασισμός και ο ναζισμός δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση την εξουσία των παραδοσιακών ελίτ. Η φασιστική Ιταλία όπως και η ναζιστική Γερμανία παραμένουν καπιταλιστικές χώρες. Επί Χίτλερ, οι μεγάλες γερμανικές καπιταλιστικές επιχειρήσεις συνεργάζονται μέχρι το τέλος με το ναζιστικό καθεστώς ...Η ιστοριογραφία (και επίσης αρκετοί μαρξιστές, αν λάβουμε υπόψη τα γραπτά του Τρότσκι ή του Ντανιέλ Γκερέν τη δεκαετία του 1930 ή τα μεταγενέστερα γραπτά ορισμένων θεωρητικών της Σχολής της Φραγκφούρτης) επισήμανε τις πληβειακές ρίζες των φασιστικών κινημάτων και των ηγετών τους...» Παρακάτω γράφει, «...Ο ναζισμός έχει μια σχέση με τον καπιταλισμό, αλλά δεν ανάγεται σε αυτόν, καθώς έχει επίσης την αυτονομία του. ...Ο καπιταλισμός προσαρμόζεται σε κάθε πολιτικό καθεστώς και σε κάθε ιδεολογία, αρκεί να μην αμφισβητούν την ιδιωτική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής, την αγορά, την κυκλοφορία των κεφαλαίων, το κέρδος κ.λπ...»

Μια ακόμη αναφορά σε ένα άρθρο/σχόλιο της κας Γαζή¹⁶³, με αφορμή ένα κείμενο του γνωστού πολιτικού φιλόσοφου και κριτικού Σλαβόι Ζίζεκ, στο *London Review of Books*, με τίτλο «**Οι δύο ολοκληρωτισμοί**» και οι επιπτώσεις της αντικατάστασης του «αντιφασιστικού αφηγήματος».

Ο Σλαβόι Ζίζεκ¹⁶⁴ διατυπώνει σοβαρές επιφυλάξεις γι' αυτήν τη νέα ανάγνωση του

¹⁶³ Έφη Γαζή, αναπληρώτρια καθηγήτρια της Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, «60 χρόνια από το τέλος του πολέμου», εφημερίδα Το Βήμα, 08/05/2005.

¹⁶⁴ Σλαβόι Ζίζεκ, πολιτικός φιλόσοφος και κριτικός «Οι δύο ολοκληρωτισμοί» στο *London Review of Books*.

ευρωπαϊκού 20ού αιώνα [...] «Αν αποδεχθούμε τη θεωρία των δύο ολοκληρωτισμών, δεν κινδυνεύουμε απλώς να σχετικοποιήσουμε τον ναζισμό ως ένα πολιτικό πρόγραμμα αντίδρασης στον κομμουνισμό. Ενδέχεται να αντιπαραθέσουμε συνολικά τις έννοιες του πολιτικού και ταξικού ανταγωνισμού προς τις έννοιες του φυλετικού ανταγωνισμού και να αναγνώσουμε δύο ιστορικά φαινόμενα έξω από το πλαίσιο των διαμετρικά αντίθετων αφετηριακών τους προταγμάτων. Αυτή η επισήμανση είναι ιδιαίτερα σημαντική για την κατανόηση τόσο της ιστορίας του ευρωπαϊκού 20ού αιώνα όσο και της σύγχρονης πολιτικής κουλτούρας. Η βιαστική επίκληση των δύο ολοκληρωτισμών και οι συνακόλουθες απόπειρες ανάδειξής τους σε 'μνημονικό τόπο' στη θέση του αντιφασιστικού αγώνα δεν αποτελούν απλώς μια συγκυριακή αντίδραση. Αποτυπώνουν μια ευρύτερη ιδεολογική και πολιτική τάση συνάρθρωσης και από κοινού ενεργοποίησης αντιφασιστικών και αντικομμουνιστικών ανακλαστικών. Προάγονται όμως η κριτική ιστορική σκέψη αλλά και οι πολιτικές της ευρωπαϊκής ενοποίησης από τη μνημονική συνύπαρξη κρεματορίων και γκουλάγκ; Αυτή η απόπειρα συνάρθρωσης προκαλεί εύλογες ανησυχίες και προβληματισμό. Αφενός, αγνοεί ή συσκοτίζει τις κεντρικές ποιοτικές διαφορές μεταξύ δύο πολιτικών προγραμμάτων και δεν επιτρέπει τη βαθύτερη κατανόηση όχι μόνο του ναζισμού αλλά και του ίδιου του υπαρκτού σοσιαλισμού στην τραγικότητα και τη βιαιότητα πολλών εκδοχών του. Αφετέρου, πρόκειται για μια προσέγγιση η οποία συμπαρασύρει και εγκλωβίζει απόρρητα στο σύμπαν του σταλινισμού μια μακρά σειρά χειραφετητικών πολιτικών λόγων και κοινωνικών οραμάτων που δεν συμπορεύθηκαν, ούτε και καλλιέργησαν προγραμματικά και εξ ορισμού το έδαφος για την ανάδειξή του. Αποτέλεσαν όμως -και για πολλούς ανθρώπους εξακολουθούν να αποτελούν- σημαντικό στοιχείο της ευρωπαϊκής πολιτικής σκέψης και συλλογικής δράσης».

«Όταν, το **2004**¹⁶⁵, η ΕΕ διευρυνόταν προς ανατολάς με την ένταξη οκτώ ανατολικό-ευρωπαϊκών χωρών, η ρητορεία περί «**επανένωσης της Ευρώπης**» είχε φτάσει στο απόγειό της. Η «Ευρώπη» είχε νικήσει τους «δίδυμους ολοκληρωτισμούς των φασιστικών και κομμουνιστικών καθεστώτων» και πλέον η «λεωφόρος της δημοκρατίας και της ευημερίας» ήταν ανοιχτή».

¹⁶⁵ Ο Γ. Βασσάλος είναι πρώην ερευνητής στο Corporate Europe Observatory, υποψ. διδάκτορας πολιτικών επιστημών του παν/μιου του Στρασβούργου, info-war.gr, 28/10/2013.

Κλείνουμε με ένα απόσπασμα από το Ν. Μπογιόπουλο¹⁶⁶: «Θα πει κάποιος από τους 'ευφυείς' θιασώτες της θεωρίας των 'δύο άκρων': Μα και ο κομμουνισμός στο έδαφος του καπιταλισμού γεννιέται. Πράγματι. Με μια 'μικρή' διαφορά: το σύστημα των μονοπωλίων, στην περίπτωση του κομμουνισμού, γεννάει την άρνηση του καπιταλισμού. Στην περίπτωση του φασισμού, το σύστημα των μονοπωλίων, γεννάει ένα τέρας με το οποίο ο καπιταλισμός -υπό όρους και προϋποθέσεις- ταυτίζεται». Και συνεχίζει:

«Το κάδρο της 'χρυσαιγιάδας' θα παραμείνει μισό, όπως και κάθε δήθεν 'αντιφασιστικό' κάδρο, από το οποίο θα απουσιάζουν εκείνοι που στέκονται δίπλα, πίσω και κυρίως πάνω από τους φασίστες και από τους ναζί. ...Και που για να εντοπιστούν, να πολεμηθούν και να ξεριζωθούν, ο **Μπρεχτ** επέμενε ήδη από τη δεκαετία του '30: '...ο φασισμός δεν μπορεί να πολεμηθεί παρά σαν καπιταλισμός στην πιο ωμή και καταπιεστική του μορφή, σαν ο πιο θρασύς κι ο πιο δόλιος καπιταλισμός'».

¹⁶⁶ Νίκος Μπογιόπουλος «Κάτι λείπει από το "κάδρο"» 06/10/2013, http://www.enikos.gr/mpogiopoulos/180010,Kati_leipei_apo_to_kadro.html

ΠΗΓΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΠΗΓΕΣ

Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.)

- Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη και Υπουργείο Θαλασσίων Υποθέσεων, Νήσων και Αλιείας, (Δημοσκόπηση για τη ξενοφοβία, 1992).

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις

- Αντιφασίστες «μπλόκαραν» πορεία νεοναζί στη Δρέσδη, (14/2/2010), http://www.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_kathremote_1_14/02/2010_323863, (πρόσβαση στις 22/6/2014)
- Αποκαλύψεις για το τρίο των ναζί, Spiegel online, The Brown Army Faction: A Disturbing New Dimension of Far-Right Terror, (14/11/2011), <http://www.spiegel.de/international/germany/the-brown-army-faction-a-disturbing-new-dimension-of-far-right-terror-a-797569.html>, (πρόσβαση στις 22/3/2014)
- Αστερίου Ε., (2012), Φασισμός, μεγάλο κεφάλαιο και εργατική τάξη (10ο μέρος), περιοδικό Μαρξιστική Σκέψη, τ. 5, Απρίλιος – Μάιος 2012. <http://edoketora.blogspot.gr/2012/06/1.html>, (πρόσβαση στις 10/1/2014).
- Βασσάλος Γ., «Η Ε.Ε οικοδομεί τη θεωρία των δυο άκρων», info-war.gr, (28/10/2013), <http://info-war.gr/2013/10/η-ε-ε-οικοδομει-τη-θεωρια-των-δυο-ακρων/>, (πρόσβαση στις 20/04/2014).
- Βόγλης Πολυμέρης, Το κενό μεταξύ των δύο «άκρων», Ενθέματα, (23/9/2012), <http://enthemata.wordpress.com/2012/09/23/voglis-10/>, (πρόσβαση στις 19/10/2013).
- Γαζή Έφη, Επανεξέταση της ιστορίας: «60 χρόνια από το τέλος του πολέμου», εφημ. Το Βήμα, (8/5/2005), <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=165964>, (πρόσβαση στις 11/11/2013).
- Γαζή Έφη, «Σύγχρονοι σταυροφόροι και κυνήγι μαγισσών», εφημ. Το Βήμα, (31/7/2011), <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=413428>, (πρόσβαση στις 12/11/2013).
- Γερμανία: Φάκελος στοιχείων για την απαγόρευση του κόμματος των νεοναζί, (5/9/2012), Tvxs, <http://tvxs.gr/news/kosmos/germania-fakelos-stoixeion-gia-tin-apagoreysi-toy-kommatos-ton-neonazi>, (πρόσβαση στις 22/7/2014)
- Για το Χίτλερ, (10/12/2008), www.haaretz.com, (πρόσβαση στις 22/7/2014).
- Δίκη NSU, Bild.de, So starben die Killer-Nazis Mundlos und Böhnhardt, (4/11/2011), <http://www.bild.de/news/inland/nsu/muenchen-prozess-gerichtsmedizin-so-starben-die-killer-nazis-36068884.bild.html>, (πρόσβαση στις 10/10/2013).
- Δίκη NSU, Die welt, So starben Uwe Mundlos und Uwe Böhnhardt, (4/11/2011) <http://www.welt.de/politik/deutschland/article128275624/So-starben-Uwe-Mundlos-und-Uwe-Boehnhardt.html>, (πρόσβαση στις 14/1/2014)
- Δολοφόνησε Αιγύπτια γιατί ήταν μουσουλμάνα, (29/10/2009), <http://www.dw.de/a-4838533>, (πρόσβαση στις 14/1/2014)
- Εκδηλώσεις συμπάθειας στα θύματα της NSU, Deutsche Welle (Dw), NSU victims' families want more than sympathy, (18/2/2013), <http://www.dw.de/nsu-victims-families-want-more-than-sympathy/a-16608468> (πρόσβαση στις 19/8/2013)
- Έκθεση για τη ρατσιστική βία το 2013. Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, (2 Απριλίου 2014), <http://www.unhcr.gr/1againstracism/etisia-ekthesi-diktiou-katagrafis-peristatikon-ratsistikis-vias-gia-to-2013/>, (πρόσβαση στις 22/6/2014).
- Επίθεση του NPD σε μετανάστη, (12/8/2009), <http://www.inewsgr.com/20/epithesi-tou-akrodexiou-kommatos-se-metanasti.htm>, (πρόσβαση στις 22/6/2014)
- Ευρωεκλογές 2014, Huffingtonpost.de, Sebastian Christ, Rechte Gewalt: Die Nazis sind unter uns, (18/6/2014), http://www.huffingtonpost.de/2014/06/18/rechte-gewalt_n_5506608.html, (πρόσβαση στις 16/7/2014)

- Η δίκη των νεοναζί, Spiegel online, National Socialist Underground, (27/2/2014), http://www.spiegel.de/international/topic/national_socialist_underground/, (πρόσβαση στις 22/6/2014)
- Η μητέρα της Zschäpe μιλάει για την κόρη της, Spiegel online, Beate Zschäpes Mutter: "Unser Vertrauen war weg", (16/11/2012), <http://www.spiegel.de/panorama/beate-zschaepe-mutter-ueber-nsu-boehnhardt-und-mundlos-a-867290.html>, (πρόσβαση στις 22/3/2014)
- Θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί οι δολοφονίες NSU; Spiegel online, Neo-Nazi Mole: Could the NSU Murders Have Been Prevented? (27/2/2014), <http://www.spiegel.de/international/germany/former-neo-nazi-informant-sheds-new-light-on-nsu-murders-a-955787.html>, (πρόσβαση στις 22/9/2013)
- «Ιός», «Καλοκαίρι με τον Αδόλφο», Ελευθεροτυπία, (25.9.2005), <http://www.iospress.gr/ios2005/ios20050925.htm>, (πρόσβαση στις 12/6/2014).
- Ιστολόγιο XYZ Contagion, Οι επωμίδες και τα εκρηκτικά του Νίκου Μιχαλολιάκου της Χρυσής Αυγής – Ψεύτης, βλαξ, καταδότης και Γιώτα-4, 4.5.2012, goo.gl/o8X21, (πρόσβαση στις 12/6/2014).
- Ιστορία του γερμανικού ναζισμού, www.wildcat-www.de, (πρόσβαση στις 22/7/2014)
- Αύξηση ακροδεξιάς και ακροαριστερής βίας στη Γερμανία, Καθημερινή, AP, REUTERS, AFP, (19/06/2014) <http://www.kathimerini.gr/772326/article/epikairothta/kosmos/ay3hsh-akrode3ias-kai-akroaristerhs-vias-sth-germania> (πρόσβαση στις 22/7/2014)
- Καρύδης Βασ., συνέντευξη στον ΡΣ ΑΘΗΝΑ 9,84 και τον Τ. Καμπύλη, «ΑΘΗΝΑ 9.84» -Γραφείο Τύπου, (23/9/2013), <http://www.inewsgr.com/101/o-v-karydis-ston-athina984.htm>,(πρόσβαση στις 22/6/2014)
- Καφετζής Τάκης, «Το εντεύθεν και το εκείθεν των δημοσκοπήσεων», TVXS, (15/4/2012),<http://tvxs.gr/news/synergates/enteythen-kai-ekethein-ton-dimoskopiseon-toy-taki-kafetzi>, (πρόσβαση στις 22/6/2014).
- Κολοकाσιδής Γιαννάκης, για την πάλη ενάντια στο φασισμό, την ανάγκη της ενότητας δράσης, <http://ergatikosagwnas.gr/EA/index.php/diethni/392-2012-08-08-06-20-01> (8/8/2012), (πρόσβαση στις 22/6/2014).
- Κουζέλης Μάκης, Έξι θέσεις για τον φασισμό, Ενθέματα Αυγής, (23/09/2012), <http://enthemata.wordpress.com/2012/09/23/kouzelis-3/>, (πρόσβαση στις 12/1/2014).
- Μπογιόπουλος Νίκος, «Κάτι λείπει από το “κάδρο”», Enikos.gr, (06/10/2013), http://www.enikos.gr/mpogiopoulos/180010,Kati_leipei_apo_to_kadro.html (πρόσβαση στις 19/10/2013).
- Νεοναζί δολοφόνοι, Deutsche Welle (Dw), Germany faces difficult questions over neo-Nazi murders, (14/11/2011) <http://www.dw.de/germany-faces-difficult-questions-over-neo-nazi-murders/a-15529994>, (πρόσβαση στις 13/1/2014)
- Κατά 20% αυξήθηκαν οι ξενοφοβικές επιθέσεις στη Γερμανία, Το Βήμα, (18/06/2014) <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=607255> (πρόσβαση στις 22/6/2014)
- Ολυμπιακοί αγώνες 1936, Σαν σήμερα.gr, <http://www.sansimera.gr/articles/545/94>, (πρόσβαση στις 14/5/2014).
- Ο όρος ναζί, [livopedia.gr](http://www.livopedia.gr), <http://www.livopedia.gr/index.php/Ναζισμός>, (πρόσβαση στις 22/6/2014)
- Παπαπαντολέων Κλειώ, Τι πρέπει να γίνει στη δικαιοσύνη και την αστυνομία, Μέτρα άμεσα και αποτελεσματικά, πως αντιμετωπίζουμε την εγκληματική δράση της Χρυσής Αυγής, Ενθέματα Αυγής, (29/09/2013), <http://enthemata.wordpress.com/2013/09/29/klio-4/#more-12800>, (πρόσβαση στις 10/6/2014).
- Πρακτικά Δικών της Νυρεμβέργης, (ΠΔΝ), Ντοκουμέντα (1945-48), Αναστάσης Γκίκας, (23/8/2009), <http://www.rizospastis.gr/storyPlain.do?id=5221801&action>, (πρόσβαση στις 10/8/2013).
- Ριζοσπάστης, Η Δίκη της Λειψίας, (30/4/1995), <http://www2.rizospastis.gr/story.do?id=3695223&textCriteriaClause=>, (πρόσβαση στις 10/1/2014)

- Σταματόπουλος Γ., Το καλό, το κακό και ο φασισμός, Εφημερίδα των Συντακτών (7/7/2014), <http://www.efsyn.gr/?p=214619>, (πρόσβαση στις 10/8/2014).
- Δεκαπέντε πρόσωπα εμπλέκονται στη δολοφονία του Παύλου Φύσσα, Τα ΝΕΑ, (21/3/2014), <http://www.tanea.gr/news/greece/article/5099891/>, (πρόσβαση στις 10/4/2014).
- Το απαίσιο πρόσωπο του Ναζισμού, του Μητροπολίτη Σιατίστης, (25/9/2013), www.tvxs.gr, (πρόσβαση στις 22/7/2014)
- Το έγκλημα είναι ρατσιστικό, Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, (17/1/2014), <http://www.unhcr.gr/1againstracism/trial-sahzat-luqman-rvnr/> (πρόσβαση στις 22/4/2014)
- Το NPD εκτός νόμου, Spiegel online, (3/12/2013), <http://www.spiegel.de/international/germany/germany-launches-new-bid-to-outlaw-far-right-npd-party-a-937008.html>, (πρόσβαση στις 22/7/2014)
- Το Πραξικόπημα της Μπυραρίας, <http://www.sansimera.gr/articles/188> (πρόσβαση στις 14/1/2014)
- Φασισμός ΑΕ, (Οι δημιουργοί του *Debtocracy* και του *Catastroika* επιστρέφουν με ένα νέο ντοκιμαντέρ), www.info-war.gr, (Άρης Χατζηστεφάνου, ΠΡΙΝ 9/12/2012), (πρόσβαση στις 22/7/2014)
- Χατζιδάκης Μάνος, [iefimerida](http://www.iefimerida.gr/node/122440#ixzz3BzrJY4Ts), (18/9/2013), <http://www.iefimerida.gr/node/122440#ixzz3BzrJY4Ts>, (πρόσβαση στις 10/8/2014).
- Χριστόπουλος Δημήτρης, Ελληνικό ακροδεξιό σύμππτωμα: Γιατί είναι τόσο ακραίο; διάλεξη, «Exploring narratives on the Greek crisis», Ολλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών, στις 12.6.2014, <http://enthemata.wordpress.com/2014/06/15/dxris/>, (πρόσβαση στις 10/8/2014).

Εφημερίδες - περιοδικά

- περ. Χρυσή Αυγή, τχ. 10 (Μάιος-Ιούνιος 1983), σ. 16.
- Spy-Jungle Report, «Η διεθνής ναζιστική δικτύωση της Χρυσής Αυγής», Unfollow, τχ. 13 (Μάρτιος 2013).

B. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρικόπουλος Γ. (1977), *Οι ρίζες του ελληνικού φασισμού*, Αθήνα, Διογένης.
- Auernheimer Gustav, (1999), *Σοσιαλδημοκρατία, Εθνικοσοσιαλισμός, Κριτική Θεωρία, Δοκίμια για τη σύγχρονη ιστορία της Γερμανίας*, Αθήνα, Πλέθρον.
- Berstein Serge - Pierre Milza, (1994), *Ιστορία της Ευρώπης, τόμος Γ': Διάσπαση και ανοικοδόμηση της Ευρώπης (1919 έως σήμερα)*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια.
- Γεωργιάδου, Β. (2004) *Η ακροδεξιά*, Αθήνα, Παπαζήση.
- Γεωργιάδου, Β. (2008) *Η άκρα δεξιά και οι συνέπειες της συναίνεσης*, Αθήνα, Καστανιώτη.
- Γκλυκομάν Α., (1976), *Φασισμοί: Παλιός και νέος*, Αθήνα, Στοχαστής.
- Γκότοβος Α., *Οικουμενικότητα, ετερότητα και ταυτότητα. Η επαναδιαπραγμάτευση του νοήματος της παιδείας*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα 2001.
- Close David, (2000), *Ο ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος, 1943-1950. Μελέτες για την πόλωση*, Αθήνα, Φιλίστωρ.
- Δάλλας, Δ., (2009), «Ξενοφοβία: Ποιά είναι η θέση των μεταναστών στην Ελληνική κοινωνία», Έκθεση Εθνικού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης.
- Δαφνής Γρηγόριος, (1955), *Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων*, Τόμος Β, Αθήνα, Ίκαρος.
- Δημητρόφ Γκεόργκι, (1967), *Ο εμπρησμός του Ράιχσταγ*, μετάφραση Τ. Παπακώστας, Αθήνα, Νέοι Χρόνοι.
- Dreyfus F.-G., RolandMarx, RaymondPoidevin, (1985), *Γενική Ιστορία της Ευρώπης, Τόμος ΣΤ': Η Ευρώπη από το 1848 μέχρι σήμερα*, Αθήνα, Παπαζήση.
- Ζίζεκ Σλαβόι, (2002), *Απόλαυσε το έθνος σου όπως τον εαυτό σου... στο Μίλησε κανείς για ολοκληρωτισμό;* Αθήνα, scripta.
- Hainsworth, Paul (ed.) (1992) *The extreme right in post-war Europe and the USA*. London: Pinter.

- Herf Jeffrey, (1996), *Αντιδραστικός μοντερνισμός. Τεχνολογία, κουλτούρα και πολιτική στη Βαϊμάρη και το Γ' Ράιχ*, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Hobsbawm Eric, (1999), *Η Εποχή των Ακρων*, Αθήνα, Θεμέλιο.
- Hobsbawm Eric, (2007), *Παγκοσμιοποίηση, Δημοκρατία και Τρομοκρατία*, Αθήνα, Θεμέλιο.
- Καρύδης Χ. Βασίλης, (1996), *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα Ζητήματα θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής*, Αθήνα, Παπαζήση.
- Κεντούρι Ελι, (2002), *Μειονότητες, Θρησκεία και Πολιτική*, Αθήνα, Κατάρτι.
- Κεντούρι Ελι, (2005), *Εθνικισμός*, Αθήνα, Κατάρτι.
- Kershaw, Ian, (2005), *Χίτλερ 1889-1936: Ύβρις*, Αθήνα, Scripta.
- Κοτζιάς, Ν. (2003) *Παγκοσμιοποίηση*. Αθήνα, Καστανιώτη.
- Κοτζιάς, Ν. (2008), *Πολιτικό σύστημα και ταυτότητα*. Αθήνα, Καστανιώτη.
- Κυριαζόπουλος Π., Σαμαντά Ε., (2011), *Μεθοδολογία Έρευνας Εκπόνησης Διπλωματικών Εργασιών*, Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.
- Λέβι Πρίμο, (1997), *Η ανακωχή*, εκδ. Μέδουσα.
- Λέβι Πρίμο, (2009), *Εάν αυτό είναι ο άνθρωπος*, Αθήνα, Άγρα.
- Λεβί Μικαέλ (Löwy, Michael), (1998), *Εθνικισμός, ο σύγχρονος Ιανός*, Στοχαστής.
- Λεφέβρ Ανρί, (2013), *Ο Χίτλερ στην εξουσία*, εκδ. Αφήγηση.
- Λιανός Θ., (2009), *Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική Διερεύνηση, Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών*, Μελέτες Νο.51
- Λιναρδάτος Σ (1966), *4η Αυγούστου*, Αθήνα, Θεμέλιο.
- Μαχαίρα Ελένη, (1987), *Η νεολαία της 4ης Αυγούστου, Φωτογραφίες, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας*, Αθήνα, ΓΓΝΓ.
- Mazower Mark, (1994), *Στην Ελλάδα του Χίτλερ, Η εμπειρία της Κατοχής*, Αθήνα Αλεξάνδρεια.
- Μιχαλολιάκος Ν, (2000), *Εχθροί του καθεστώτος. Χρυσή Αυγή 1993-1998*, Ασκαλών.
- Moore B, (1984), *Κοινωνικές ρίζες της δικτατορίας και της δημοκρατίας. Αγρότες, γαιοκτήμονες, εργάτες, αστοί και διανοούμενοι στη διαμόρφωση του σύγχρονου κόσμου*, Αθήνα Κάλβος.
- Παπαδημητρίου Ζ. (2000), *Ο Ευρωπαϊκός Ρατσισμός (Εισαγωγή στο Φυλετικό Μίσος)*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Παπαδημητρίου Ζ., (2009), *Ρατσισμός και Μετανάστευση*, Αθήνα, Προσκήνιο.
- Παπαιωάννου Κώστας, (1991), *Η γένεση του ολοκληρωτισμού*, Αθήνα, Εναλλακτικές.
- Πέιν Στάνλεϊ, (2000), *Η Ιστορία του Φασισμού, (1914-1945)*, Αθήνα, Φιλίστωρ.
- *Περιοδικό Χρυσή Αυγή*, τχ. 10 (Μάιος-Ιούνιος 1983), σ. 16.
- Ρισάρ Λιονέλ, (1980), *Ναζισμός και κουλτούρα*, Αθήνα, Αστέρι,.
- Ροζάνης Στέφανος, (χ.χ.), *Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και το τέλος του παραδοσιακού ουμανισμού*, Αθήνα Παπαζήσης.
- Schmidt, M.G. (2004) *Θεωρίες της Δημοκρατίας*. Αθήνα, Σαββάλας.
- Sokolowski, R. (2003), *Εισαγωγή στη Φαινομενολογία*, Πάτρα, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Πατρών.
- Στόκερ, Τ. (2007), *Η πολιτική μετράει*. Αθήνα, Καστανιώτη.
- Συλλογικό Έργο, (2010), *«Νομικές και Κοινωνικοπολιτικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης στην Ελλάδα»*, Αθήνα, Παπαζήσης
- Traverso Enzo, (2013), *Οι ρίζες της ναζιστικής βίας – Μια ευρωπαϊκή γενεαλογία*, Αθήνα, Εικοστού Πρώτου.
- Τσουκαλά Αν., (2003), *«Μετανάστευση και Εγκληματικότητα στην Ευρώπη»*. Αθήνα, Σακκουλάς.
- Virchow Fabian, (2014), *Ο δεξιός εξτρεμισμός στην Ευρώπη*, Αθήνα, Πόλις.
- Φρίτσε Πήτερ, (2013), *Ζωή και Θάνατος στο Τρίτο Ράιχ*, Αθήνα, Θύραθεν.
- Χάγκεν Φλάισερ, (1995), *Στέμμα και Σβάστικα. Η Ελλάδα της Κατοχής και της Αντίστασης 1941-1944*, τόμοι Α'-Β', Αθήνα, Παπαζήσης.
- Ψαρράς Δημήτρης, (2012), *Η Μαύρη Βίβλος της Χρυσής Αυγής, Ντοκουμέντα από την ιστορία και τη δράση μιας ναζιστικής ομάδας*, Αθήνα Πόλις.
- Ψυρούκης Νίκος, (2013), *Ο φασισμός και η 4η Αυγούστου*, εκδόσεις Αιγαίο, 1994.
- Woolf S.J. (ed), (1996), *Χρονολόγιο, European Fascism*, VIntage Books.

- Adam Peter, (1988), *The visualization of National Socialist Ideology*, στο: *Art of the third Reich*, ΝέαΥόρκη, σ. 129 - 173.
- Backes K., (1988), *Hitler und die blenden Kunst. Kulturverständnis und Kultur-politik im Dritten Reich*, Κολωνία.
- BBC News, 23/2/1998, Silverstein K (2000) «*Ford and the Fuhrer*», στο «*The Nation*», τεύχος 3, σελ.14, Higham Ch (1983) «*Trading with the Enemy*» (Delacorte Press) σελ.1-33, ACSA Press Release, 13/7/2003.
- *Bramsted Ernest K.*, (1965), *Goebbels and the National Socialist Propaganda 1925 - 1945*, Michigan.
- Carter, E. (2005) *The Extreme Right in Western Europe: Success or Failure?* Manchester: Manchester University Press.
- Hainsworth, P. (2008) *The Extreme Right in Western Europe* Oxford: Routledge
- Hamann K., Kelly J. (2011) *Parties, Elections, and Policy Reforms in Western Europe: Voting for Social Pacts*. Oxford: Routledge
- Flecker J. (2007) *Changing Working Life and Appeal of the Extreme Right Hampshire*: Ashgate Publishing.
- Gotowos A., (1991), *Ausländer bleibt Ausländer*. In: H. Barkowski, G. Hoff (Hrsg.), *Berlin Interkulturell. Ergebnisse einer Berliner Konferenz zu Migration und Pädagogik*. Colloquium Verlag: Berlin.
- Hobert, L. (2003) *Defiant Populist: Jorg Haider and the Politics of Austria* USA: Purdue University Press.
- Ignazi, P. (2003) *Extreme Right Parties in Western Europe* Oxford: Oxford University Press.
- Jackson R. (2007) *Religion and Education in Europe: developments, contexts and debates*. Germany: Waxmann Verlag
- Jankowich, (2004), *Research Methods for studies and projects*, London: Macmillan Press Ltd.
- Jimenez Jose Rodriguez, *Antisemitism and the Extreme Right in Spain (1962-1997), Analysis of Current Trends in Antisemitism (ACTA)*, τ. 15, 1999 (goo.gl/zcLov).
- Kitschelt H. (2000) *The Radical Right in Western Europe: a comparative analysis* USA: University of Michigan Press
- Kitchen M., *A History of Modern Germany 1800–2000*, Blackwell Publishing,UK, 2006
- Klandermans B., Mayer N. (2006) *Extreme Right Activists in Europe: Through the Magnifying Glass*. Oxford:Routledge
- Kohn Hans, (1965), *Nationalism: its Meaning and History (Εθνικισμός: Η σημασία του και η Ιστορία του)*, ΝέαΥόρκη, Van Nostrand Reinhold.
- Leiss Ludwig, (1971), *Kunst im Konflikt. Kunst und Künstler im Widerstreit mit der Obrigkeit*.
- Liang C. S. (2007) *Europe for the Europeans: the foreign and security policy of the populist radical right*. Hampshire: Ashgate Publishing
- Logsdon J R (1999) «*Power, ignorance and anti-Semitism*», στο «*Hanover Historical Review*» και Higham Ch (1983).
- Mickel W. - Wiegand B., (1998), (επιμ.), *Geschichte, Politik und Gesellschaft (Bd. 1: Von der Franzosischen Revolution bis zum Ende des 2. Weltkrieges)*, σελ. 336-337.
- Mouly, G.J., (1970), *The Science of Educational Research*, New York, Nostrand.
- Oppenhuis E. (1995) *Voting behavior in Europe: a comparative analysis of electoral participation*. Amsterdam: Het Spinhuis
- Pauly R. J. (2004) *Islam in Europe: integration or marginalization* Aldershot: Ashgate Publishing
- Perrineau P. (1997) *Le symptome Le Pen: radiographie des electeus du Front National*. Paris: Fayard.
- Pierenkemper T. and Tilly P., (2004), *The German Economy during the Nineteenth Century*, Berghahn Books, New York.

- Ramet S. P. (1999) *The Radical Right in Central and Eastern Europe since 1989* USA: The Pennsylvania State University Press
- Rydgren, J. (2004) *The Populist Challenge: Political Protest and Ethno-Nationalist Mobilization in France*. Oxford: Berghahn Books.
- Scheucher A. / A. Wald /, (1998), *Zeitbilder-Geschichte und Sozialkunde* 7, Βιέννη.
- Sekaran, U., (1992), *Research Methods for Business, A Skill Building Approach*. New York: John Wiles and Sons Inc.
- Thyssen Fritz (Φρίτζ Τίσεν), *I paid Hitler (Εγώ χρηματοδότησα τον Χίτλερ)*.
- Skirbekk G. / N. Gilje, (1993), *Geschichte der Philosophie*, τομ. 2, Φρανκφούρτη, σελ. 716 - 717.
- Tauber P. Kurt, «*German Nationalists and European Union*», *Political Science Quarterly*, τόμ. 74, τχ. 4 (Δεκέμβριος 1959), σ. 570 κ.ε. (goo.gl/0z6kg).
- Whitfield B., (2000), *Germany 1848-1914*, Heinemann Educational Publishers, UK.
- Zikmund, W.G., (2000), *Business Research Methods*. London: Harcourt college publishers.
- Zoller Gunther, (1998), *Fichte's Transcendental Philosophy: The Original Duplicity of Intelligence and Will*. Cambridge: Cambridge University Press.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ, εν είδει ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΥΓ 1: Τον όρο **genocide** (γενοκτονία) διατύπωσε πρώτος ο Πολωνός δικηγόρος Raphael Lemkin (Λέμκιν) το 1944 λίγο πριν από τη Δίκη της Νυρεμβέργης. Η φρίκη και ο αποτροπιασμός που προκάλεσε σε όλον τον κόσμο η συστηματικά οργανωμένη από τους ναζιστές βάρβαρη προσπάθεια βιολογικής εξόντωσης της εβραϊκής φυλής, από το 1933 έως το 1945, ώθησε τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ να χαρακτηρίσει επίσημα τη γενοκτονία ως έγκλημα που τιμωρείται με βάση το Διεθνές Δίκαιο. Έτσι ο όρος αυτός απετέλεσε και τον κύριο κατηγορητήριο όρο στη Δίκη της Νυρεμβέργης.

Ειδική σύμβαση, που ενέκρινε η συνέλευση το Δεκέμβριο του 1948, όρισε ότι οι δράστες τέτοιου εγκλήματος (είτε είναι όργανα ενός κράτους, στρατιωτικοί ή πολιτικοί υπάλληλοι, είτε απλοί πολίτες) πρέπει να θεωρούνται προσωπικά και ατομικά υπεύθυνοι για το έγκλημα αυτό και να δικάζονται από τα δικαστήρια του τόπου όπου διαπράχθηκαν τα εγκλήματα ή από το Διεθνές Δικαστήριο. Η αρχή αυτή εφαρμόστηκε σε πολλές ποινικές δίκες εγκληματιών πολέμου, όπως για παράδειγμα στη δίκη του Γερμανού συνταγματάρχη Άντολφ Άιχμαν, που έγινε στο κράτος του Ισραήλ.

ΥΓ. 2: Ιούλιος 2014, μετανάστρια στη Γερμανία, ολοκληρώνω την εργασία μου, παρακολουθώντας με φρίκη και αποτροπιασμό τη 'γενοκτονία' των Παλαιστίνιων και των αθώων παιδιών, από το κράτος του Ισραήλ, κάνοντας μια ευχή:

Η αντίδραση των λαών να μπορέσει να σταματήσει έγκαιρα αυτό που συντελείται στην Παλαιστίνη. Και παρόλο που στη νομική επιστήμη δεν ταυτίζονται οι έννοιες γενοκτονία, εγκλήματα πολέμου, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, μια ημέρα, κάποιος άλλος (Πολωνός;) δικηγόρος να προτείνει, ο σιωνισμός / «φασισμός» να τιμωρείται με βάση το Διεθνές Δίκαιο.